№№71–72
(3610–3611)
8 мая 2012 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

З Днём Перамогі, удзельнікі і ветэраны Вялікай Айчыннай вайны!

9 Мая

Пераможца-франтавік,
злазь, салдацік, з печы,
Па падворку страявым,
разгарнуўшы плечы,
Ты прайдзіся незнарок,
прыпячатваючы крок.
Потым ў шафу зазірні,
лепшае, што маеш,
Апрані, бо сёння ты
свята сустракаеш.
Ўзнагароды прышпілі,
няхай бачаць людзі,
Кулі ворага ў чые
мецiліся грудзі.
Франтавых сто грам прымі,
калі мала — дзвесце,
Толькі каб ўсё было
ў норме — чэсць па чэсці.
Будуць добра гаварыць
ў гэты дзень паўсюдна,
І на вуліцах і плошчах
будзе многалюдна.
Скажуць слова пра цябе,
пра тых, хто загінуў,
І пра тых, хто пра сябе
звестак не пакінуў.
Будуць кветкі, каравул
адстаіць як трэба,
І салют у гонар твой
размалюе неба.
Будуць людзі святкаваць
хораша, прыгожа.
Ты змахнеш слязу і скажаш:
— Дзякуй табе, Божа...

Фелікс ШКІРМАНКОЎ,
інвалід Вялікай Айчыннай вайны.

г.Слаўгарад.

БЕЛАРУСЬ—ЕС

Паслоў запрасілі

“Усе амбасадары, акрэдытаваныя ў Беларусі, запрошаны на святочныя мерапрыемствы”, — заявіў агенцтву “Інтэрфакс” начальнік упраўлення інфармацыі — прэс-сакратар МЗС **Андрэй Савіных.** Прадстаўнік МЗС удакладніў, што прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса таксама запрошаны ў парламент, дзе Аляксандр Лукашэнка выступіць са штогадовым пасланнем да беларускага народа і Нацыянальнага сходу.

У прадстаўніцтве Еўрасаюза ў Мінску агенцтву “Інтэрфакс-Захад” пацвердзілі, што кіраўнік прадстаўніцтва Майра Мора атрымала запрашэнне ў парламент, а таксама на афіцыйныя мерапрыемствы, якія пройдуць 9 Мая ў Мінску.

Як вядома, амбасадары краін ЕС толькі нядаўна, напрыканцы красавіка, вярнуліся ў Беларусь. Больш за месяц яны адсутнічалі ў Беларусі па прычыне абвастрэння адносін паміж Бруселем і Мінскам, выкліканага чарговымі санкцыямі Еўрасаюза супраць Беларусі.

АФІЦЫЙНА

Спраўдзіцца — не спраўдзіцца?

Сёння, 8 мая, Аляксандр Лукашэнка выступіць са штогадовым пасланнем да беларускага народа і Нацыянальнага сходу. Як паведамляе сайт Палаты прадстаўнікоў, выступленне павінна пачацца ў 11.00.

Нагадаем, першапачаткова планавалася, што Лукашэнка звернецца з пасланнем да народа і парламента 19 красавіка. Аднак за два дні да гэтага прэс-служба прэзідэнта аб’явіла аб пераносе мерапрыемства “на больш позні тэрмін” у сувязі з тым, што Лукашэнка адхіліў падрыхтаваны праект паслання і адправіў яго на дапрацоўку. Магчыма, на гэты раз кіраўнік дзяржавы хоча пазбегнуць казусаў, калі ягоныя словы спраўджваюцца з дакладнасцю да наадварот.

Такое, дарэчы, здарылася ў мінулым годзе. Той год пачынаўся цяжка, з вясны ў грамадзян і прадпрыемстваў узніклі праблемы з набыццём валюты, з прылаўкаў пачалі знікаць многія прадукты, цэны нібы ашалелі... Але Аляксандр Лукашэнка падчас паслання да парламента і народа заявіў: *“За першае паўгоддзе мы забудземся пра тое, што ў нас адбывалася і адбываецца зараз. Мы ведаем, што рабіць, мы выйдзем з гэтай сітуацыі, і выйдзем спакойна”.*

21 красавіка, у дзень, калі Аляксандр Лукашэнка гаварыў гэтыя словы, адзін долар каштаваў 3020 беларускіх рублёў. Пра такі курс сапраўды нам прыйшлося забыцца. Адпаведна прыйшлося забыцца і пра сярэдні заробак у 500 долараў, і пра былыя цэны. Цяжка сказаць, хто ў краіне перажыў гэта ўсё спакойна.

Яшчэ адзін момант з мінулагодняга прэзідэнцкага паслання, які быў, як кажуць, пальцам у неба, тычыўся самай гучнай справы апошніх гадоў — тэракта ў мінскім метро.

“Слава Богу, што мы яго своечасова спынілі, — сказаў Лукашэнка, маючы на ўвазе Дзмітрыя Канавалава. — *Як паказвае следства, заўтра было б яшчэ горш. І праваахоўныя органы выявілі гэта “горш”. Як мінімум тры выбухі рыхтаваліся. І былі б яшчэ больш цяжкімі, чым метро”.*

На самай справе ніякіх доказаў таго, што Дзмітрый Канавалаў рыхтаваў новыя выбухі, у судзе прадстаўлена не было. А словы пра “тры выбухі” ўсе пастараліся хуценька забыць, бо вельмі цяжка аказалася знайсці таго, хто ўвёў у зман Аляксандра Лукашэнку, а праз яго — грамадства.

Алена НОВІКАВА.

СІТУАЦЫЯ

Неспакойны «Граніт»

Яшчэ пазаўчора інтэрнэт-сайты абляцела сенсацыя: больш за 400 працаўнікоў мікашэвіцкага “Граніта” падалі заявы на звальненне. Кіраўніцтва прадпрыемства нібыта спрабуе спыніць скандал і заявы не падпісвае...

Скажаце, такога не можа быць? На “Граніце” ўсяго працуе пара тысяч чалавек, і цяжка ўявіць, што ў адзін момант пятая ці шостая частка людзей захацела звольніцца. Тым больш што Мікашэвічы — гэта не Мінск, дзе шмат вакансій. Акрамя “Граніта”, некалькіх дробных фірм у пасёлку, лічы, няма дзе ўладкавацца.

З другога боку, калі абвальнае звальненне мае месца, то ўзнікаюць іншыя думкі. Парадокс! Тых, хто хоча звольніцца, на “Граніце” ўтрымліваюць, а тых, хто хоча застацца працаваць, наадварот звальняюць прымусова. Так, 5 мая адміністрацыя не падоўжыла кантракт з Мікалаем Карышавым, намеснікам сакратара ствараемай пярвічкі незалежнага прафсаюза. Кіраўніка гэтай самай пярвічкі Алега Стахаевіча звольнілі яшчэ раней...

Няцяжка здагадацца, што адміністрацыя “Граніта” спрабавала такім рэпрэсіўным чынам спыніць масавы сыход рабочых з афіцыйнай прафсаюзнай арганізацыі ў незалежны прафсаюз. Ціск на рабочых і іх сем’і на нейкі час даў свае вынікі — працэс падачы заяў запаволіўся, але, паколькі матэрыяльнае становішча супрацоўнікаў не палепшылася, рабочыя сталі шукаць іншыя спосабы, каб пракарміць свае сем’і.

Не сакрэт, што падчас адпачынкаў рабочыя “Граніта” едуць не на курорты, а ў суседнюю Расію. Там у Выбаргу яны працуюць у кар’ерах, каб атрымаць прымальны для іх заробак — не менш за тысячу долараў. На сваім жа родным прадпрыемстве сёння яны могуць зарабіць у разы менш. Паколькі ў Расіі беларусаў ахвотна бяруць на працу, некаторыя з “гранітаўцаў” вырашылі з’ехаць туды на некалькі месяцаў і нават атрымалі адпаведныя дамоўленасці. Аднак роднае прадпрыемства іх не адпускае... Гэтую інфармацыю “Народнай Волі” неафіцыйна пацвердзілі некалькі працаўнікоў прадпрыемства. Але прасілі іх прозвішчы не называць.

Алег Стахаевіч, наадварот, агучвае і факты, і лічбы. Ён паведаміў “Народнай Волі”, што на сённяшні дзень колькасць жадаючых звольніцца дасягнула 430 чалавек. Па словах Стахаевіча, праблема толькі ў тым, што адміністрацыя не пагаджаецца падпісваць заявы аб звальненні без месячнай адпрацоўкі.

У аддзеле кадраў “Граніта” інфармацыю аб тым, што жадаючых звольніцца некалькі соцень, абвяргаюць. Але і дакладную лічбу заяў на звальненне назваць адмовіліся.

Эдуард Гаўрылковіч, галоўны інжынер прадпрыемства, які цяпер з’яўляецца выконваючым абавязкі дырэктара, паведаміў “Народнай Волі”, што ніякай сенсацыі на прадпрыемстве няма. Маўляў, заявы на звальненне падалі ўсяго 7 чалавек.

— *Гэта звычайная сезонная цякучка, калі людзі ў летні сезон з’язджаюць на будоўлі,* — гаворыць Эдуард Гаўрылковіч. — *Ад тых, хто працуе па добрааплачваемых спецыяльнасцях, увогуле такіх заяў няма. Тыя, хто падаў заявы, — гэта людзі, якія ўладкоўваюцца на працу, каб праседзець год, а потым звальняюцца. Я не магу зразумець, хто такі Стахаевіч і адкуль у яго звесткі пра масавыя звальненні. Ну, сыходзяць чалавек 50—70 за год, дык пра што гэта сведчыць?*

— **Рабочыя кажуць, што на вашым прадпрыемстве атрымліваюць 200—400 долараў, а ў Расіі за такую ж працу можна атрымаць тысячу...**

— *У нас кіроўца БелАЗа атрымаў заробак 8 мільёнаў 100 тысяч. Гэта тая ж тысяча долараў. Канешне, гэта самы высокі заробак. Тых, хто яго мае, адзінкі. У асноўным нашы людзі, калі добра працуюць, зарабляюць каля 5 мільёнаў. Зразумела, ёсць і тыя, хто зарабляе і па 200 долараў. Але сярэдні заробак на прадпрыемстве 400 долараў.*

Разбірацца з сітуацыяй на “Граніце” будзе старшыня афіцыйнага прафсаюза Леанід Козік. Ён атрымаў даручэнне ад Аляксандра Лукашэнкі паехаць на прадпрыемства, сустрэцца з працоўным калектывам, даведацца на месцы, што там і як. Пакуль Козік да Мікашэвічаў не даехаў.

А вось прадстаўнікі незалежнага прафсаюза малююць сітуацыю змрочнымі фарбамі. *“Проста адміністрацыя так і не змяніла сваё стаўленне да рабочых. Прадукцыя “Граніта” не мае праблем са збытам, таму прычын не падвышаць заробкі папросту няма. Але няма і жадання плаціць годныя заробкі. Навошта? Будуць і так працаваць, куды дзенуцца? Вось людзі і шукаюць лепшай долі за мяжой, каб выжыць у гэтых умовах”,* — кажа Алег Стахаевіч.

Дык ёсць сенсацыя ці няма? Хто бліжэй да аб’ектыўнасці — Алег Стахаевіч са сваімі прыхільнікамі ці кіраўніцтва прадпрыемства? На чыім баку праўда — стане вядома ў бліжэйшыя дні.

Любоў ЛУНЁВА.

ЧУЛІ?

Заробкі растуць разам з цэнамі

У Беларусі павысілі заробкі бюджэтнікам.

Кіраўнік краіны ўзгадніў пастанову Савета міністраў №410 “Аб устанаўленні памеру тарыфнай стаўкі першага разраду для аплаты працы работнікаў бюджэтных арганізацый і іншых арганізацый, што атрымліваюць субсідыі, работнікі якіх прыраўнаваны па аплаце працы да работнікаў бюджэтных арганізацый” ад 4 мая 2012 года, у якой прадугледжана павышэнне з 1 мая тарыфнай стаўкі першага разраду з 200 тысяч да 210 тысяч беларускіх рублёў.

Таксама адначасова з павышэннем тарыфнай стаўкі першага разраду змяняюцца памеры карэкціруючых каэфіцыентаў, што прымяняюцца да тарыфных ставак (акладаў) работнікаў.

— Усе гэтыя павышэнні былі закладзены ў бюджэт, так што нічога незвычайнага тут няма, — кажа эканаміст **Сяргей ЧАЛЫ.** — Зараз мы вяртаемся прыкладна ў тую сітуацыю, калі бюджэтнікі могуць генерыраваць такія даходы. Той бонус, што краіна атрымлівае ў выніку дамоўленасцяў з Расіяй па нафце і газе (каля 2,5 мільярда долараў), бізнес на сабе амаль не зведаў. Для юрыдычных асоб не сталі больш таннымі ні электраэнергія, ні газ. Гэта азначае, што ўвесь бонус атрымала дзяржава, якая зараз такім вось чынам і пераразмяркоўвае павышэнне заробкаў бюджэтнікаў.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

НАДВОР’Е

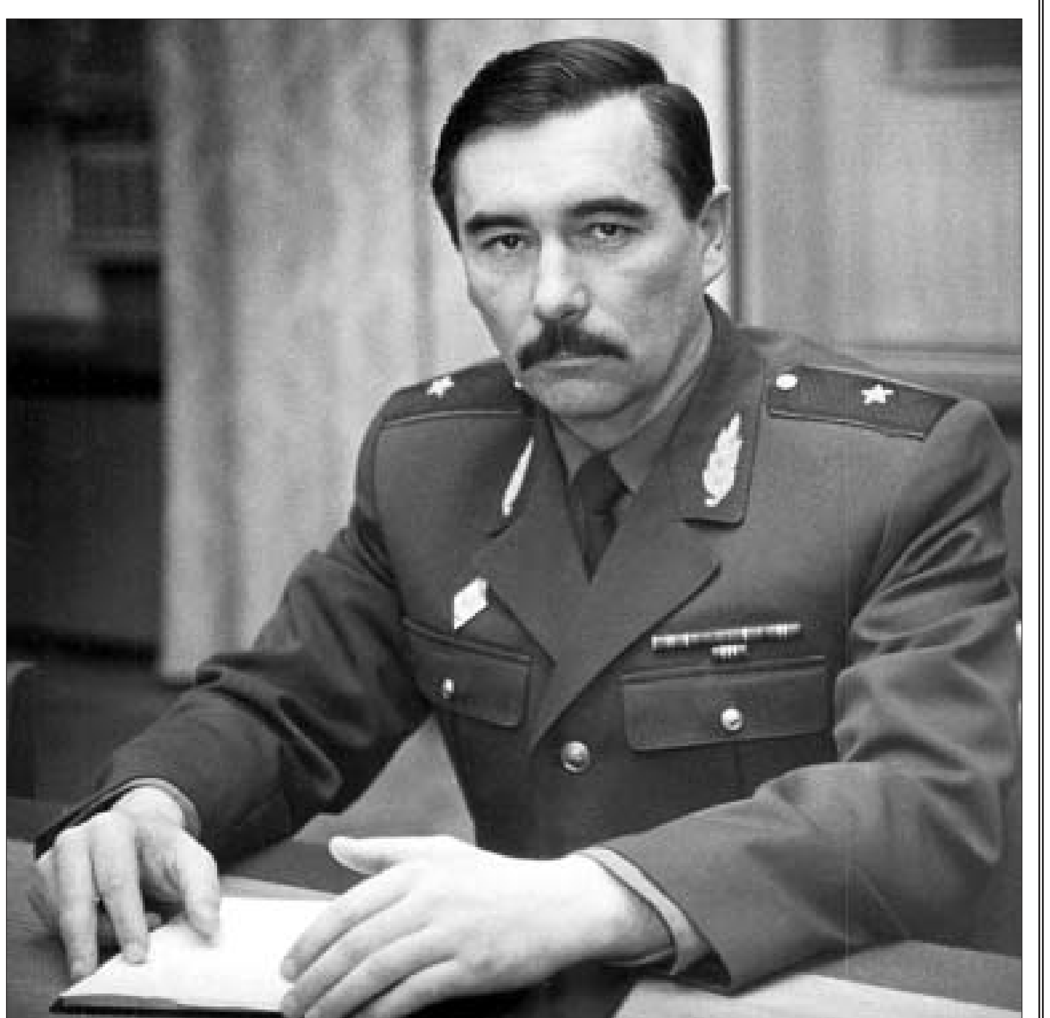
На Дзень Перамогі — умерана цёпла

9 мая ноччу на большай частцы тэрыторыі краіны надвор’е яшчэ будуць вызначаць франтальныя раздзелы, а днём узмоцніцца ўплыў скандынаўскага антыцыклону. Ноччу ў цэнтральных і ўсходніх раёнах, днём толькі па ўсходзе краіны чакаюцца кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 7—14 градусаў, па захадзе - 3—6 градусаў вышэй за нуль.

Днём прагназуецца 15—22 градусы цяпла, па Брэсцкай і Гродзенскай абласцях — да плюс 24 градусаў.

У Мінску 9 мая ноччу і раніцай пройдзе кароткачасовы дождж, магчыма навальніца, тэмпература паветра складзе плюс 7—9 градусаў. Днём будзе без істотных ападкаў, тэмпература паветра — плюс 15—17 градусаў.

ПАМЯЦЬ

Учора споўнілася 13 гадоў, як быў учынены гвалт над экс-міністрам унутраных спраў генералам ***Юрыем Мікалаевічам ЗАХАРАНКАМ.*** *Дэмакратычная грамадскасць краіны, праваабаронцы, замежныя палітыкі не раз ставілі перад беларускімі ўладамі пытанне аб суровым пакаранні вінаватых у трагедыі Захаранкі (як і ў трагедыях В.Ганчара, Д.Завадскага, А.Красоўскага), але, на жаль, гэтага пакуль не адбылося.*

У сённяшнім нумары “Народнай Волі” пра слыннага сына Беларусі генерала Юрыя Захаранку апавядае яго былы падначалены — тагачасны кіраўнік прэс-цэнтра МУС Віктар Патапенка ***(гл. 6—7 стар.)****.*

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Леанід Міхайлавіч і Генадзь Мікалаевіч, прабачце, калі ласка!

У “Народнай Волі” за 4 мая б.г. надрукаваны адказы шэрагу паважаных асоб на пытанне “Согласны ли вы с Владимиром Парфеновичем? Если да, то как изменить ситуацию?”.

Рэдакцыя ўдзячна ўсім за выкладзеныя пазіцыі. У той жа час інфармуем чытачоў аб недарэчнасці, якая адбылася падчас падрыхтоўкі падборкі да друку.

Вядома ж, доктар гістарычных навук, прафесар Л.Лыч і паэт, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Г.Бураўкін далі інтэрв’ю на роднай, беларускай мове. І тое, што іх словы пададзены ў перакладзе на рускую мову, — гэта і ёсць недарэчнасць. Грамадскасць краіны ведае гэтых знакамітых людзей **як шчырых прыхільнікаў Беларушчыны.**

Леанід Міхайлавіч і Генадзь Мікалаевіч, прабачце, калі ласка! Добрага Вам здароўя, і спадзяёмся на далейшае сяброўства!

Рэдакцыя газеты “Народная Воля”.

Ці будзе новы крэдыт ад МВФ?

Зараз МВФ не вядзе перамоў з Беларуссю адносна новага крэдыту. Хаця шэраг дырэктараў фонду ўздымалі пытанне пра магчымасць новай праграмы для Беларусі.

Пра гэта паведаміў у Мінску старшы пастаянны прадстаўнік Міжнароднага валютнага фонду ў Цэнтральнай і Усходняй Еўропе **Марк Ален**. Па яго словах, якія перадае агенцтва “Інтэрфакс”, МВФ пачне перамовы, калі Беларусь будзе гатова да глыбокіх структурных рэформ.

Ален асобна падкрэсліў, што гэтыя рэформы мусяць быць падтрыманы на ўсіх узроўнях дзяржаўнай улады.

Па яго словах, да канца года ў Беларусь прыбудзе місія супрацоўнікаў МВФ. Але пакуль не плануецца, што яна будзе перамоўніцкай.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
8 МАЯ 2012 г.

СПЕЦЫЯЛЬНЫ РЭПАРТАЖ

У клетцы

У Беларусі тысячы людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі пазбаўлены многіх элементарных умоў жыцця

5 мая ва ўсім свеце адзначалі Міжнародны дзень барацьбы за правы інвалідаў. Адзначылі яго і ў Мінску мітынгам у парку Дружбы народаў. З чым выйшлі на вуліцу інваліды, назіраў карэспандэнт "Народнай Волі"

Беларусь не далучылася...

Традыцыя бярэ пачатак з 1992 года, калі інваліды з 17 краін правялі першы агульнаеўрапейскі дзень барацьбы за роўныя правы і супраць дыскрымінацыі. Да голасу людзей з абмежаванымі магчымасцямі прыслухаліся ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый: 13 снежня 2006 года была прынята Канвенцыя ААН аб правах інвалідаў, якая паставіла за мэту даць інвалідам роўныя правы і магчымасці. З тае пары да міжнароднай канвенцыі далучыліся звыш 150 краін, уключаючы Папуа — Новую Гвінею — адну з самых бедных дзяржаў на планеце. Дакумент аб правах інвалідаў прынялі, падпісалі і ратыфікавалі ўсе еўрапейскія дзяржавы, у тым ліку і нашыя суседзі — Літва, Латвія, Польшча, Расія, Украіна... І толькі ўлады Беларусі ўпёрліся рогам. Мо таму, што словазлучэнне "правы чалавека" для іх — як чырвоная ануча для быка?..

Як бы там ні было, але факт застаецца фактам: дзяржава паранейшаму ігнаруе волю 500 тысяч сваіх грамадзян, людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. 20 тысяч з іх — інваліды-калясачнікі... Якраз яны і гаварылі пра набалелае падчас мітынгу 5 мая, які праходзіў у сталічным парку Дружбы народаў...

Хранічныя праблемы

Мітынг — як і было заяўлена арганізатарамі — не насіў палітычнага характару, а толькі ставіў на мэту звярнуць увагу грамадства на бядотнае становішча калясачнікаў, на праблемы так званага безбар'ернага асяроддзя, на дыскрымінацыю людзей з абмежаванымі магчымасцямі...

І ўсё ж (з гледзішча прамоў і лозунгаў, якія гучалі і прачытваліся) было відавочна: свае праблемы і свой боль Рэспубліканская асацыяцыя інвалідаў-калясачнікаў адрасуе не столькі грамадству, колькі ўладным структурам. Чаму? Ды хоць бы таму, што з моманту апошняга такога мітынгу (ён адбыўся пяць год таму) нічога істотнага ў вырашэнні праблем інвалідаў так і не здарылася. Ні ў сферы працаўладкавання, ні ў медыцынскім абслугоўванні, ні ў сферы адукацыі, ні ва ўсім астатнім... Больш таго, праблемы абвастрыліся і набылі хранічны характар — асабліва ў медыцынскай галіне, у заканадаўчай, у пытаннях прыстасаванасці інфраструктуры да патрэб інвалідаў-калясачнікаў. Не выконваюцца нават тыя нарматыўна-прававыя нормы, якія былі прыняты раней. Прыкладам, у мікраараёне "Каменная Горка" (Мінск) будуецца досыць шматкватэрных дамоў, магазінаў, паркoвачных стаянак, іншых аб'ектаў, але практычна нідзе вы не ўбачыце спецыяльных пандусаў для тых, хто прыкаваны да інваліднай каляскі. І так паўсюль, за рэдкім выключэннем. Замест таго каб адразу пабудаваць ганак-пандус, праекціроўшчыкі дамоў "будуюць" яго толькі на паперы... А забудоўшчыкі адно пакідаюць месца пад будучы пандус. Што ўжо казаць пра так званую "чырвоную кнопку" пры ўваходзе ў прадуктовы магазін ці там у аптэку... Нават калі чалавек і здолее выбрацца з кватэры, пераадолеўшы ўсе бар'еры "безбар'ернага асяроддзя", яму ніяк не свеціць патрапіць у тую ж краму, ці на рынак, ці ў суд — куды заўгодна. І ніякае сацыяльнае таксі тут не дапаможа, бо згаданая паслуга — як мёртваму прыпарка. Нават пасля вайны — у 50-х і 60-х гадах — інвалідам выдзяляліся прыстасаваныя пад іх магчымасці мотакаляскі (трохколкі), затым і легкавыя аўтамабілі з ручным кіраваннем. Цяпер варта быць вельмі багатым інвалідам, каб прыкупіць хоць якую калымагу з ручным кіраваннем. Машын на рынку досыць, а правоў у безабаронных інвалідаў — кот наплакаў... От і сядзяць людзі па хатах, па кватэрах — нявылазна, быццам якія недарэкі. А яны ж такія, як і ўсе астатнія людзі, з той адно розніцай, што абмежаваныя (хто больш, а хто менш) фізічна — але разумныя, адукаваныя, поўныя жадання быць карыснымі сабе і грамадству. Аднак што паробіш, калі адусюль прэ малапрыхаванае: асадзі назад!.. І застаецца чалавеку — альбо змірыцца з гаротным лёсам, векаваць у сваёй кватэрыклетцы (калі яна ёсць), альбо біцца за свае правы.

Гэткія ж грамадзяне сваёй краіны

На мітынг 5 мая сабралася якіх 60—70 калясачнікаў — гэта якраз тыя людзі, якія гатовы дабівацца сваіх правоў і змагацца з дыскрымінацыяй не толькі дзеля сябе, але і дзеля іншых, тых, хто бязвылазна сядзіць у сваёй кватэры... Мітынг сабраў інвалідаў-калясачнікаў з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй, тых, хто насуперак усяму імкнецца выбрацца з клеткі-турмы і пачувацца годна, як і належыць цывілізаваным людзям. Нездарма сімвалам-метафарай мітынгу ў абарону правоў інвалідаў-калясачнікаў арганізатары выбралі... чорнага коціка ў клетцы. Паверх той клеткі іранічна-балючае: "У мяне ўсё добра. Я жыву ў клетцы..." Але як таго дамагчыся, калі сама краіна не імкнецца стаць цывілізаванай, не жадае далучацца — пазіцыянуючы сябе ўсяму свету — да Канвенцыі аб правах інвалідаў? Як дамагчыся, калі чыноўнікі ўсіх узроўняў ігнаруюць правы самых безабаронных сваіх грамадзян? Толькі пару прыкладаў з мноства, якія былі агучаны 5 мая...

У сталічнай 11-й клініцы ёсць так званае спінальнае аддзяленне. Там лечацца, праходзяць рэабілітацыю хворыя, шмат інвалідаў з сур'ёзнымі парушэннямі. Яны не могуць самастойна перамяшчацца, ім патрабуюцца спецыяльныя ложкі, спецыяльныя прыбіральні і адпаведны догляд. А што ў наяўнасці? На ўсё аддзяленне толькі два туалеты... Ускараскацца чалавеку на той ложак — тое самае, што пакарыць Манблан. Пра эфектыўнае лячэнне і казаць не варта...

Далей. Мінскія актывісты Асацыяцыі інвалідаў-калясачнікаў наладзілі кантакты з галандскімі калегамі. Натуральна, прыходзіцца выязджаць за межы Беларусі. Але ўсякі раз беларускія калясачнікі выстойваюць пакутныя чэргі на нашым пагранічным пераходзе — нароўні з усімі. Ніякіх табе паслабленняў, ніякіх "па-за чаргой". Летась напісалі ліст у Дзяржпагранкамітэт з просьбай, каб інвалідаў прапускалі пазачаргова. І што? Адказ наступны: *"Дзяржпагранкамітэт прыняў да ведама вашу прапанову і будзе хадайнічаць перад Саветам міністраў аб уняcенні адпаведных дапаўненняў у Палажэнне аб прадастаўленні пазачарговага ўезду на тэрыторыю аўтадарожных пунктаў пропуску інвалідаў 1-й групы з парушэннем апорна-рухальнай сістэмы".* Падпісаў ліст начальнік упраўлення пагранкантролю Дзяржпагранкамітэта Іван Бандарэнка. На тым і ўсё... Да гэтага часу невядома, ці адпраўлена тое хадайніцтва ў Савет міністраў, ці разглядалася пытанне ва ўрадзе і ці ўвогуле нехта на самай справе меў клопат азадачыцца праблемай інвалідаў.

Прыкладна гэткая ж сітуацыя з заездам на самы вялікі ў Мінску рынак — Ждановіцкі. Пагадзінная аплата — як са звычайных аўтауладальнікаў. Ніякіх табе льгот, ніякіх спецпаркоўак... Ці то ў Амерыцы, ці то ў Еўропе — паўсюль — для інвалідаў спецыяльна прызначаныя паркoвачна-стаянaчныя месцы, на самай блізкай адлегласці ад уваходу ў гандлёвыя цэнтры, асобныя ліфты і, само сабою, адмысловыя пандусы. А ў нас?.. Рытарычнае пытанне, калі ўлічыць, што беларусаў у цывілізаваны свет ніхто не збіраецца весці... Што яно так, мала хто сумняваецца — асабліва ж інваліды-калясачнікі. Яны, можна сказаць, на сваёй шкуры і штодня адчуваюць "бацькоўскі" клопат дзяржавы, асабліва калі намерваюцца пакінуць сваю клетку...

Бабруйчанка Жанна Мальчук — інвалід-калясачнік з 35-гадовым стажам. У Бабруйску яшчэ прыкладна дзвесце грамадзян, якія не могуць пакінуць свае клеткі... А цяпер — увага: у слаўным горадзе Бабруйску сярод усіх інвалідаў-калясачнікаў толькі ў адной Жанны і ёсцека выратавальны пандус. Але пабудавалі яго не з ласкі дзяржаўнікаў, а з дапамогаю чулых людзей. Збіралі сродкі талакою — нехта аджыліў грошы на цэмент, нехта прывёз шчэбень... З усяго гарадскога чынавенства з разуменнем паставіліся да Жанны Мальчук толькі ў адміністрацыі Першамайскага раёна — непасрэдна спадар Цеплакоў. І яму жанчына бясконца ўдзячна. А вось старшыні гарвыканкама спадару Дзмітрыю Бонахаву дзякаваць няма за што, бо замест дапамогі прыходзілі фармальныя адпіскі. Па форме, канечне, — камар носу не падточыць, а па сутнасці — здзек. У адпаведнасці з артыкуламі 36 і 38 Кодэкса аб інвалідах, пандусы дазваляецца будаваць, калі ўхіл не перавышае 12 градусаў. Кватэра Жанны хоць і на першым паверсе, але завысока — вугал ад паверхні зямлі да балкона амаль 45 градусаў. Значыцца — асадзі назад! Урэшце зліталіся, далітакі дазвол на ўзвядзенне пандуса, але... на правах уласніка, значыцца, за свае кроўныя. І хоць на той пандус пайшлі ўсе свае грошы і пазычаныя ў людзей, справа была зроблена - 20-метровы пандус адчыніў клетку...

Інваліды-калясачнікі — гэткія ж грамадзяне сваёй краіны, як і ўсе астатнія, проста з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. Яны хочуць і могуць працаваць, вучыцца, жыць паўнакроўна і быць шчаслівымі. Яны не просяць немагчымага, а толькі разумення суграмадзян, роўнага да сябе стаўлення і захавання тых правоў, якія прапісаны ў Канстытуцыі. На жаль, якраз многія артыкулы Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь парушаюцца менавіта ў адносінах да інвалідаў. І гэтыя артыкулы былі пералічаны падчас зачытвання звароту (пісьмовага) інвалідаўкалясачнікаў да Аляксандра Лукашэнкі. Зварот перададуць у Адміністрацыю прэзідэнта, але што з таго атрымаецца — ведама аднаму Богу. Хаця — і без жартачкаў — яшчэ невядома, хто ёсць Бог на Беларусі...

Георгій ЧЫГІР.
Фота аўтара.

З-ЗА КРАТАЎ

Сяргея Каваленку просяць звярнуцца да Лукашэнкі

Віцебскага актывіста КХП—БНФ Сяргея Каваленку, асуджанага да 2 гадоў і 1 месяца пазбаўлення волі за парушэнне адбывання пакарання на "хатняй хіміі", прымушаюць напісаць прашэнне на імя Аляксандра Лукашэнкі. Ад Каваленкі патрабуецца нямногае — прызнаць сваю віну.

Пра гэта "Народнай Волі" паведаміла жонка Сяргея Алена Каваленка.

"У пятніцу ў СІЗА на Валадарскага з Сяргеем бачылася маці, — расказала Алена. — Сяргей казаў, што ў СІЗА супраць яго перыядычна ладзяцца правакацыі. Да яго ў камеру падсаджваюць людзей, якія спрабуюць завязаць з ім бойку. Ён на правакацыі не паддаецца. Таксама Сяргей расказаў, што яму намякаюць на тое, каб ён напісаў прашэнне на імя Аляксандра Лукашэнкі, прызнаўшы ўласную віну, маўляў, у гэтым выпадку ён можа хутчэй апынуцца на волі... Але Сяргей сваёй віны не прызнае і ніякага прашэння пісаць не будзе...

Днямі ўрачы з "Навінак", дзе па рашэнні суда Сяргей праходзіў комплексную псіхіятрычную экспертызу, павінны даць афіцыйнае заключэнне наконт яго стану здароўя. Але, як мне стала вядома з неафіцыйных размоў з супрацоўнікамі Дэпартамента выканання пакаранняў, Сяргей прызнаны псіхічна здаровым. Пасля таго як з'явіцца афіцыйнае заключэнне, стане вядома і дата разгляду касацыйнай скаргі ў Віцебскім абласным судзе на прысуд Сяргея. Дарэчы, цалкам верагодна, што ў хуткім часе Сяргея з мінскага СІЗА на Валадарскага перавядуць у віцебскі СІЗА, дзе муж і будзе чакаць разгляду касацыйнай скаргі".

Антон ВІТАЛЬЕЎ.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Госці пакінулі след

У панядзелак у венскім крымінальным судзе распачаўся судовы працэс над самым магутным чалавекам у аўстрыйскім спорце. Хайнц Юнгвірт 25 гадоў быў генеральным сакратаром Нацыянальнага алімпійскага камітэта, паважаным не толькі ў сваёй краіне, але і ў свеце чалавекам. А "пагарэў", як пішуць еўрапейскія СМІ, на сувязях з апошнім дыктатарам Еўропы.

Хайнцу Юнгвірту інкрымінуецца злоўжыванне службовым становішчам і карупцыя ў вялікіх памерах (паводле ацэнак аўдытараў, на некалькі мільёнаў еўра). Сярод шматлікіх эпізодаў фінансавых злачынстваў, якія будуць разглядацца на працэсе, — створаны алімпійскім камітэтам у банку Raiffeisen патаемны рахунак, з якога ў тым ліку аплачваўся шыкоўны адпачынак беларускага прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі і яго світы ў Альпах у 2002 годзе. Копіі многіх рахункаў ужо апублікаваны. На сабраных дакументах — назвы фірмаў, гатэляў, авіякампаніі (чартарны рэйс Вена—Інсбрук), верталётнай кампаніі (гэтыя паслугі спатрэбіліся Аляксандру Лукашэнку пасля атрыманай траўмы, калі яго з горнага схілу даставілі да ўрача), ганарарныя чэкі за медыцынскія паслугі, аплата за гарналыжныя ўрокі для 11 прадстаўнікоў беларускай дэлегацыі, рахунак на арэнду аўтобуса для 34 чалавек і за канцэрт папулярнага музыканта DJ Otzi...

З цягам часу скандал толькі набіраў абароты. Зусім нядаўна ў рукі экспертам трапілі рахункі на аплату пакояў у пяцізоркавым гатэлі, дзе спыняўся Лукашэнка, для васьмі жанчын, якія не ўваходзілі ў спіс высокай дэлегацыі. Хто замаўляў гэтых дам для беларускай дэлегацыі, разбіралася следства.

Як піша аўстрыйскае выданне "Kurier", працэс у венскім крымінальным судзе працягнецца тры дні, пасля чаго і будзе вынесены прысуд. Размова ідзе не толькі пра пазбаўленне свабоды для Юнгвірта, але і пра канфіскацыю маёмасці, на чым настойвае пракуратура.

Беларускі бок ніяк не каментуе гэты скандал, хаця цягнецца ён ужо не адзін год.

Ірына МАЛЬЦАВА.

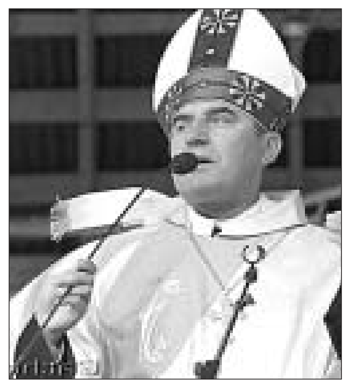
Выкрадалі дарагія аўтамабілі

У Мінску міліцыя затрымала двух жыхароў Цверы, якія зараблялі ў Беларусі ўгонам дарагіх аўтамабіляў.

У Мінск яны нагледзелі ў двары дома №4 па вуліцы Бельскага аўтамабіль "Таёта-Лэнд Крузер-Прада" 2010 года выпуску, кошт якой складае амаль 70 тысяч долараў. Ноччу гэты аўтамабіль быў выкрадзены. Аднак вывезці машыну за межы Беларусі зламыснікі не змаглі: адзін з іх быў затрыманы аперАтыўнікамі за рулём выкрадзенага пазадарожніка на трасе Мінск—Гродна, другога пасля пераследу па МКАД супрацоўнікі ДАІ затрымалі на вуліцы Рафіева ў Мінску.

ЧУЛІ?

У Пінскай дыяцэзіі новы ардынарый

20 мая Мітрапаліт Кандрусевіч развітаецца з супольнасцю Пінскай дыяцэзіі.

Сам Мітрапаліт і ўзначаліць развітальную Імшу 20 мая ў касцёле Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі ў Пінску. Ад 30 чэрвеня 2011 г. іерарх з'яўляўся Апостальскім Адміністратарам ad nutum Sanctae Sedis Пінскай дыяцэзіі.

3 мая 2012 г. ардынарыем Пінскай дыяцэзіі быў прызначаны біскуп Антоній Дзям'янка.

Любоў ЛУНЁВА.

УВАГА!

Затор на мяжы

На мяжы Польшчы і Беларусі 8, 10 і 11 мая магчымы чэргі. На гэтыя дні польскія мытнікі запланавалі страйк.

Пра гэта паведаміў прэс-сакратар Дзяржпагранкамітэта Беларусі **Аляксандр Цішчанка.**

Чакаецца, што 8 мая забастоўка будзе доўжыцца з 10.00 да 12.00, 10 мая — з 10.00 да 22.00. 11 мая мытнікі збіраюцца страйкаваць з 7.00. Пра час заканчэння гэтай забастоўкі пакуль не паведамляецца.

"Дзяржпагранкамітэт рэкамендуе ўсім, хто ў гэтыя дні збіраўся перасякаць мяжу, улічваць гэтую інфармацыю. Бо, як паказвае практыка, прапускная здольнасць у такі час рэзка зніжаецца", — растлумачыў Аляксандр Цішчанка. Ён адзначыў, што трэба альбо рыхтавацца да чэрг, альбо ў гэтыя дні зусім не ехаць.

РЭДКІ ВЫПАДАК

Паказальна пакараць!

Слуцкія дэпутаты пакрыўдзіліся на мясцовую актывістку і патрабуюць ад яе 22 мільёны рублёў

Былая настаўніца, а цяпер пенсіянерка Зінаіда Цімошык у роспачы. Чацвёра дэпутатаў Слуцкага савета звярнуліся ў суд, каб спагнаць з яе агулам 22 мільёны рублёў. Такі нечаканы працяг атрымала гісторыя змагання мясцовых актывістаў за ўпарадкаванне старажытных могілак у цэнтры Слуцка.

А гісторыя гэтая пачалася яшчэ ў 2008 годзе. Зінаіда Цімошык працавала тады настаўніцай у вясковай школе пад Слуцкам. Туды прыехала пісьменніца Вольга Іпатава, прапанавала Зінаідзе паехаць у Слуцк, каб наведаць там магілу Альгерда Абуховіча...

— Божа, калі я гэта ўсё ўбачыла, то адчула адначасова і абурэнне, і сорам. Амаль у цэнтры горада непралазныя джунглі — хмызняк, смецце, пустазелле вышэй за галаву, паваленыя помнікі... А могілкі ж гэтыя знакамітыя, гістарычныя. Там пачалі хаваць нябожчыкаў яшчэ ў XVI стагоддзі. Побач з могілкамі — мемарыял загінуўшым у часы Другой сусветнай вайны, і вось там прыбіраюць.

Настаўніца напісала заяву ў Слуцкі райвыканкам, каб чыноўнікі зрабілі неабходныя захады для ўпарадкавання могілак, якія займаюць тэрыторыю 5,4 гектара. Пакуль цягнулася ліставанне, Зінаіда звязалася з мясцовымі актывістамі і разам яны хутка сабралі больш за тысячу подпісаў жыхароў з патрабаваннем вырашыць праблему. Не чакаючы, актывісты навялі парадак на магіле Альгерда Абуховіча і прылеглай тэрыторыі, дзе аказаліся магілы, датаваныя ХІХ стагоддзем. Людзі рабілі ўсё сваімі ўласнымі намаганнямі, у вольны час. А што ўлада? А як жа закон пра ўтрыманне месцаў пахавання памерлых?

Згодна з заканадаўчым актам, адказнасць за яго выкананне ўскладзена на жыллёва-камунальную гаспадарку. Аб тым, што закон парушаецца ў масавым парадку, сведчыць сітуацыя не толькі ў Слуцку. У сельскай мясцовасці старажытныя могілкі знаходзяцца ў заняпадзе. Не трэба далёка ад'язджаць ад Слуцка, каб убачыць, што творыцца на старадарожскіх, любанскіх, грозаўскіх могілках... І такую карціну можна назіраць па ўсёй краіне.

Зінаіда Цімошык ад пачатку дзейнічала ў рамках закона: яна хацела стварыць судовы прэцэдэнт і такім чынам абвергнуць прымаўку яшчэ савецкіх часоў, што з сістэмай змагацца бессэнсоўна. Для гэтага жанчына звярнулася ў суд з заявай на райвыканкам і ЖКГ. Натуральна, суд яна не выйграла, але ён прыняў прыватнае вызначэнне ў дачыненні міліцыі і ЖКГ аб тым, што тыя не выконваюць свае абавязкі па доглядзе за магіламі. Зінаіда ўзгадвае:

— Пасля таго як мы звярнуліся ў грамадскую прыёмную Аляксандра Лукашэнкі, намеснік міністра ЖКГ нават даслаў падзяку за нашу працу. Але летась я прыйшла на могілкі і ўбачыла, што нічога так і не змянілася. Самае абуральнае, што там на магіле жонкі Напалеона-Орды Люцыны алкаголікі зрабілі прытон. Мясцовыя казалі, што яны паміж сабой называлі магілу "Кафэ ў графіні". У жніўні я пачала ліставанне з дэпутатамі. Кожнаму з 25 дэпутатаў даслала персанальнае запрашэнне на суботнік па добраўпарадкаванні могілак. Нарэшце, мяне запрасілі ў ЖКГ і спыталі, які патрэбны інвентар. Сказалі, што не маюць рыдлёвак — толькі граблі. Мы далі абвесткі пра суботнік, людзі прыехалі са сваімі рыдлёўкамі... Усё адбывалася 1 кастрычніка. Прыехалі трактары, мы ўзялі інструменты, і пачалася праца. Дэпутаты таксама ўдзельнічалі. Але на іх рыдлёўках былі зроблены персанальныя рамкі з прозвішчамі. Я тады яшчэ сказала, што гэта неяк нясціпла, навошта гэта было рабіць? Справа ж добраахвотная. Там жа адбыўся інцыдэнт, калі трактар паехаў і зламаў рыдлёўкі, шкло пакідалі на зямлю... Ды што пра гэта казаць... Але 10 лістапада мне раптам пагрукалі ў дзверы. Адчыніла — стаяць міліцыянеры. Сказалі, што не хапіла дзвюх казённых рыдлёвак. А потым паведамілі, што я нібыта абразіла двух дэпутатаў. Сказалі, што нехта на могілках усталяваў іхныя рыдлёўкі з тымі персанальнымі таблічкамі.

25 лістапада Зінаіду Цімошык судзілі як парушальніцу Адміністрацыйнага кодэкса. Згодна з судовай пастановай, жанчына арганізавала ўстаноўку тых рыдлёвак і за гэта была пакарана штрафам у 700.000 рублёў. Зінаіда ўжо і забылася пра той выпадак, але 18 красавіка атрымала позву ў суд. Дэпутаты раптам вырашылі, што ім нанеслі маральныя страты. Адзін з іх — Сяргей Макараў — пакутаваў больш за трох сваіх калег. Ён ацаніў свой маральны ўрон у 7 мільёнаў рублёў. На два мільёны менш намагаюцца атрымаць Валянціна Ралько, Алег Казейка і Віктар Ражанец. Такім чынам, калі суд задаволіць іскі, агулам Зінаіда Цімошык павінна будзе заплаціць ім 22 мільёны рублёў.

Чаму ж гэтыя народныя абраннікі паўгода сядзелі моўчкі, а цяпер раптам прыгадалі, што пакутавалі? Можа, яны адчувалі такую невыносную пакуту, што не маглі сабрацца з сіламі і падаць іск на сённяшнюю пенсіянерку?

Сама Зінаіда лічыць, што падставай для пераследу стала публікацыя ў інтэрнэце.

— Сітуацыя была б смешная, калі б не была такая сумная. На сайце "Беларускі партызан" была апублікавана гісторыя пра грамадзяніна Расіі, які жыў на вёсцы, але ў яго не было ніякіх сродкаў для існавання. Мясцовыя жыхары яго кармілі, дапамагалі, але і баяліся, бо чалавек меў сур'ёзную псіхічную хваробу і час ад часу кідаўся ў бойку з суседзямі. Мы звярталіся ў розныя ўстановы, каб вырашыць гэтую сітуацыю. Нарэшце, гісторыя дайшла да журналістаў. Вось мне і помсцяць за тое, што гісторыя стала вядома шырокаму колу карыстальнікаў інтэрнэта і выклікала рэзананс. Па крайняй меры, мне намякнулі пра гэта. Вось і з'явіліся гэтыя іскі.

Як бы там ні было, але для пенсіянеркі 22 мільёны рублёў — грошы вялікія. Паўдзельнічалі мясцовыя дэпутаты ў добрай справе, але чым гэта скончыцца для жанчыны, якая рабіла гэтую справу не для сябе адной, невядома. Зінаіда непакоіцца: пакуль толькі чацвёра з 25 дэпутатаў хочуць праз суд спагнаць з яе грошы, а калі раптам усім захочацца? Ды з улікам інфляцыі могуць і сумы падвысіцца... Зноў талаку збіраць, толькі цяпер, каб адкупіцца ад народных абраннікаў?.. Ад тых, якія ў першую чаргу самі былі павінны арганізаваць грамадства і мясцовыя ўлады на навядзенне парадку на могілках.

Любоў ЛУНЁВА.

ЖАХ!

Па віне п'яных вадзіцеляў загінуў 41 чалавек

Гэта толькі за чатыры месяцы 2012 года. Усяго за гэты перыяд па віне нецвярозых вадзіцеляў адбылося 128 дарожна-транспартных здарэнняў з пацярпелымі, у выніку якіх 41 чалавек загінуў і 138 атрымалі траўмы. Усяго сёлета 13% ДТЗ, у якіх вінаваты вадзіцелі, звязаны з ужываннем алкаголю перад паездкай.

Што насцярожвае: з амаль 14 тысяч нецвярозых вадзіцеляў, затрыманых у краіне з пачатку 2012 года, кожны дзясяты сеў за руль транспартнага сродку ў п'яным выглядзе паўторна на працягу года пасля прыцягнення да адміністрацыйнай адказнасці за кіраванне аўтамабілем у стане ап'янення.

РАЗВІТАННЕ

Прызначаны даты выпускных баляў

У сталіцы выпускныя вечары пройдуць 9 чэрвеня, паведаміў старшыня камітэта па адукацыі Мінгарвыканкама ***Уладзімір Шчэрба.***

Агульнаадукацыйным установам рэкамендавана пачынаць у гэты дзень святочныя мерапрыемствы ў 20.00. Што тычыцца часу заканчэння выпускных вечароў, то ён будзе вызначацца адміністрацыяй устаноў адукацыі сумесна з прадстаўнікамі вучнёўскай грамадскасці і апякунскіх саветаў.

Уладзімір Шчэрба паведаміў, што ў асобных выпадках пры адсутнасці неабходных умоў для правядзення вечароў на базе ўстановы адукацыі або па жаданні бацькоў навучэнцаў пасля пісьмовага ўзгаднення з камітэтам па адукацыі Мінгарвыканкама школам будзе дазволена праводзенне святочных мерапрыемстваў для выпускнікоў ва ўстановах культуры.

ДАСЛОЎНА

“Норма расходу на валацужную сабаку, якую ўзялі ў пітомнік, — гэта 20.000 рублёў, а дзённая норма расходу прафесара-пенсіянера — 40.000 тысяч рублёў. Вось жыццё ў Беларусі: сабака — 20 тысяч у суткі, прафесар — 40 тысяч у суткі. Мы ўжо не кажам пра тое, што сабака можа жыць у клетцы, а прафесар усё ж такі ў кватэры жыве, за якую трэба плаціць. Таксама не кажам, што сабака кілаграмаў 20 важыць, а прафесар — усе 80. Чаму беларускага пенсіянера прыраўнавалі да двух сабак — вось што трэба тлумачыць беларусам”.

Леанід ЗАЙКА,
прафесар, доктар эканамічных навук.

УШАНАВАННЕ

У Магілёве ўганаравалі памяць Калманоўскага

На доме №21 па вуліцы Першамайскай, дзе нарадзіўся вядомы савецкі кампазітар Эдуард Калманоўскі, урачыста адкрыта мемарыяльная дошка.

“Сёння, можа быць, самы ўрачысты, самы значны дзень у маім жыцці, — заявіў на цырымоніі адкрыцця дошкі сын кампазітара Сяргей Калманоўскі, які прыехаў з Германіі. — Бацька быў сапраўды народным артыстам, народным кампазітарам. Ён стаў народным задоўга да таго, як атрымаў гэта званне”.

Прысутнічаў на адкрыцці і аўтар працы, скульптар Андрэй Вараб'ёў.

Мемарыяльная дошка ўяўляе сабою барэльеф кампазітара, над якім напісана: “Я люблю цябе, жыццё”, а ўнізе — надпіс на беларускай мове, што ў гэтым доме 9 студзеня 1923 года нарадзіўся вядомы кампазітар, народны артыст СССР Эдуард Калманоўскі.

ЧУЛІ?

Запалае зямля пад нагамі фальшываманетчыкаў

За фальшываманецтва ў Беларусі можа паплаціцца свабодай на тэрмін да 15 гадоў. Але толькі суровае пакаранне дзялкоў грашовага бізнесу не палохае. За бягучы год ужо зарэгістравана больш за 400 фактаў збыту падробленых грашовых знакаў, прычым палова з іх прыпадае на долары ЗША. Другое месца ўтрымлівае расійскі рубель, далей — еўра і беларускія рублі.

У Глуску адзін з мясцовых жыхароў набыў камп'ютарную тэхніку ў крэдыт і тут жа разам з прыяцелем вырашыў паспрабаваць выраб на ёй грашовых знакаў Рэспублікі Беларусь. Адрукаваныя на друкарцы фальшыўкі зацікавілі іх агульнага знаёмага, які разлічыўся трыма 50-тысячнымі купюрамі ў краме. Па дадзеным факце ў дачыненні да збытчыка распачата крымінальная справа за фальшываманецтва, а камп'ютарная тэхніка канфіскавана.

У сакавіку супрацоўнікі па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі Заводскага РУУС сталіцы затрымалі групу мінчан, якія за фальшывыя долары, прывезеныя з Масквы, куплялі камп'ютарную тэхніку, аўтамабільныя акумулятары, насенне маку. Ахвярамі пярцёркі непрацоўных маладых людзей станавіліся прадаўцы рынкаў і людзі, якія рэалізоўць асабістыя рэчы з дапамогай аб'яў. Так, пры продажы ноўтбука студэнт адной са сталічных ВНУ каля кінатэатра “Кастрычнік” у Мінску атрымаў 8 падробленых стодоларавых купюр. Але ўсумніўся ў іх сапраўднасці толькі праз некалькі дзён, калі прыехаў у Баранавічы да бацькоў. Пацярпелы звярнуўся ў міліцыю ў гэтым жа горадзе. Да таго часу на след фальшываманетчыкаў ужо выйшлі аператыўныя службы сталіцы. Неўзабаве пасля затрымання былі ўстаноўлены ўсе эпізоды супрацьпраўнай дзейнасці злачыннай групы.

Прычым, як паказвае практыка, за фальшыўкі паспяхова набываецца не толькі аргтэхніка. У гэтым годзе ўжо зарэгістравана 2 факты, калі фальсіфікаванымі грашыма разлічыліся за аўтамабілі. Адну машыну набылі за 18.100 падробленых долараў, іншую — за 365 тысяч фальшывых расійскіх рублёў.

— З мэтай прафілактыкі фальшываманецтва МУС прапрацоўвае пытанне аб тым, ці будзе запатрабаванай паслуга па праверцы грошай на сапраўднасць пры адпаведным звароце ў банк, — распавядае старшы оперупаўнаважаны па асабліва важных справах Галоўнага ўпраўлення па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі МУС ***Вольга Загаройская.*** *— Калі мэтазгоднасць дадзенай меры пацвердзіцца, ГУБЭЗ выступіць з ініцыятывай, каб кожны грамадзянін пры жаданні за пэўную плату мог праверыць свае грошы.*

НУ І НУ!

Трапіў пад цягнік і застаўся вінаватым

27-гадовы жыхар Вілейкі быў збіты грузавым цягніком Маладзечна—Полацк. Ён стаяў на пероне і моцна хістаўся з боку ў бок. Машыніст, заўважыўшы мужчыну, пачаў спыняць цягнік і падаваць гукавыя ды светлавыя сігналы. Аднак той ніяк не рэагаваў. На шчасце, мужчыну не зацягнула пад колы, а адкінула ў бок.

У выніку ён атрымаў лёгкія пашкоджанні і адмовіўся ад шпіталізацыі. Пацярпелы быў у стане моцнага алкагольнага ап'янення. Як паведамляе БЕЛТА, цяпер яму пагражае штраф да 1 мільёна рублёў.

ОСОБАЯ ПАПКА

Тетрадь со стихами из Заксенхаузена

Автора написанных в концлагере поэтических строк искали по всему СССР. А он был расстрелян как предатель родины

Фронтовики не могут сдержать слез, когда слышат эту песню: “Я вернусь к тебе, Россия!”. Как будто чувствуют в ней роковую недосказанность. Мало кто знает: написавший в 1963 году текст песни Лев Ошанин посвятил ее собрату по перу — безвестному узнику лагеря смерти Заксенхаузен, чья тетрадка со стихами была найдена в 1958 году при строительстве на месте концлагеря мемориала. В ней были почти такие же строки — о возвращении на родину. Но еще меньше сегодня тех, кто знает все подробности той давней истории с рукописными стихами, обнаруженными в тайнике концлагеря.

Тайник в лагере смерти

О, какое знаковое по тем временам это было событие! 13 лет, как кончилась страшная война. Еще живо большинство тех, кто брал Берлин или чудом спасся от фашистского крематория. Еще трепещет в сердцах надежда, что мы тоже будем выпускать такие же надежные автомобили и ботинки, как деловые американцы. И печь для крестьян такие же вкусные булки, как французы. И, поставив памятники погибшим, никогда-никогда не будем больше воевать. Неподалеку от Берлина на месте бывшего лагеря смерти Заксенхаузен возводится мемориал. Бригадир немецких строителей Вильгельм Герман, разбирая бетонные завалы, в цоколе фундамента бывшей лагерной кухни обнаруживает старый, похожий на отрывной календарь, блокнот, аккуратно завернутый в прорезиненную ткань. Открывает пожелтевшие листки в клеточку — а на них аккуратные рукописные строчки на русском языке. Педантичный Вильгельм не выбрасывает находку, а передает приехавшим в лагерь советским офицерам. Те вчитываются в тесты и немеют от изумления:

Я еще вернусь к тебе, Россия,
Чтоб услышать шум твоих лесов,
Чтоб увидеть реки голубые,
Чтоб идти тропой моих отцов.

Стихи — более 40! Рвущие душу обнаженностью чувств и трагической тоской по родине. Явно написанные не в кабинетной тиши, а здесь — в страшном фашистском концлагере, где фашисты карали за малейшую провинность. Вскоре блокнот оказывается в редакции многотиражной газеты одной из дивизий Группы советских войск в Германии. Там, к счастью, работает полный энтузиазма военный журналист Анатолий Бугаец. Поняв, какое сокровище попало ему в руки, он публикует стихи вначале в своей многотиражке, а затем в газете “Советская Армия”. Пронзительно-незатейливая лирика неизвестного поэта покоряет читателей. Тем более в ореоле такой интриги: кто же этот безымянный храбрец, тайком набрасывавший под носом у врага пламенные строки?

Подсказка в стихах: поэт с берегов Днепра

Жаждущий раскрыть загадку журналист ищет следы загадочного автора. А параллельно в конце декабря 1958 года посылает подборку из чудом обнаруженного блокнота в редакцию “Комсомольской правды”. 14 января 1959 года главная молодежная газета СССР выходит с целой страницей стихов безвестного поэта под красивой шапкой “Он вернулся к тебе, Россия!”. Тем же вечером стихи попадают в московский эфир. Военный корреспондент Бугаец уверен: загадка вот-вот будет раскрыта! Удалось найти людей, причастных к сохранению сборника. В Норвегии жив бывший узник лагеря Мартин Гусло, работавший в Заксенхаузене старшим электриком. Тот сообщает: да, спрятал тетрадь со стихами — по просьбе советских друзей, находившихся в лагере. В числе тех, кто передавал заветный блокнот, был Марк Тилевич, которого товарищи по неволе звали Михаилом. Марк Захарович, живущий в Москве неподалеку от редакции “Комсомолки”, хоть и не сразу, но вспоминает: да, было дело, заключенные читали тайком стихи, написанные таким же, как они, узником. Из-под полы передавали друг-дружке блокнот с рукописными четверостишиями, а потом приняли решение: поэтическая реликвия не должна пропасть бесследно. Но вот фамилию автора тетрадки Тилевич, увы, назвать не смог. Мол, очень суровая была в лагере конспирация. Между тем сразу за “Комсомольской правдой” материалы о безымянном поэте-патриоте опубликовали “Правда”, “Красная Звезда”, “Известия”, “Литературная газета”. Журналисты всего СССР мечтают первыми найти автора рукописного сборника. В стране началась, можно сказать, настоящая гражданская кампания по поиску безымянного поэта. Кто он такой? Откуда родом? Что с ним произошло? Неужели погиб во время “марша смерти”, когда весной 1945-го фашисты хотели посадить узников на баржи и затопить в Балтийском море? В растиражированных стихах — их перевели на многие языки мира — оказался слабый географический намек на возможное место рождения поэта — берег Днепра. Но поди угадай, где именно — на берегах легендарной реки стоят сотни городов и деревень. Упоминание жены Нины и сына Эдика также ничего не дало. Однажды дотошный Анатолий Бугаец с друзьями еще раз решил внимательно перечесть стихотворную подборку. И о чудо — в глаза им бросается почти конкретный намек — город Речица в Беларуси. Более того — обнаруженный акростих складывается в фамилию некоего Антона Порхоменко. Журналист пускается по вновь открывшемуся следу, в Речице перебирают всех довоенных стихослагателей, которые волею судьбы могли оказаться в немецком Заксенхаузене. Но поиски вновь заходят в тупик. Фамилия автора-героя по-прежнему не обнаруживается.

НАША СПРАВКА

Концлагерь Заксенхаузен начал действовать в 1936 году. В нем фашисты замучили и казнили более 100.000 человек из разных стран Европы. В том числе здесь погиб сын Сталина Яков.

В августе 1945 года сюда был переведен спецлагерь №7 НКВД СССР. Здесь содержались нацистские преступники и советские политзаключенные. А также был организован госпиталь для солдат с венерическими заболеваниями. В 1948 году по приказу Берии объект преобразовали в спецлагерь №1. Закрыли его в 1950 году. За это время, по данным историков, через бараки лагеря прошло 60 тысяч советских граждан, 12 тысяч из которых не вышли отсюда живыми.

Следы ведут в белорусский Комарин

Честно скажу, я бы ничего не знала про эту загадочную историю с очень несчастливым концом, если бы мне не позвонил житель Гомеля Давид Исаакович Родинский. Старой закалки журналисты — это особое племя! Огромное счастье, что они еще живут на белом свете и хранят свои бесценные архивные папки с добытыми во время многочисленных командировок сюжетами, которых хватит на сотню томов неизвестной отечественной истории. Давид Исаакович рассказал:

— Я работал собкором “ЛіМа” по Гомельской области, когда в “Комсомолке” вышла статья со стихами из Заксенхаузена. Естественно, тайна неизвестного поэта взволновала и меня. Правда, на чудо я не надеялся: на поиски были брошены такие журналистские силы всего СССР, что куда мне было тягаться. Но однажды мне просто повезло: мой земляк родом из Комарина рассказал, что там до сих пор живет мать поэта, которого ищет вся страна. Она бережно хранит рукописи сына. Я, как это услышал, сразу помчался к ней. Анна Яковлевна, так ее звали, после смерти мужа, директора местной школы, жила одна в скромной комнатке на берегу Днепра. Преподавала в той же школе русский язык и литературу. Мы вместе сходили к реке, на кладбище, на могилу ее мужа. Ночевать я остался у нее, мы долго разговаривали. В конце концов она показала мне тетради со стихами сына, его фотографии и письма. И даже подарила одну тетрадь и несколько его фотографий. Так я узнал, что безвестного поэта из Заксенхаузена звали Георгий Столяров.

Георгий Федорович Столяров оказался человеком со сложной судьбой. В 1937 году в 16 лет был арестован по ложному обвинению в поджоге местной церкви в Стрешине, где жил с родителями. Только через полтора года, когда нашли настоящего виновника, парня освободили, полностью оправдав. Но шрам на душе у всех Столяровых остался — из-за этого случая родители Георгия, старые коммунисты-ленинцы, уехали из Стрешина. В Речице Георгий закончил педагогическое училище, работал в Рогачевской районке, стал кандидатом в члены ВКП(б), завел семью. А потом началась война. Столяров, как и миллионы других беженцев, не успел эвакуироваться. Перебрался из Рогачева в Бобруйск. Жить на что-то надо было — поэтому устроился на работу к немцам в редакцию открытой ими газеты. Но выдержал новые порядки недолго — устроил несколько акций саботажа. За это в 1942 году немцы отправили его в Заксенхаузен.

— Столяров выжил в немецком концлагере? — уточняю я у Родинского.

— Выжил, а вот его жена Нина и сын Эдуард погибли здесь, в Беларуси, — в лагере смерти Азаричи. Сразу после своего освобождения он написал несколько писем домой. От родных и узнал, что его близких нет в живых.

Сняли прямо с поезда и отправили в ГУЛАГ

Возвращался в Беларусь Георгий уже ближе к осени — вместе с новой спутницей жизни Марией Лапцевич. В поезде строили планы на будущее. Но Георгию удалось доехать только до Бреста. Получив на границе для заполнения анкету, он честно написал в ней всю свою биографию. Вплоть до работы в немецкой газете. Доверчивость его и погубила. Марии пограничники приказали ехать дальше, а поэта сняли с поезда. И отправили прямиком в ГУЛАГ. На 10 лет.

— Эту подробность я узнал от самой Марии, — Давид Исаакович горько вздохнул. — Мы с ней потом встречались в Минске и тоже много разговаривали.

— А ведь если б Столяров тогда промолчал, в той послевоенной суматохе всё могло бы и обойтись...

Секунду помолчав, собеседник добавил:

— Пожалуй.

Вот именно: пожалуй. Потому что жизнь в СССР была как лотерея. Можешь выиграть шанс на спасение, а можешь остаться ни с чем. Столяров оказался в Инте, в тогдашней Коми АССР. Поскольку в лагерном пункте вел себя образцово, участвовал в выпуске газеты и художественной самодеятельности, ему в 1948 году разрешили высылать домой толстые пакеты.

— В том числе и со своими стихами, написанными в Заксенхаузене, которые он в советском лагере аккуратно переписывал в общие тетради по памяти, — рассказывает Давид Исаакович. — Это я узнал от самой Анны Яковлевны Столяровой. Представляете, я видел его письмо матери за 1948 год примерно с такими словами: сообщи в редакцию “Правды” или куда-нибудь еще, что в концлагере Заксенхаузен на чердаке большой новой кухни остались мои дневники и записи за 1942—1945 годы. Там, мол, есть много ценного — особенно для будущих поколений.

При этих словах я могла только охнуть в душе! А Родинский между тем продолжил:

— Мать бережно хранила архив сына. Там были еще интересные фотографии, рисунки. Столяров сидел в лагере вместе с известным художником-иллюстратором Коровиным — тот нарисовал его портрет. Некоторые рисунки и снимки мне потом подарила Мария Лапцевич. Очень жалею, что тогда, при ее жизни, не выпросил все эти тетради себе. Когда Анна Яковлевна умерла, я поехал ее хоронить — на свои деньги. Детей у них с мужем, кроме Георгия, не было. Да и соседи, когда узнали про посылки из ГУЛАГа, стали Столяровых сторониться. В общем, пришлось провожать ее в последний путь мне. Но остальных поэтических блокнотов после ее смерти я уже не нашел.

Давид Исаакович высказал мне свою догадку, кто мог первым добраться до поэтического наследия опального поэта. Нет, не журналисты и не краеведы. А те, кто и отправил его по этапу. И представила я весь цинизм сложившейся в конце 50-х годов ситуации: вся Страна Советов ищет безвестного героя-поэта из Заксенхаузена. А те, кто знает, что он лежит в братской шахте-могиле северного лагеря Инта, молчат как рыбы. Впрочем, довольно скоро романтический идеализм советских журналистов весьма жестко оборвали.

— Вместе с коллегами из “Комсомолки” я, поскольку был в молодости тоже настырным и упрямым, побывал на приеме у тогдашнего генерального прокурора Романа Руденко. Говорили с ним о посмертной реабилитации Столярова. К тому времени мы уже знали, что поэта расстреляли в 1953 году — во время восстания в Инте. Тогда, после смерти Сталина, по всем советским лагерям прокатилась волна восстаний политзаключенных, которые были жестоко подавлены. Но писать про это нельзя было — поэтому официально было объявлено, что Столяров умер от бронхиальной астмы. Она у него действительно была с детства — из-за чего его и в армию не взяли. Но в данном случае она ни при чем.

— И что вам ответил генеральный прокурор СССР?

— В ответ мы услышали примерно следующее: “Нам лучше иметь безвестного героя, чем известного поэта-предателя”. Знаете, в архивах КГБ я в те годы видел много, с полсотни, наверное, писем матери Столярова на имя Сталина, Шверника, Калинина — с просьбой о реабилитации сына. Но все возвращались ей с одним ответом: реабилитация невозможна.

— А сейчас как обстоит дело? — уточнила я.

— Насколько я знаю, с официальным запросом по этому поводу обращалось в соответствующие органы Гомельское телевидение. И получило ответ, что в силе остается старый приговор Столярову.

Ну что мне сказать в заключение? Пожалуй, только одно: за рукописи выжившего в Заксенхаузене и расстрелянного в ГУЛАГе Столярова Родинскому предлагали большие деньги — в долларовом выражении. Но он отказался их продавать. Потому что надеется, что правда еще восторжествует.

Людмила ЛУБНЕВСКАЯ.

КСТАТИ

В городе Инта в нынешней Республике Коми на месте бывшего лагпункта русские, латыши и литовцы поставили мемориалы своим погибшим гражданам. Белорусского обелиска там нет.

Найденный в Заксенхаузене блокнот со стихами Столярова хранится в Центральном музее Вооруженных Сил в Москве.

Оба причастных к этой истории журналиста: Анатолий Бугаец из Санкт-Петербурга и Давид Родинский из Гомеля написали про поэта из Заксенхаузена книги. Но точный и убедительный ответ на вопрос, кто автор стихов, есть лишь у нашего земляка.

Найти подтверждение, что знаменитый художник-иллюстратор Ювеналий Коровин тоже находился в лагере в Инте, мне не удалось. Известно лишь, что был репрессирован его отец, юрист по профессии.

Уважая их память...

9 Мая — День Победы. В этот знаменательный праздник, за который отдали жизни миллионы наших предков, мы по доброй традиции возлагаем цветы к стеле на площади Победы. Святое место. Однако в 500 метрах от площади, на Военном кладбище, похоронено около 900 человек — рядовых, офицеров, генералов, партизан, отдавших свои жизни во имя Победы.

Было бы по-христиански, уважая их память, возложить на их могилы цветы, помянуть их светлые имена в церкви Александра Невского на территории кладбища, пообщаться в ходе этого мероприятия.

Встреча, митинг согласованы с Мингорисполкомом, соответствующими структурами.

Примут в нем участие военнослужащие Минского гарнизона.

Начало митинга в 13.30 9 Мая.

До встречи. С Днем Победы!

**В.Д.ФРОЛОВ, генерал,
В.И.ЛЕВИНСОН, полковник, председатель Республиканской общественной организации инвалидов войны в Афганистане.**

ЧИТАТЕЛЬ — ЧИТАТЕЛЮ

А при чем здесь министр?

Прочитал в "Народной Воле" высказывание Н.А.Богдан насчет того, что, возможно, введение лимитов на электроэнергию обернется для многих семей большими потерями. Стоит ли по этому поводу возмущаться? Лимит — это то, что государство продает нам по заниженной цене, а хочешь больше — плати по рыночной цене или экономь, иначе ты живешь за счет других. Вы, пять человек, живете в четырехкомнатной квартире, а кто-то таким составом живет в худших условиях, тратит меньше электроэнергии. За роскошество нужно платить по повышенным тарифам. Так при чем здесь министр?

Еще один нюанс. Многие квартиры неофициально используются как офисы, а там потребление электроэнергии немалое. Поэтому, на мой взгляд, решение правильное. Вспомним, сколько было возмущений, когда установили лимит на воду, и ничего страшного. Теперь члены моей семьи чистят зубы не под струей воды, как раньше, экономим и на других процедурах, зря не расходуем, а поэтому недобираем даже лимит.

Один мой знакомый много лет назад был в Германии и рассказывал, как он, по нашей привычке, чистил зубы под струей воды и как хозяйка несколько раз подходила и смотрела, но стеснялась сделать ему замечание, и лишь потом он узнал, что у немцев так не принято, что вода у них очень дорогая. А мы разве богаче немцев?!

Константин ГРИБОВ, постоянный читатель "Народной Воли".

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Адродзім родную царкву

Добры дзень, "Народная Воля"!

Мой зварот да вас выкліканы нязгодай з аўтаркай нататкаў "Пошукі ісціны". А менавіта з разважаннямі Лідзіі Арабей пра ўніяцкую царкву. Яна піша: "Беларусы-католікі хіляцца да Польшчы, беларусы-праваслаўныя — да Расіі". І што "Алаіза Пашкевіч (Цётка) спрабавала распаўсюдзіць на Беларусі ўніяцтва, але ўніяцтва на Беларусі *не прыжылося".* Прабачце, такое сцвярджэнне не зусім карэктнае, я нават сказала б, — прымітыўнае.

Што магла зрабіць шаноўная паэтка, якая жыла напрыканцы XIX і пачатку XX стагоддзяў, калі да яе з уніяй змагаліся 100 год (не менш) расійскія цары і царыцы: Пётр I (Крыважэрны), Кацярына II, потым Мікалай I з дынастыі Раманавых афіцыйна забараніў унію. Уніяцкія храмы (пабудаваныя ўніятамі) аддалі праваслаўным, вернікаў гвалтоўна пераводзілі ў праваслаўе. Гэта адбылося ў 1839 годзе.

Перада мною ўніяцкі каляндар на 2007 год, у якім змешчаны фотаздымкі *былых уніяцкіх цэркваў,* якія знаходзяцца ў розных кутках Беларусі. Пад фотаздымкамі пазначана: былыя ўніяцкія цэрквы, а зараз праваслаўныя. Гэта цэрквы ў Докшыцкім, Мядзельскім, Пінскім, Аршанскім (Смаляны), Кобрынскім, Пружанскім, Ляхавіцкім, Валожынскім, Драгічынскім, Брэсцкім, Лідскім раёнах.

У кожным мястэчку Беларусі была ўніяцкая царква, у кожным горадзе і нават вёсках. Гэты факт балюча кранае сэрца. Відавочны факт: уніяцтва добра прыжылося сярод ліцвінаў (беларусаў), бо яно стаяла на абароне інтарэсаў народа (свайго). Уніяцтва прытрымлівалася нацыянальных традыцый, займалася асветай (будаваліся школы для дзяцей простага люду), набажэнствы вяліся на роднай мове. Народ літаральна хлынуў ва ўніяцкія храмы. І быў залаты час уніяцтва, калі вернікаў грэка-католікаў была большасць (да 85%) у Беларусі. Дарэчы, добра вядомы ўсім Жыровіцкі манастыр быў пабудаваны ўніятамі, але яго прысвоілі праваслаўныя. Сафійскі сабор — таксама. Была і ў нас, у Оршы, уніяцкая царква і Базыльянскі манастыр, але ўсё разбурылі.

Шырокамаштабна вялася барацьба з уніяй. Так, як вялася барацьба з беларускай мовай, культурай, гістарычнай памяццю народа. "Барацьбіты" ці "змагары" ў большасці дамагліся свайго. Вы сёння часта чуеце беларускую мову? І ці бачыце ўніяцкія цэрквы? (Трэба іх пашукаць.) Рэалізаваўся дэвіз Мураўёва-вешальніка: "Что недоделал русский штык, то доделает русская школа и русская православная церковь".

Але, дзякуй Богу, наша шматпакутная родная царква адраджаецца. З моманту ліквідацыі ўніяцкай царквы прайшло 150 год. Працяглы час. За гэты час людзі пайшлі хто ў касцёл, хто ў маскоўскую царкву. Зараз беларусы выбіраюць уніяцкую царкву свядома. Гэта царква адлюстроўвае пакутніцкі лёс нашага народа, нашага краю. Атмасфера ў ёй вельмі цёплая. Мы як адна сям'я. Завітайце ў нашу царкву, прыслухайцеся і прыгледзьцеся, людзі! Жадаю ўсім здароўя і вялікай любові да Бацькаўшчыны!

**Яўгенія КАЗЛОВА.
г.Орша.**

НЕСЛУЧАЙНЫЙ ВОПРОС

Чистый ли у нас город?

Вопрос вроде как риторический. Разве может в этом кто-то сомневаться? Приезжие из России и республик бывшего Советского Союза в один голос подтверждают: "Минск — чистый город". Сам не раз слышал от своих "союзовских" друзей. Да и есть с чем сравнивать. Когда приезжаю в свой родной Смоленск, душа болит от увиденного в окрестностях и в черте города. Особенно на его окраинах...

Минск город гораздо опрятней, слов нет. И печать нам периодически напоминает об этом. Вот и на днях в "Комсомолке" в хорошей в общем-то статье Дарьи Ломоновской был помещен рисунок с несколько игривой подписью: "Неужели кто-то считает Минск не самым зеленым и не самым чистым?" Речь в ней идет главным образом о промышленном загрязнении. Я же хочу сказать о самом что ни на есть обычном. О бытовом. Наболело!

Да, можно было бы гордиться внешней ухоженностью наших улиц, площадей, скверов, еще далекой от европейской (скажем, от немецкой), но все же весьма неплохой. Но есть в этом глянце очень существенный нюанс. Наводится он огромной армией работников ЖЭСов, готовых работать, если потребует обстановка, и денно, и нощно. Остановите эту армию всего лишь на сутки и сразу же увидите истинное лицо города и убедитесь, чего стоит наша бытовая культура. Одних окурков окажутся горы (рядом с полупустыми урнами для мусора!). Особенно на транспортных остановках. А еще — многочисленные пачки от сигарет, сока, вина; полиэтиленовые пакеты, бутылки и т.д. и т.п. И кто-нибудь останавливает сорящую публику? Мне лично не доводилось видеть, хотя живу на свете почти 75 лет.

А попробуйте "промахнуться" с окурком в той же Германии или Швеции? Вас немедленно заставят его поднять. А чтобы в следующий раз точнее целились, выпишут еще и немалый штраф. У нас же под некоторыми балконами целые россыпи такого добра. Разбросаны, как гильзы от патронов у окопа. И найти "обороняющегося" не составит большого труда, особенно в малоэтажках. Если, конечно, захотеть. Только кто это сделает? Ну а если человек чувствует безнаказанность, будет метать и дальше...

К сожалению, только окурками и другой бросовой мелочью дело не ограничивается. Некоторые жители имеют привычку оставлять мешки с мусором прямо у стен домов. "Уборщики подберут, — думает такой "рационализатор", возвращаясь к себе в квартиру. — А меня жена (телевизор, пиво, домино, дача, попойка, друзья — продолжать можно долго) ждет". Количество околостенных "подарков" начинает увеличиваться в разгар летнего сезона и еще больше к осени. Причем к вечеру. Скорее всего, привозят с дач или пикников. Ну а с завершением дачного сезона можете обнаружить у себя возле дома и живой товар, ставший кому-то ненужным, — котенка, щенка или взрослую собаку. Позабавились вместе с детьми, как с игрушкой, и хватит.

В нашем доме кто-то приловчился заталкивать мусор прямо в окошко подвала. Тараканов и крыс подкармливает. И они действительно появляются время от времени.

Согласен, что наш город довольно зеленый. И много делается соответствующими службами в данном направлении. Но восторгаться я бы не стал, так как следом немало и разрушается. Мне не раз доводилось видеть покалеченные весной березы в районе Зеленого Луга, Болотной станции и в других местах, кострища и обожженные корни и стволы деревьев в пригородном лесу. А однажды у кольцевой дороги пришлось останавливать мужчину, снимавшего ножом кору с ив для каких-то поделок. Некоторые деревья уже были им основательно раздеты. Но человек остался недоволен тем, что ему помешали.

Можно указать и на более масштабные нарушения — посягательства на парковые зоны под различного рода застройки. Один из таких проектов до сих пор на слуху.

Городского жителя, запертого в каменных стенах, радует даже обычная лужайка перед домом. Есть такая и неподалеку от нас. Пока она зеленая, но стараниями автолюбителей ускоренно превращается в укатанную площадку. Пыльную и с колдобинами, ибо помимо машин сюда временами заезжает и трактор. Водителям удобно. Вышел из подъезда и сразу за руль. И платить ни за что не надо. Еще раньше ее облюбовали местные любители собак, хотя до специального полигона для их выгула рукой подать. Но туда надо вести, а тут выпустил за порог — и никаких хлопот. Пускай себе носится, пока не надоест. И домой сама придет. Удобно... А посаженный вдоль дороги кустарник кто-то очень скоро повыдергивал.

Думаю, что подобные "пейзажи" знакомы многим горожанам. Так же, как и курильни с выпивальнями в подъездах. Со всеми их мерзостями. Туда вообще никакие блюстители порядка не заглядывают. Снаружи начальству не видно, стоит ли лишний раз беспокоиться?

Я привел лишь отдельные типичные случаи, которых на самом деле гораздо больше. И если люди не боятся безобразничать в городе, то за городом и подавно. Там для них полная вольница. Еще в советские времена я однажды написал статью "У городского порога" (опубликована в газете "Знамя юности") — о свалках мусора за городской чертой и порче пригородного леса.

С той поры прошло 28 лет, и положение стало еще более вопиющим. Теперь уже не только пригородная зона, но вся наша природа стонет от человеческого нашествия. В век машин доступны даже самые дальние ее уголки. И следы привнесенной грязи виднеются повсюду. Посмотрите хотя бы на обочины проселочных дорог и придачные леса после схода снега. Чего там только нет! Даже холодильники валяются. Земля превращается в свалку. И это при том, что теперь каждый кооператив имеет (или обязан иметь) огороженный мусоросборник. Чего хотеть от людей, десятилетиями приученных у себя дома к безобразиям?!

Читатель уже, наверное, догадался, к чему я клоню. Чистота у нас пока казенная и в городе, и отчасти за его пределами. Она наводится усилиями ЖЭСов, трудовых коллективов, рейдами школьников и студентов. Субботники и воскресники все больше продлеваются и давно уже не ограничиваются одним днем. Скоро, наверное, превратятся в месячники. А культура быта у многих как была на низком уровне, так и осталась. Если не сказать хуже. Получается интересная картина: одни загрязняют, другие за ними убирают. За наш с вами счет. Дикость, выходит, поощряется. Так к чему же мы идем? Наведение чистоты только таким путем — это путь в тупик.

Исправить положение, считаю, можно только созданием экологической милиции. В некоторых зарубежных странах она давно имеется (под разными названиями). Не уповайте на обычную, она всегда сошлется на массу более серьезных дел. И что тут возразишь, когда их у нее действительно хватает. А вот экологическая будет обязана (подчеркиваю: обязана) этим заниматься. Каждодневно. Будет и кому штрафовать, и с кого спрашивать. Дикарей надо воспитывать, а не окурки за ними собирать. Это, конечно, гораздо труднее, но другого выхода в цивилизованной стране просто нет.

Леонид ЕМЕЛЬЯНОВ, доктор биологических наук.

P.S. Когда статья была уже почти готова, приехал в гости товарищ из Украины. Я поинтересовался и его мнением о Минске. "Ваш город чище, чем Киев", — сказал он. Написанное тем не менее одобрил и привел такой случай, произошедший с его братом. Тот ехал в Германии на машине и выбросил, как обычно, окурок через окошко на шоссе. Это заметили те, кто ехал следом в идущих машинах, и сообщили куда нужно. Через пару километров его догнали, заставили вернуться и подобрать с асфальта остаток папиросы. Пришлось платить, естественно, и штраф — 500 евро!

Комментарии, думаю, излишни.

БОЛЬ

Сорак тры пахавальныя прыйшлі ў тую вясну

Згубілася сярод балот і лясоў мая маленькая глухая вёсачка Юзафова. Так, глухая, па тым даваенным часе. Не было тады ні радыё, ні электрычнасці. А да раённага цэнтра Смалявічы — 25 кіламетраў. Тут жылі добрыя, сумленныя, сціплыя і працавітыя людзі. Яны вырошчвалі хлеб, кахалі, гадавалі дзяцей. Жылі, можна сказаць, бедна. Не заўсёды нават на стале быў хлеб. Але гэта былі людзі цвёрдай загартоўкі. Яны не кідаліся ў роспачы, спадзяваліся на нешта лепшае і чакалі яго. Марылі стварыць гэтае лепшае сваімі рукамі, сваёй працай. Нягледзячы на ўсялякія цяжкасці, людзі маёй маленькай вёсачкі ўмелі весяліцца. Бывала, да раніцы гучалі песні. Такія ўжо былі галасістыя дзяўчаты. А як пачыналася жніво... Вяртаючыся з поля, змораныя ад працы жанкі спявалі цудоўныя жнівеньскія песні, якія плаўна плылі па-над вёскай. А вечарамі яшчэ і ў самадзейны гурток хадзілі, каб павесяліць сябе і іншых.

Памятаю (мне тады было 11 гадоў), як у нашу вёсачку прыйшла гэта жудасная вестка: вайна! Людзі збіраліся талакой. Мужчыны ціха гаманілі, а жанчыны загадзя плакалі. Толькі мы, дзеці, не зусім добра ўсё разумелі. Тады стаяла ціхае, гарачае лета. Навокал была такая прыгажосць! Красавала жыта. Чакалі добрага ўраджаю.

А 23 чэрвеня мужчыны атрымалі павесткі з ваенкамата. Прызыўнікі, суседзі сабраліся ў нашай вялікай хаце на развітальны вечар. Гутарка вялася толькі пра вайну. Мужчыны спявалі патрыятычныя песні. Жанчыны сядзелі заплаканыя, засмучаныя і не зводзілі вачэй са сваіх каханых. Ціхенька плакалі.

Разыходзіліся позна. Заўтра рана ў вялікую і доўгую дарогу — на вайну. Яшчэ з вечара разгулялася навальніца: бліскала маланка, асвятляючы ўсё навокал, чуваць быў грозны грукат грому. Ішоў цёплы летні дождж. Дзесьці на захадзе на небе адбівалася зарыва. Ужо ішла вайна, гінулі людзі.

Назаўтра рана ўстаўшае сонейка асушыла сваімі шчодрымі прамянямі зямлю, і так было прыгожа навокал, як ніколі. А на калгасным двары збіраліся ўсе тыя, хто ішоў на вайну. Вакол заплаканыя твары. Мужчыны спрабавалі спяваць, трымаліся весела, падбадзёрваючы жанок, але ў вачах улаўлівалася вялікая смуга. Нарэшце пад'ехала калгасная бартавая машына. За рулём мой брат Пётр — першы калгасны шафёр. Наступілі цяжкія хвіліны развітання. Слова ў дарогу хацеў сказаць старшыня калгаса Уладзімір Красоўскі, вельмі паважаны чалавек, але яго ўжо ніхто не чуў... Нехта галосіць. Слёзы, слёзы, мора слёз. Да машыны працягваюцца рукі. І вось машына павольна пакацілася. З машыны махаюць рукамі і крычаць: "Хутка вернемся! Чакайце!" Разгубленыя жанчыны робяць некалькі крокаў за машынай, потым доўга стаяць і глядзяць ёй услед.

Яны не вярнуліся. 43 пахавальныя прыйшлі ў маю маленькую вёсачку. Помню вас, маладых, бязвусых, сціплых хлопцаў. Хто думаў тады, што вы бачыце гэты родны кут апошні раз, што апошні раз ківалі вам сваімі галоўкамі жытнёвыя каласкі? Вы, мае землякі, аддалі сваё жыццё, каб каласіліся палеткі, зелянелі лугі, смяяліся дзеці. Не ўсе імёны высечаны на абелісках. Магчыма, хтосьці застаўся ляжаць безыменным. Не кожнаму нясуць на магілу кветкі. Але якая б зямля ні прыняла вас, нізкі паклон вашаму праху. Вы так і засталіся маладымі ў нашых успамінах. Вечная вам памяць!

Гады аддзяляюць нас ад вялікай падзеі, першых ваенных дзён. Але ніколі не забудуцца тыя жудасныя ваенныя часы. Год ад году радзеюць шэрагі ветэранаў, мала засталося салдацкіх удоў. Я помню вас маладымі і прыгожымі. Помню таксама з заплаканымі тварамі і з малымі дзеткамі на руках. Вам дасталася нялёгкая доля. Вы засталіся сам-насам са сваім горам. Усё давялося перажыць — і боль страты, і цяжкія пасляваенныя гады — вынесці ўсё на сваіх плячах. Вы верылі ў радасную сустрэчу са сваімі каханымі і чакалі. Цераз усё жыццё пранеслі сваё каханне. Цяпер вы згорбленыя бабулі. І хто можа паверыць, што вы былі калісьці першымі прыгажунямі ў вёсцы? Людзі! Не абдзяляйце ўвагай гэтых старых, кволых жанчын, схіліце перад імі галовы. Гэта салдацкія ўдовы. У дзень вызвалення Беларусі я віншую ўсіх ветэранаў, а таксама ўсіх салдацкіх удоў і жадаю моцнага здароўя і доўгіх гадоў жыцця!

А да вас, дарагія нашы дзеці, унукі і праўнукі, звяртаюся з просьбай: беражыце помнікі, абеліскі, дарагія нам магілы. Тут ляжаць такія маладыя хлопцы, якія любілі жыццё, але аддалі яго за вызваленне нашай Радзімы, у імя Перамогі. Гэта ўсё наша гісторыя, яе трэба ведаць і помніць. Без мінулага не будзем мець будучага. Аб гэтым нельга забывацца.

**Марыя ІВАНОВА-КУЛІНКОВІЧ.
Мінск.**

РЭХА

Узгадаем Парфірыя Іванова

Добрага здароўя ўсім супрацоўнікам рэдакцыі газеты "Народная Воля" і яе чытачам!

13 красавіка было надрукавана паведамленне аб тым, што ў "Навінках" Сяргея Каваленку пратрымаюць прыкладна месяц...

Вы нагадалі, што вязнямі розуму былі Пётр Якаўлевіч Чаадаеў — сябар А.С.Пушкіна, Віктар Файнберг, Пэн Юнкан, Ірына Караваева.

Хачу працягнуць і нагадаць, што Настаўнік (пішу з вялікай літары, таму што менавіта такім ён з'яўляўся) Парфірый Карнеевіч Іваноў таксама быў вязнем розуму. 12 год свайго жыцця ён правёў у ізаляцыі ад родных і сваіх паплечнікаў. Толькі за тое, што пачаў жыць не так, як усе. За тое, што лячыў хворых, дапамагаў людзям станавіцца здаровымі.

У маі 1982 года Настаўнік стварыў 12 практычных парад. Яны маюць назву "Дзетка". Іх я прашу калі-небудзь надрукаваць у газеце.

Калі чытачы прачытаюць іх, то ў іх адразу ўзнікне пытанне: што ў вучэнні Іванова дурнога? За што яго каралі-катавалі?

На жаль, у мяне няма "Дзеткі" на роднай мове. Толькі — на рускай і на ўкраінскай.

25 красавіка ўсе паслядоўнікі вучэння Іванова будуць адзначаць дзень, калі ў Настаўніка нарадзілася ідэя аб прыродным аздараўленні.

Паважаная рэдакцыя! Напішыце аб гэтым у адным з нумароў газеты. У Мінску ёсць паслядоўнікі. Знайдзіце іх. Калісьці на гэту тэму пісалі "Советский спорт", "Известия", "Труд", "Советская Белоруссия", "Народная газета", "АиФ", "Знамя юности". Нават бралі інтэрв'ю ў Сары Назарбаевай ("АиФ"), якая за шэсць гадоў вылечыла цукровы дыябет па сістэме Іванова.

Няўжо цяпер нам усім гэта не патрэбна?

**Валянціна ПАЖЫЛОВА.
г.Светлагорск.**

Ад рэдакцыі
Слушная прапанова. Выконваем просьбу аўтара.

"Я прошу, я умоляю всех людей: становись и занимай свое место в природе. Оно никем не занято и не покупается ни за какие деньги, а только собственными делами и трудом в природе себе на благо, чтобы тебе было легко..."

Детка

Ты полон желания принести пользу всем людям. Для этого ты постарайся быть здоровым. Сердечная просьба к тебе: прими от меня несколько советов.

1.Два раза в день купайся в холодной природной воде, чтобы тебе было хорошо. Купайся в чем можешь: в озере, речке, ванне, принимай душ или обливайся. Это твои условия. Горячее купание заверши холодным.

2.Перед купанием или после него, а если возможно, то и совместно с ним, выйди на природу, встань босыми ногами на землю, а зимой на снег хотя бы на 1—2 минуты. Вдохни через рот несколько раз воздух и мысленно попроси себе и пожелай всем людям здоровья.

3.Не употребляй алкоголя и не кури.

4.Старайся хоть раз в неделю полностью обходиться без пищи и воды с 18—20 часов пятницы до 12 часов воскресенья. Это твои заслуги и покой. Если тебе трудно, то держи хотя бы сутки.

5.В 12 часов дня воскресенья выйди на природу босиком и несколько раз подыши и помысли, как написано выше. Это праздник твоего дела. После этого можешь кушать все, что тебе нравится.

6.Люби окружающую тебя природу. Не плюйся вокруг и не выплевывай из себя ничего. Привыкни к этому: это твое здоровье.

7.Здоровайся со всеми везде и всюду, особенно с людьми пожилого возраста. Хочешь иметь у себя здоровье — здоровайся со всеми.

8.Помогай людям чем можешь, особенно бедному, больному, обиженному, нуждающемуся. Делай это с радостью, отзовись на его нужду душою и сердцем. Ты приобретешь в нем друга и поможешь делу мира.

9.Победи в себе жадность, лень, самодовольство, стяжательство, страх, лицемерие, гордость. Верь людям и люби их. Не говори о них несправедливо и не принимай близко к сердцу недобрых мнений о них.

10.Освободи свою голову от мыслей о болезнях, недомоганиях, смерти. Это твоя победа.

11.Мысль не отделяй от дела. Прочитал — хорошо, но самое главное — делай.

12.Рассказывай и передавай опыт этого дела, но не хвались и не возвышайся в этом. Будь скромен.

Желаю тебе счастья, здоровья хорошего!

Учитель Иванов.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Прэмія

Афіцыйны саюз пісьменнікаў трэці раз вылучыў кандыдатуру Георгія Марчука на Нобелеўскую прэмію. Дзве папярэднія былі няўдалымі. Нават Вікіпедыя ведае толькі адзін твор гэтага аўтара — сельскі дэтэктыў "Кветкі правінцыі".

*На радзе новага саюза
Пытанне вострае як кол:
— У нас пісьменнікаў ад пуза,
Як кажуць, з гарадоў і сёл.
Мы сёння выдаём, як смецця,
Газет, часопісаў і кніг.
Чаму ж у цэлым белым свеце
Дагэтуль не прызналі іх?
Расклад такі несправядлівы.
Да твару нам літаўраў медзь.
Руплівцы нашай творчай нівы
Належны сан павінны мець.
Якая ж просіцца выснова?
Не буду болей гнаць імжу.
Нам п'едэстал патрэбны новы,
І я пра "нобеля" кажу.
Здзівяцца нікога з вас не буду:
Наш канкурэнт, саюз стары,
Даўно туды закінуў вуду...
А чым мы горшыя, сябры?
Ды кожны з нас, любы і ўсякі,
За пояс тых пісак заткне.
А лезуць жа пішчом пісакі,
Хоць месца ім на самым дне.
Разлічвалі, што люд Еўропы
Паставіць Быкаў на вушах.
Снарады, міны, кроў, акопы...
Каму патрэбны гэты жах?
На "нобель" нашыя нацдэмы,
Хоць высілак зусім пусты,
Суюць Някляева паэмы
І барадулінскія "Ксты" *
Хіба ж Някляеў, Барадулін
Куміры мас на ўсе часы?
Што атрымалі? Пару дулін.
Хай не высоўваюць насы...
А ў нас жа лепшых ёсць багата
Пісьменнікаў, і ўсе — ого!
Нам трэ на "нобель"-лаўрэата
Прасунуць генія свайго.
Каб не смяяліся з нас куры,
Як бездар вылучым, крый бог...
Якія ёсць кандыдатуры?
Хто б нас прадставіць годна мог?
— Я думаю, празаік Грыша
Там будзе выглядаць, як пан.
Цікава, заліхвацка піша.
Нядаўна выдаў ён раман
Пра наш шчаслівы лад жыццёвы,
Які для іншых — нібы ўзор...
Ну, словам, вось вам прапанова:
Хай будзе "нобелем" Рыгор.
Скрывілі твары члены рады...
— Вось тут ты ляпнуў неўпапад.
Да нашай сённяшняй улады
Любові ў Захаду няшмат.
— Узяць нам варта на заметку
(Даўно трымаю ў галаве)
Настассю — файную паэтку,
У сціплым гарадку жыве.
Пра слёзы піша, пра каханне
(Дый дзеўка пекная сама).
Дальбог жа, лаўрэатам стане,
Сумнення ў тым зусім няма.
— Ты плешчаш языком не тое,
Нібыта пугай па вадзе.
Паэзія цяпер — пустое...
Дый хто "сцішкі" перакладзе?
Прасоўваць з нашай творчай нівы
Патрэбна іншага зусім.
Што ў нас чытаюць? Дэтэктывы!
І так, бадай, у свеце ўсім.
У гэтым жанры проста дока
Пісьменнік слынны наш Савось.
Данцовай да яго далёка,
Наўрад ці пераплюне хтось.
Якая там Агата Крысці?
Які там Чэйз ці Сіменон?
З Савосем трэ на "нобель" выйсці,
Усіх, дальбог, абставіць ён.
І рада выказала згоду:
Зрабілі выбар неблагі.
Шчымліва тую ўзнагароду
І год чакалі, і другі...
Калі ж і ў трэці раз — без толку
І выйшаў з "нобелем" пралёт,
Як камнем, прыгняло суполку,
Нібы вады набралі ў рот.
Але найболей жа Савося
Было пісьменнікам шкада.
Не адбылося, не зраслося...
Найперш для аўтара бяда.
— Пішы шэдэўры-дэтэктывы,
Да галавы ты не бяры.
Не трэба "нобель" той паршывы, —
Яму параілі сябры. —
Што тая прэмія? Пустое...
А суддзі тыя як адзін
Няхай падавяцца...
Затое
Табе Дзяржпрэмію дадзім.*

** Пад такой назвай вылучалася на Нобелеўскую прэмію кніга духоўнай паэзіі Рыгора Барадуліна.*

НУ І НУ!

Беларускія клубніцы ў два разы даражэйшыя

Калі беларускі лідар пачынае гаварыць пра тое, што нам трэба наладзіць вытворчасць тых ці іншых прадуктаў, я ўспрымаю гэтыя заявы з трывогай. Бо чамусьці наша, беларускае, амаль заўсёды даражэйшае за імпартнае. Асабліва садавіна і гародніна.

І вось апошні прыклад.

У нядзелю ездзіла на сталічны гандлёва-забаўляльны цэнтр "Экспабел". За садавінай і гароднінай зайшла на тамашні рынак. І не паверыла сваім вачам. Польскія клубніцы — прыгожыя, ягадка да ягадкі — каштавалі 30 тысяч за кілаграм. А побач прадаваліся беларускія. Ведаеце, па якой цане? 70 тысяч за кілаграм!

— Затое яны самыя смачныя, — так патлумачыла шалёныя лічбы на цэнніку гандлярка. І наўздагон нібыта паўкрыджана дадала: "Не падабаецца, не бярыце".

Зразумела, я і не ўзяла. Купіла кілаграм польскіх клубніц і з задавальненнем вечарам іх з'ела. Падумала: якімі ж смачнымі павінны быць беларускія ягады, каб каштаваць аж удвая даражэй! І ўвогуле — адкуль такая цана? Што, у нас працоўная сіла больш дарагая, чым у Польшчы? Не. У Беларусі сярэдні заробак 400 долараў, а ў Польшчы — больш за тысячу долараў. І клубніцы з Польшчы трэба яшчэ праз мяжу перавезці.

Марыя ДАБРАВОЛЬСКАЯ.

ТАМ, В МОСКВЕ

Владимир Путин и Дмитрий Медведев разыграли большой помпезный патриотический спектакль

В третий раз Владимир Путин вступил в должность президента России.

Весь церемониальный этап передачи полномочий от Дмитрия Медведева к избранному президенту занял восемь минут.

Среди гостей оказались все четыре конкурента Путина на президентских выборах, а также экс-президент СССР Михаил Горбачев, бывший премьер-министр Италии Сильвио Берлускони и вдова первого президента России Наина Ельцина.

Впервые в современной России глава государства пригласил всех доверенных лиц общим числом 540 человек на свою инаугурацию. Всего приглашения в Кремль получили 2 тысячи человек, включая певиц Надежду Бабкину и Галину Вишневскую.

Медведев охарактеризовал Путина как "опытного политика". Путин, приняв присягу, пообещал развивать демократию и защищать права человека. Новый глава государства поблагодарил Медведева и пожелал ему успешной работы в качестве премьер-министра, который мог бы решать "тяжелейшие проблемы". Чуть позже стало известно, что Путин официально выдвинул Медведева в премьеры.

Стоимость инаугурации оценена в 20 млн рублей (примерно 700 тысяч долларов), причем половина этой суммы была потрачена на памятные медали для гостей ценой в пять тысяч рублей каждая.

В оценку церемонии не вошел обед стоимостью 12 млн рублей, вызвавший недоумение экспертов в связи с подобными тратами.

Параллельно с передачей Путину полномочий главы государства в столице России проходили оппозиционные акции. Отряды полиции начали оттеснять оппозиционеров от предполагаемой трассы проезда кортежа избранного президента вблизи от Кремля, попутно арестовывая некоторых из них. Через три часа после объявленного сбора "у Манежной" полиция сообщила о 120 задержанных.

После прошедшего накануне "Марша миллионов", который закончился столкновениями манифестантов с полицией, стражи порядка задержали, по разным данным, от 300 до 650 участников шествия.

Немецкие СМИ пишут, что инаугурация Владимира Путина — помпезный патриотический спектакль. Третий президентский срок Путина может оказаться для него самым тяжелым. Как долго политик может оставаться у власти, чтобы не наскучить народу?

Так, Frankfurter Rundschau пишет: *"После четырех лет пребывания на посту премьер-министра Владимир Путин возвращается в президентское кресло. Он — изобретатель управляемой демократии. И в итоге может находиться у власти дольше, чем Леонид Брежнев.*

Но как долго политик в состоянии править страной, чтобы не наскучить народу? На этот вопрос Путин однажды дал четкий ответ. Это было в феврале 2000 года, в самом начале его пребывания в Кремле. После заката политической карьеры канцлера ФРГ Гельмута Коля в одном из интервью Путин сказал, что совершенно все равно, насколько силен лидер, ведь после 16 лет его нахождения у власти народ устанет от него. Даже немцы, любящие стабильность".

Тему продолжает Suddeutsche Zeitung: *"Свою рокировку Владимир Путин и Дмитрий Медведев разыграли как большой помпезный патриотический спектакль. Для Путина его третий президентский срок может оказаться самым тяжелым. С наглой заносчивостью, потеряв представление о нуждах народа и не держа руку на пульсе событий, он пропускает мимо ушей требования о развитии демократии и настоящей конкуренции в политике".*

Сергей ИВАНОВ.

В Кремле…

На улицах Москвы…

МЫСЛИ

Михаил ГОРБАЧЕВ: Нам нужны перемены и свободная политическая борьба

Уверен, что люди, недавно вышедшие на улицы наших городов с требованием честных выборов, выражали мнение миллионов граждан России. Не надо отталкивать этих людей, не надо смотреть на них, как на врагов!

Нам нужны перемены без хаоса, свободная политическая борьба без раскола в обществе. Это трудно, это требует от всех зрелости и ответственности. Но это возможно. Я хочу этому способствовать, и поэтому считаю своим долгом высказывать свое мнение, говорить откровенно с людьми и с властью.

(Из заявления президента СССР Михаила Горбачева в связи с получением ордена Святого апостола Андрея Первозванного.)

КОРОТКО

Тадич или Николич?

В Сербии во втором туре президентских выборов 20 мая встретятся бывший глава государства Борис Тадич и бывший ультранационалист, ныне лидер консервативной оппозиционной Сербской прогрессивной партии Томислав Николич.

В Бразилии вышла из берегов Амазонка

Более 74 тысяч семей были эвакуированы в крупнейшем штате Бразилии Амазонас на севере страны из-за выхода из берегов нескольких рек, в том числе Амазонки — крупнейшей реки мира. В некоторых местах уровень воды в Амазонке поднялся на 9 метров.

Причиной стихийного бедствия стали обильные дожди, не прекращающиеся с марта. В 32 городах штата объявлено чрезвычайное положение.

Уничтожен один из десяти самых разыскиваемых террористов мира

Фахд Мохаммед Ахмед аль-Кусо уничтожен в провинции Шабва на западе Йемена, сообщает AFP. "Фахд аль-Кусо, которого США разыскивали по обвинению в теракте на (корабле) USS Cole, был убит вечером в воскресенье. По данным британской телерадиовещательной корпорации Би-Би-Си, влиятельный командир "Аль-Кайеды" был убит в Йемене в результате авиаудара, ракетой.

Авиаудар нанес беспилотник, управляемый ЦРУ. Ракета поразила аль-Кусо, когда он выходил из машины вместе с другим командиром "Аль-Кайеды". 37-летний Аль-Кусо был одним из самых разыскиваемых в списке террористов, составленном американским ФБР. За информацию о нем предлагалось 5 миллионов долларов.

ЗНАКОМЬТЕСЬ!

Франсуа Олланд — президент Франции!

Его победа на выборах положила конец 17-летнему правлению правых во Франции.

Франсуа Жерар Жорж Олланд родился 12 августа 1954 года в Руане на севере Франции в семье врача-отоларинголога Жоржа Олланда и социального работника Николь Трибер. Детство провел в руанском пригороде Буа-Гийом, несколько лет учился в католической школе, играл на позиции форварда в детской футбольной команде.

В 1968 году семья переехала в Нейи-сюр-Сен, престижный западный пригород Парижа (тот самый, мэром которого впоследствии был Николя Саркози и где сейчас начинает политическую карьеру его второй сын Жан Саркози). Олланд окончил лицей, поступил в бизнес-школу HEC Paris и одновременно слушал лекции в Институте политических исследований Sciences Po.

В 1980 году он получил диплом элитной Национальной школы управления (ENA), которую принято называть французской кузницей кадров: из ее стен вышло большинство известных политиков, общественных деятелей, министров и чиновников высшего звена.

В семье Олланда часто говорили о политике. Его отец придерживался крайне правых взглядов, даже выдвигался на местных выборах в Руане, а вот мать симпатизировала социалистам. С молодых лет Франсуа склонялся к левым и в 1979 году, еще будучи студентом, вступил в Социалистическую партию Франции.

В 1981 году Олланд и сам впервые вступил на выборную стезю: молодой социалист был выдвинут кандидатом на выборах в Национальное собрание (нижнюю палату французского парламента) в департаменте Коррез — вотчине политического тяжеловеса, экс-премьера, мэра Парижа Жака Ширака.

Комментируя информацию о выдвижении против него 26-летнего юнца, Ширак презрительно обронил: "Имя моего соперника-социалиста? Оно известно меньше, чем кличка лабрадора Миттерана". Позднее, увидев незнакомого молодого человека на общественном собрании в городке Невик, Ширак поинтересовался у него: "Мсье, а вы, собственно, кто?"

"Я тот, кого вы сравнили с лабрадором Миттерана", — ответил Франсуа Олланд.

Олланд, возглавлявший соцпартию 11 лет, ни разу не занимал ни одного министерского поста. До последнего момента он довольствовался скромными вторыми ролями. Но единственный шанс — выпавший довольно неожиданно — 57-летний политик использовал на все сто.

Бразды правления соцпартией Франсуа Олланд принял в 1997 году, и при нем левые потерпели ряд крупных поражений. Лидер партии терял популярность; не он, а его спутница жизни Сеголен Руаяль боролась от имени социалистов за президентское кресло в 2007 году. Вскоре Олланд вынужден был уйти с капитанского мостика трещащей по швам партии.

Шанс блеснул год назад — в Нью-Йорке арестовали Доминика Стросс-Кана, главу МВФ и, по единодушному мнению политологов, будущего кандидата во французские президенты от левых. Скандал кардинально изменил французский политический ландшафт, чем Олланд немедленно воспользовался, взявшись за дело максимально серьезно.

Стоит отметить, что в глазах большинства Олланд оставался типичным партийным чинушей, обычным практически во всем, немного провинциальным и даже комичным: среднего роста (174 см при "норме" 175,5 см для французов), пухловатый, круглолицый, широколобый, с непослушными волосами и проглядывающей на макушке лысиной.

Он носил мятый костюм, рубашки из магазина Celio, недорогую обувь, немодные круглые очки и предпочитал часы Swatch за 120 евро. Смотрит футбол, в еде питает слабость к антрекоту, шоколадному пирогу и коррезским блюдам, гордится трехколесным мотороллером Piaggio и любит сам делать покупки, особенно пройтись по воскресному продуктовому фермерскому рынку.

За несколько несуразный вид, полноту и неумелую улыбку недоброжелатели прозвали социалиста "Фланби" в честь карамельного пудинга производства компании Nestle.

Задумавшись о президентстве, Олланд начал меняться. Он стал ограничивать себя в еде и за несколько лет сбросил полтора десятка килограммов. Современная стрижка, аккуратная укладка. Легкие прямоугольные очки без оправы. Прекрасно скроенные пиджаки, приличные галстуки.

Но главное, он выступил за перемены в политике. "Я полагаю, что кресло президента Франции — не место для отдыха, и потому я внес свою кандидатуру не для того, чтобы завтра отправиться на пенсию".

Лидеру левых удалось сделать главное: объединить всех недовольных политикой Николя Саркози. В первую очередь это экономическая политика.

Олланд в своих первых выступлениях в качестве президента Франции заявил, что он горд тем, что способен вернуть людям надежду. Он обещал повысить налоги для крупных корпораций и частных лиц, зарабатывающих более 1 млн евро в год. Кроме того, он намерен поднять минимальный уровень оплаты труда, создать дополнительно 60 тысяч рабочих мест для учителей и снизить пенсионный возраст с 62 до 60 лет для некоторых категорий рабочих. Олланд пообещал, что сделает все возможное, чтобы переориентировать фискальные усилия Евросоюза с мер жесткой экономии на рост. *"На нас смотрит Европа, затягивание поясов не может быть единственным возможным вариантом действий",* — сказал Франсуа Олланд.

По словам аналитиков, победа Олланда будет иметь серьезные последствия для всей еврозоны. Лидер социалистов уже призвал пересмотреть европейский договор о бюджетной дисциплине, который отстаивали бывший президент Франции Николя Саркози и канцлер Германии Ангела Меркель.

Алесь ДРАБЧУК.

У НИХ

Пять партий и блок прошли в парламент Армении

Центральная избирательная комиссия Армении завершила предварительный подсчет голосов на выборах в Национальное Собрание (парламент) республики, сообщил председатель ЦИК Тигран Мукучян. По итогам состоявшихся выборов в парламент проходит правящая Республиканская партия Армении, набравшая 44,05%, входящие в правящую коалицию партии "Процветающая Армения" и "Оринац Еркир", а также оппозиционные партии Армянская Революционная Федерация "Дашнакцутюн" и "Наследие". Оппозиционный блок "Армянский национальный конгресс" также преодолел семипроцентный барьер.

Вступит в должность 15 мая

Победитель президентских выборов во Франции Франсуа Олланд вступит в должность главы государства 15 мая, заявили в администрации уходящего президента Николя Саркози.

В Баку полиция разогнала акцию оппозиции

В Баку более 5 лет власти отказываются санкционировать митинги оппозиции в центре города и предлагают проводить их на окраине, рядом с нефтяными промыслами. Оппозиция расценивает это как нарушение свободы собраний.

Вчера около 150 оппозиционеров прошли маршем по центральной улице Баку, скандируя лозунги "Свободу!", "В отставку!", "Свободу узникам совести!". Однако они были остановлены усиленными нарядами полиции близ здания мэрии. Полицейские стали разгонять участников пикета, задерживая наиболее активных.

День рождения Европы

Что это за праздник такой — День Европы 9 мая, а также каковы задачи информационных центров "Европа на проводе"?

Отвечает Хедья Насрауи, глава представительства "Европы на проводе" в Пикардии (Франция):

"9 мая отмечается начало построения единой Европы. В этот день все европейцы на территории 27 стран отмечают заявление Робера Шумана, который конкретизировал и разъяснил идею европейской интеграции.

В своей декларации Робер Шуман указывал, что единую Европу, что называется, не построишь за один день — это сложный процесс, состоящий из множества, может быть, мелких достижений, но которые все складываются в огромную общность.

В каждой стране 9 мая проходит целый ряд мероприятий, обращенных как к молодым гражданам Европы, так и не очень — мероприятий праздничных и игровых, но также и образовательных, в ходе которых разъясняется, что такое Евросоюз сегодня, как он функционирует.

Что же касается задач "Европы на проводе", то это прежде всего информирование граждан на протяжении всего года, но и, конечно, в ходе Дня Европы, об учреждении которого в 1985 г. договорились главы европейских государств и правительств.

Представительства "Европа на проводе" — это официальные информационные центры Европейского Союза, всего их на территории 27 стран-членов насчитывается около 500. Их основная задача — сблизить институты Союза с гражданами ЕС".

Паляванне на журналістаў

У Самалі, Сірыі, Мексіцы, Іраку, Філіпінах, Пакістане працягваецца жорсткае паляванне на журналістаў. Бягучы год можа закончыцца рэкордам, калі гаворка ідзе пра колькасць журналістаў, забітых падчас выканання сваёй працы, — чытаем на старонках польскага выдання „***Gazeta Wyborcza***" з нагоды Сусветнага дня свабоды прэсы.

Толькі ў першым квартале бягучага года забіты 29 прадстаўнікоў СМІ. Дзеля параўнання: у 2011-м — 102. Найгоршы да гэтай пары быў 2009 год, калі загінулі 110 журналістаў.

Найбольш небяспечнай для журналістаў краінай свету з'яўляецца Сірыя. У першым квартале бягучага года ў Сірыі забіты 11 прадстаўнікоў сірыйскіх і замежных СМІ. Выяўляецца, што міжнародныя ўстановы, у тым ліку ААН, Еўракамісія, Савет Еўропы ці Ліга арабскіх краін паказваюць жахлівую бездапаможнасць у абароне журналістаў і СМІ.

Эксперты сомневаются

Начало строительства герметичного укрытия над разрушенным реактором Чернобыльской АЭС приветствуется во всем мире.

Иностранные компании, принимающие участие в работе над уникальным проектом, стоимость которого составит более миллиарда евро, уверяют, что соблюдаются все необходимые меры безопасности, но у экспертов сам проект и его выполнение вызывают ряд вопросов:

"Докопались до тех горизонтов, где лежит ядерное топливо и графит. В результате повысился уровень радиоактивности в воздухе, причем во время землеройных работ, когда поднимаются тучи пыли, радиоактивность в воздухе превышает санитарные нормы в сотни, а то и тысячи раз", — говорит **Юрий Андреев,** президент организации "Союз Чернобыль Украины".

"Эксперты говорят о том, что строительство саркофага не решает главную проблему Чернобыля — это тонны радиоактивных отходов, погребенные под руинами реактора", — передает из Чернобыля корреспондент Euronews.

У Чэхіі выкралі 10-тонны мост

Зламыснікі выкралі сталёвы пешаходны мост вагой 10 тон. Як паведамляюць мясцовыя СМІ, паліцыянты ўстанавілі асобы злодзеяў, вядзецца расследаванне. Зламыснікі дэмантавалі мост з дапамогай пад'ёмнага крана. Акрамя таго, яны выкралі каля 200 метраў чыгуначных рэек, над якімі размяшчаўся мост.

СВОИМИ ГЛАЗАМИ

Случайно попала на ужин с правительством

В Швеции простая пенсионерка сумела попасть на официальный прием с участием министров. Это произошло потому, что пожилая женщина получила соответствующее приглашение на свое имя — как выяснилось позднее, она оказалась тезкой экс-министра сельского хозяйства и бывшего вице-премьера Маргареты Винберг, пишет The Local.

Как рассказала сама тезка экс-чиновницы, ей пришло приглашение на ужин, и она посчитала, что его прислали с ее прежнего места работы. *"Я не особенно вчитывалась в подробности. Я знала лишь, что будет прием и что на нем будут обсуждать окружающую среду*", — рассказала 67-летняя Винберг. Ознакомившись с приглашением, женщина решила посетить прием.

Когда Винберг пришла по указанному адресу, организаторы мероприятия и министр охраны окружающей среды Лена Эк сразу же поняли, что произошла ошибка, и на прием явилась не Маргарета Винберг, а другая женщина с таким же именем. Тем не менее "ненастоящую" Винберг не стали выгонять и позволили ей поучаствовать в правительственном мероприятии.

Пенсионерка рассказала, что на приеме было много людей и она внимательно слушала всех выступающих. Также Винберг хорошо отозвалась о поданных к столу блюдах. По ее словам, она ушла с мероприятия, когда поняла, что устала.

Комментируя ситуацию, экс-министр Маргарета Винберг выразила надежду, что ее тезка хорошо провела время на приеме. *"В конце концов, она ведь никогда не была на правительственных мероприятиях, а я уже бывала на них*", — отметила бывшая сотрудница шведского правительства.

Віктар ПАТАПЕНКА

Яго выбар

Не задумваўся тады генерал Захаранка, хто ідзе побач з ім…

На дэманстрацыі…

Акрыленасць высакароднай мэтай

Узыходжанне Юрыя Мікалаевіча Захаранкі на міністэрскі алімп было нечакана-імгненным не толькі для яго і многіх калег-сяброў, але і для высокапастаўленых міліцэйскіх чыноўнікаў. Большасць з іх, а можа, і ўсе былі ўпэўнены ў стабільнасці крыху парушанага незалежніцкім рухам грамадскага ладу, таму так званая табліца рэзерву кадраў ведамства была запоўнена, як кажуць, пад завязку і ўзгоднена на самым высокім дзяржаўным узроўні.

...1994 год. Выбары першага Прэзідэнта Беларусі. Кіраўніцтва міністэрства чакала прыходу да ўлады прэм'ер-міністра Вячаслава Францавіча Кебіча. У той жа час сімпатыі большасці работнікаў міліцыі цэнтральнага апарату належалі другому кандыдату ў прэзідэнты — Аляксандру Рыгоравічу Лукашэнку. Актыўная група аператыўнікаў упраўлення па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю (Міхаіл Сазонаў, Юрый Малумаў, Мікалай Карпіевіч...) адкрыта яго падтрымлівала, забяспечвала інфармацыяй, з яе падачы агучваліся факты карупцыі, хабарніцтва, злоўжыванне ўладай некаторымі дзяржаўнымі чыноўнікамі.

Самаадданa кінуўся ў рэчышча перадвыбарнай палітычнай барацьбы і начальнік следчага ўпраўлення міністэрства Юрый Захаранка. Сярод прэтэндэнтаў на пасаду прэзідэнта, вядома, выбраў Аляксандра Лукашэнку. Чаму? Пазней, калі мы рыхтавалі чарговую тэлевізійную перадачу "Кантрасты", дзе Юрый Мікалаевіч даваў інтэрв'ю, ён прызнаўся, што *"некалькі разоў сустракаўся з Лукашэнкам на пасяджэннях антыкарупцыйнай камісіі Вярхоўнага Савета, і той падкупіў сваёй сардэчнай шчырасцю".*

Сапраўды, падчас трансляцыі па радыё яго выступленняў у службовых кабінетах міліцэйскага ведамства спынялася ўсялякая работа, бо агучваліся факты, якія тычыліся многіх, хто меў да іх непасрэднае аператыўнае дачыненне. Было такое прадчуванне, што гэты кандыдат у прэзідэнты створыць умовы, неабходныя для рэалізацыі службовых амбіцый, а менавіта — тыя, якія будуць спрыяць няўхільнаму выкананню законаў і адпаведных ім прававых актаў усімі органамі дзяржавы, службовымі і іншымі асобамі.

Пацвярджэннем гэтаму былі і дэмакратычныя ўмовы, у якіх праводзілася кампанія па выбарах першага прэзідэнта незалежнай Беларусі. У рабочых кабінетах з радыёпрыёмнікаў гадзінамі ліліся падчас залішне эмацыянальныя, але цікавыя для слухача разважанні дэпутатаў Вярхоўнага Савета 12-га склікання. Мабыць, упершыню сцены Дома ўрада былі напоўнены беларускім слоўцам. Калегі па службе часцяком заходзілі да нас, журналістаў, асабліва пасля выступлення дэпутата Зянона Станіслававіча Пазьняка, распытвалі сэнс слоў "мытня", "адсоткі", "памежнік".

Трэба зазначыць, што на пачатку 90-х у міліцэйскім ведамстве моўнае адраджэнне набірала сілу вельмі марудна. Энтузіястаў гаварыць па-беларуску можна было пералічыць па пальцах. На той час намеснік міністра ўнутраных спраў Уладзімір Антонавіч Данько, чалавек з чулай, шчодрай душой, не надта спяшаўся выконваць прыняты закон аб дзяржаўнай беларускай мове. Па-першае, законам было вызначана паступовае ўвядзенне яго палажэнняў ва ўсе сферы грамадскага жыцця, а па-другое, Уладзімір Антонавіч аслепла ўпэўнена прытрымліваўся камуністычных ідэй, сярод якіх, вядома, месца словам "суверэнітэт", "незалежнасць" не знаходзілася. Праўда, аднойчы, калі яму здарылася "зазірнуць" у Капыльскі раённы аддзел унутраных спраў, дзе службовае справаводства было переведзена на родную мову, дзе ўсе работнікі размаўлялі на службе толькі па-беларуску, ён, хаця і часова, але ж "пераламаў" свае погляды, шчыра загаварыў з падначаленымі на роднай мове, чым здзівіў апошніх, а іх працу па ўвядзенні ў дзеянне Закона часта прыводзіў у прыклад іншым.

Юрый Мікалаевіч Захаранка зусім па-іншаму ўспрыняў такія каштоўнасці, як незалежнасць, дэмакратыя, беларускасць, еўрапейскі шлях развіцця краіны. Акрылены высакароднай мэтай, ён не стаў хаваць і адмаўляць сваю беларускасць. Хаця і гаварыў Захаранка на "трасянцы", але ж адчувалася шчырае жаданне ўспомніць і дасканала замацаваць на практыцы роднае, беларускае слова.

У сценах міністэрскага будынка беларуская мова загучала з вуснаў намеснікаў міністра, кіраўнікоў упраўленняў і аддзелаў, імгненна былі заменены тэксты на пячатках, штампах, штэмпелях, фармулярах, афіцыйных бланках.

Сваю новую ролю, ролю міністра ўнутраных спраў, Юрый Мікалаевіч асвойваў арыгінальна, бо за плячыма не было ніякіх наменклатурных нарыхтовак у паводзінах падчас сустрэч з людзьмі. Запомнілася адна з першых яго паездак у сталічную сярэднюю школу №37 для ўручэння адзінаццацікласнікам першых у гісторыі нацыянальных пашпартоў. Гледзячы на яго збоку, староннi чалавек ніколі не паверыў бы, што гэта міністр унутраных спраў. У кожным яго руху, усмешцы, слове адчуваліся добразычлівасць, павага і клопат. Перад тым, як уручыць дакумент выдатніку вучобы Юрыю Чарняку (пашпарт сімвалізаваў сабою незалежнасць краіны і яе грамадзян, дарэчы, з сінім колерам і выявай на той час афіцыйнага нацыянальнага герба "Пагоня" на вокладцы), Захаранка павіншаваў выпускнікоў з гістарычным момантам не толькі ў іх жыцці, але і ў жыцці ўсёй краіны. У прыватнасці, ён сказаў:

— Уручэнне вам сімвала нацыянальнага суверэнітэту вянчае доўгі і пакутны гістарычны шлях беларускага народа да адвечнай мары, якую выказаў некалі класік паэзіі Янка Купала — "людзьмі звацца". Мне прыемна ўручыць першыя нацыянальныя пашпарты, якія дазваляюць вам стаць удзельнікамі праваадносін як у нашай краіне, так і за мяжой.

Вам прадастаўляюцца ўсе прадугледжаныя Канстытуцыяй Беларусі правы, гэтак жа як і ўскладваюцца многія абавязкі. Краіна хоча бачыць вас патрыётамі сваёй Бацькаўшчыны, годнымі памяці тых, хто адстойваў незалежнасць Беларусі ва ўсе часы яе існавання.

Чуласць і дабрата Захаранкі засталіся і ў памяці дзяцей Радашковіцкай школы-інтэрната, якая здаўна знаходзіцца пад фінансавай і матэрыяльнай апекай калектыву Міністэрства ўнутраных спраў. Падчас сустрэчы Новага года і Каляд Юрый Мікалаевіч павіншаваў дзетак са святамі, пажадаў здароўя і поспехаў у вучобе, уручыў падарункі. Сярод іх грузавы аўтамабіль, камп'ютары і, вядома, цукеркі з пернікамі.

У той дзень доўгі час у фае школы пад музыку калектыву міліцэйскага эстраднага аркестра міністр разам з дзеткамі вадзіў карагоды, танчыў, удзельнічаў у розных забаўляльных праграмах.

За парадак ва ўласным доме

Што яшчэ адметнае было ў Захаранкі падчас першых дзён міністэрскага жыцця? Да яго, вядома, прыглядаліся, прызвычайваліся, падладжваліся.... Ён "без астатку" давяраў меркаванням тых, хто быў блізка да яго, свайму акружэнню. А ў ім, вядома, не ўсе былі крыштальна-чыстыя, цалкам адданыя справе. Раскусіць розных прайдзісветаў, падхалімаў Юрыю Мікалаевічу было вельмі цяжка: ён, як паказала жыццё, слепа давяраў людзям. З-за гэтай рысы характару многія яго праекты так і не ажыццявіліся.

Дарэчы, пра свой лёс ён, як мне здавалася, быў мала заклапочаны. Суткамі знаходзіўся на службе, хапаўся за ўсё, за што толькі можна было ўхапіцца.

Ведамства прачыналася ад летаргічнага сну, работнікі міліцыі адчувалі сапраўдную вартасць сваёй працы для грамадства, асабістую адказнасць за ўсё, што адбываецца ў ім. Але самае галоўнае — гэта тое, што ўжо не міністр з'яўляўся візітнай карткай праваахоўнай сістэмы, а наадварот, работа асабовага складу ведамства і была візітнай карткай кіраўніка.

Першыя крокі дзейнасці міністра Юрыя Захаранкі былі ўспрыняты работнікамі цэнтральнага апарату спакойна. Хоць на выгляд Юрый Захаранка здаваўся строгім, рашучым, на самай справе быў тым, пра каго ў народзе кажуць: душа-чалавек.

Асабіста мне давялося пазнаёміцца з ім яшчэ тады, калі ён выконваў абавязкі намесніка начальніка міжрэгіянальнага ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю МУС СССР, а крыху пазней сустракацца ўжо як з начальнікам следчага ўпраўлення міністэрства. У яго непакорлівых, аксамітна-цёмных вачах я заўсёды заўважаў адкрытасць, уважлівасць і добразычлівасць да субяседніка. Яго дзелавітая гаворка заўсёды грунтавалася на канкрэтных, неабвержных фактах, занатаваных у следчых справах.

Але працаваць так, як хацеў Юрый Мікалаевіч, многія падначаленыя не маглі ды і, шчыра кажучы, не надта гарэлі жаданнем мяняць дзесяцігоддзямі апрабаваныя стэрэатыпы. Таму на першай старонцы міліцэйскай газеты "На страже" і быў надрукаваны "зварот" міністра да падначаленых служб і падраздзяленняў. Артыкул, як і чакалася, выклікаў у некаторых афіцэраў саркастычныя ўсмешкі. Тэкст быў пранізаны савецкім ідэалагічным "ветрагонствам", напісаны "набітай" рукой памочніка, у якога за плячыма, адчувалася, не адзін дзясятак падобных ура-патрыятычных артыкулаў. Праўда, у некаторых абзацах пазнаваліся думкі Юрыя Мікалаевіча, якія ён, яшчэ будучы начальнікам следчага ўпраўлення Міністэрства ўнутраных спраў, любіў выказваць перад журналістамі, калі заходзіла размова пра дзейнасць міліцыі. Гаварыў прыкладна так: "У хуткім часе беларуская міліцыя стане нацыянальным гонарам сярод свайго народа, яе аўтарытэт — высокім, а прафесія ахоўніка правапарадку — прэстыжнай. Зрабіць гэта можна толькі тады, калі кожны работнік міліцыі ўсвядоміць, прапусціць праз уласнае сэрца бясспрэчную ісціну: немагчыма ўмацаваць грамадскую дысцыпліну ў краіне, не маючы належнай ва ўласных шэрагах ведамства". Далей міністр прызваў падначаленых "мацаваць выключную арганізаванасць, вытрымку, строгае выкананне законаў, імкнуцца да паўсюднага навядзення парадку". Для пацвярджэння сваіх намераў Юрый Захаранка ў адным з інтэрв'ю катэгарычна заявіў, што "з работнікамі міліцыі, якія не прасякнуцца пазіцыяй міністра, размова будзе кароткай. Нам не па дарозе".

Здавалася б, праваахоўныя службы павінны былі ўспрыняць зварот міністра як праграму да дзеяння, аднак адчысціць бруд з міліцэйскага мундзіра ім ніяк не ўдавалася. Па-ранейшаму аператыўныя зводкі "ўпрыгожвалі" паведамленні аб надзвычайных здарэннях, здзейсненых работнікамі міліцыі.

Навесці парадак ва ўласным доме аднымі прызывамі было складана ды і, кажучы па праўдзе, немагчыма. Гэта разумелі і, вядома, чакалі новых канкрэтных дзеянняў падначаленыя міністра ўнутраных спраў. Чакаць давялося няшмат часу. Набліжалася чарговая, але першая для Захаранкі службовая калегія, дырыжыраваць якой павінен быў ён.

Разглядаліся праблемы "ўзмацнення барацьбы з разбойнымі нападамі на вадзіцеляў аўтатранспарту". Але перш чым распачаць работу, міністр скіраваў увагу на свежы нумар ведамаснай газеты, на старонках якой дзяжурным па нумары былі пераблытаны тэксты некралогаў пад фотаздымкамі памерлых работнікаў міліцыі (спачувальныя словы да родных і блізкіх Леаніда Іосіфавіча Кватkoўскага былі змешчаны пад фотаздымкам Барыса Міхайлавіча Сакалова і наадварот). Вядома, што ўвага прысутных была скіравана на рэдактара газеты. Ад яго чакалі дакладных тлумачэнняў, але міністр не даў яму такой магчымасці, распачалося абмеркаванне праблем з разбойнымі нападамі на дарогах. Неўзабаве ён спыніў дакладчыка і падняў з месца работніка сакратарыята, які павінен быў занатоўваць выказванні выступоўцаў для пратакола калегіі. Запытаў, чаму ён не стэнаграфуе дакладчыка. Апошні разгубіўся, прамаўчаў. У хуткасці абодва — рэдактар газеты і работнік сакратарыята — былі вызвалены ад займаемых пасад.

Пра адказнасць і належны парадак Юрый Захаранка гаварыў і падчас сустрэчы са служачымі ўнутраных войск, да якіх прыехаў разам з Аляксандрам Лукашэнкам, каб аб'явіць ваеннаслужачым пра прызначэнне камандуючага Валянціна Агальца намеснікам міністра ўнутраных спраў. Прэзідэнт заклікаў асабовы склад сканцэнтраваць увагу на надзённых праблемах. "Для вас гэта перш за ўсё, — сказаў ён, — унесці важкі ўклад у навядзенне "жалезнага" парадку ў краіне. Хопіць хадзіць беларусам па роднай зямлі, уцягнуўшы галовы ў плечы".

Юрый Мікалаевіч паставіў канцэптуальную задачу, якую патрэбна будзе вырашаць ваеннаслужачым унутраных войскаў. Гэта ахова грамадскага парадку, удзел у спецыяльных мерапрыемствах па барацьбе са злачыннасцю, потым скіраваў увагу і на належны парадак у войсках. "У гэтых падраздзяленнях павінны служыць лепшыя з лепшых", — канстатаваў ён.

Словы ўдзячнасці за давер працаваць разам выказаў і Валянцін Агалец. Ён сцісла расказаў пра шлях станаўлення войскаў, потым дадаў: "Для нас, вайскоўцаў, вялікі гонар і ў той жа час вялікая адказнасць служыць на карысць народа і Бацькаўшчыны. Дакажам не словамі — існымі адносінамі".

Хвост злачыннага монстра

Сапраўды, літаральна ў наступныя дні вайскоўцы былі навідавоку ў многіх. Экіпіраваныя, з аўтаматамі, яны разам з работнікамі дарожнай аўтамабільнай інспекцыі дзяжурылі на стацыянарных пастах, удзельнічалі ў аперацыі "Траса" па прадухіленні разбойных нападаў на вадзіцеляў і груз, які яны перавозілі, у месцах масавага адпачынку грамадзян, на аб'ектах, звязаных з вытворчасцю, транспарціроўкай і аховай сельгаспрадукцыі, на складах гаруча-змазачных матэрыялаў, рынках, у гаражных кааператывах.

Вядома, што сярод людзей, асабліва цікаўных, пайшлі чуткі: маўляў, не ўсё ў парадку з бяспекай у маладой суверэннай краіне, калі на дапамогу міліцыі кінуты вайскоўцы тэрміновай службы.

У хуткім часе занепакоіліся і дэпутаты Вярхоўнага Савета. З Авальнай залы данесліся прызывы народных выбраннікаў да міністра ўнутраных спраў, каб той не правакаваў паніку сярод людзей, адправіў на месца дыслакацыі вайскоўцаў і даў справаздачу заканадаўчаму органу дзяржаўнай улады пра свае неабдуманыя крокі, маўляў, такой нагоды, прычын, каб выстаўляць напаказ узброеных ваеннаслужачых, у краіне няма і не можа быць па сутнасці.

Канешне, з пункту гледжання звычайнага вяскоўца, які, апрача свайго падворка ды калгаснага поля, днямі нічога адметнага ў жыцці не бачыць, можа, і правільна разважалі некаторыя народныя выбраннікі, але калі прымерыць хоць на хвілінку мундзір міністра ўнутраных спраў, дык адразу адчуеш трывогу ў сэрцы і галаўны боль. Каму, як не Захаранку, востра бачыліся ўсе праблемныя вузлы. Яго папярэднікі пакінулі за сабой хвост злачыннага монстра, які штогод разрастаўся і дастаўся яму з прыростам у 23,2 працэнта ў параўнанні з мінулым годам. Ён баяўся агучваць тую лічбу, якая паказвала, наколькі вырасла злачыннаць за мінулыя гады.

А як рэагаваць, якія прымаць меры па ўздзеянні на бурны рост фальшываманецтва? У 1990-м у Беларусі быў зарэгістраваны першы выпадак гэтай новай для краіны негатыўнай з'явы. У 1994-м толькі за шэсць месяцаў — 816 такіх выпадкаў.

Яшчэ працуючы ў Гомельскім упраўленні ўнутраных спраў, Юрый Мікалаевіч выказваў меркаванне наконт вырашэння гэтай праблемы. Ён прапанаваў змяніць на заканадаўчым узроўні парадак дасудовай падрыхтоўкі матэрыялаў па пратакольнай форме на шэраг артыкулаў Крымінальнага кодэкса. Яго словы не былі заўважаны, не далі вынікаў.

Як міністр Захаранка добра разумеў, што дзесяць, а можа, і больш вайскоўцаў у поўным абмундзіраванні з аўтаматам не зробяць столькі, колькі адзін міліцыянер, які будзе надзелены законнымі паўнамоцтвамі. Патрабавалася заканадаўчае падмацаванне. І, вядома ж, павелічэнне асігнаванняў на мадэрнізацыю матэрыяльна-тэхнічнай базы міністэрства, паляпшэнне ўмоў жыцця работнікаў міліцыі, якія з-за службы тыднямі не бачылі сем'яў. Са свайго боку, наколькі дазвалялі паўнамоцтвы і ведамасная казна, міністр сам паклапаціўся пра аператыўнікаў, следчых, устанавіў ім фінансавыя надбаўкі.

Але гэтага было недастаткова. І першая масавая хваля звальненняў работнікаў міліцыі накрыла ў той час, калі міністр вярнуўся з першай афіцыйнай замежнай паездкі ў Балгарыю. Я зірнуў на яго змораны твар, і мне падалося, што яму не надта хацелася сустракацца з журналістамі. Насамрэч я памыляўся. Юрый Мікалаевіч, вядома, быў праінфармаваны пра сітуацыю, якая склалася сярод работнікаў міліцыі, якія напісалі рапарты аб звальненні са службы, але яго турбавалі не толькі ўнутрыведамасныя праблемы. Яго першыя словы прысутным, як толькі пачалі працаваць аб'ектывы тэлевізійных камер, былі такімі: "Сорамна прызнавацца, але я першы раз у жыцці быў за мяжой. Уразіла многае не толькі як міністра (меў на ўвазе метады і прынцыпы работы паліцыі. — **Аўтар**), але і як чалавека. За гэтыя дні я канчаткова пераканаўся ў тым, што краіны няма там, дзе няма шчырага пачуцця нацыянальнай годнасці за свой народ, за сваю Айчыну. Калі мы пабудуем магутную эканоміку, калі за нашымі плячыма будзе дастатковы абарончы патэнцыял, калі нацыя прасякнецца духоўным адраджэннем — толькі тады мы па-сапраўднаму будзем суверэнныя, паважаныя ў свеце. Дабіцца гэтага нескладана: увесці ініцыятыву зверху (меў на ўвазе дзяржаўныя рашэнні. — **Аўтар**) і працаваць, працаваць, працаваць. А праца, як вядома, цярплівага беларуса не палохае".

Дарэчы, чытачу можа здацца дзяжурным гэты маналог чыноўніка высокага рангу, маўляў, ён павінен быў гэтак гаварыць, бо дзяржаўная служба абавязвала, аднак па ўспамінах саслужыўцаў, прааналізаваўшы яго тагачасныя інтэрв'ю і артыкулы на старонках газет, пераконваешся ў іншым: Захаранка гаварыў свядома і шчыра. За яго плячыма была вучоба ў Валгаградскай вышэйшай школе міліцыі, Акадэміі МУС СССР, следчая практыка — ад службы ў Светлагорскім раённым аддзеле міліцыі да пасады начальніка следчага ўпраўлення міністэрства. Дзесяцігоддзі не прайшлі для яго бясследна — ён пакутліва прапускаў праз сваё сэрца ўсё, з чым давялося сустракацца.

Ды і ў асабістым плане не ўсё было бязвоблачна. Раптоўна страціўшы бацьку і старэйшага брата, ён заўсёды, калі толькі выпадала вольная хвіліна, ляцеў да маці ў родную вёску Васілевічы Рэчыцкага раёна. Горача туліў яе да сябе, супакойваў, глытаючы здрадлівыя мужчынскія слёзы, праяўляў шчырую сыноўнюю чуласць да яе душэўнага болю на пакутных скрыжалях лёсу.

Глыбокія словы жальбы, у якіх чуўся боль ужо за ўсю Беларусь, неаднаразова выказваў Юрый Мікалаевіч і падчас рабочых сустрэч з падначаленымі. На адной з калегіі, у якой браў удзел Аляксандр Лукашэнка і выказаў прэтэнзіі ведамству, быццам яно "займаецца дробяззю, а парадку, які паабяцалі людзям да выбараў, няма", Захаранка папракнуў кіраўнікоў упраўленняў і падраздзяленняў: "Грош нам цана як прафесіяналам, калі па нашых вуліцах, нікога не баючыся і дэманструючы сваю недатыкальнасць, працягваюць хадзіць больш за 130 злачынных аўтарытэтаў з трыма тысячамі адмысловых выканаўцаў. Хочаце, каб яны вас і на пенсію адправілі?"

Папрок прысутным быў выказаны дзеля таго, каб закрануць і выклікаць у іх здаровае прафесійнае самалюбства, каб яны змаглі даказаць свае здольнасці не на словах, а на канкрэтных справах, каб з гонарам насілі званне афіцэраў міліцыі.

Чатыры паясы

Тады мне падалося, што Юрый Мікалаевіч спецыяльна закрануў за "жывое" і прынізіў годнасць многіх з-за прысутнасці прэзідэнта. Аднак, калі прайшло некалькі дзён, яго словы я ўспрыняў па-іншаму. Захаранка падахвочваў кіраўнікоў аддзелаў і падраздзяленняў таму, што заўважыў "астуджэнне" многіх работнікаў міліцыі да якаснага выконвання службовых абавязкаў. Памятаецца, ён яшчэ дадаў: "Не будзе галоўнага — ініцыятывы, сардэчнага і галаўнога болю за выкананне даручанай справы, ніякімі "указивками" зверху парадак не навядзеш". І тут жа ён зноў напомніў: "Не забывайце пра беларускі народ, які трымае нас на сваіх плячах. Ён мае права спытаць, што ды як. Чатыры паясы абароны, пра якія мы распавядалі людзям падчас выбараў, яшчэ далёкія ад функцыянавання".

Сапраўды, першы пояс абароны — перавод работы міліцыі грамадскага парадку на метад участкаў — быў яшчэ не завершаны.

Другі пояс — стварэнне ўчасткаў дарожнай міліцыі, якія маглі б кантраляваць асноўныя магістралі краіны, — працаваў напалову, бо не хапала сродкаў для належных умоў службы.

Лепш за ўсіх функцыянаваў трэці пояс абароны — перавод аператыўнай работы на больш высакаякасны ўзровень. Тут прадугледжвалася змена структуры галоўнага ўпраўлення крымінальнай міліцыі. Былі хутка створаны спецыяльныя падраздзяленні са спецыфічнымі функцыямі, палепшаны тэхналогіі расследавання крымінальных спраў, адбылося ўкамплектаванне навуковых лабараторый ведамаснага крыміналістычнага цэнтра для правядзення шырокага спектра навуковых даследаванняў, экспертыз.

З першых дзён свайго стварэння эфектыўна пачалі працаваць міжраённыя аддзелы па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй. Аператыўнікі гэтых незалежных ад уплыву мясцовай вертыкалі і ўпраўленняў унутраных спраў абласцей паказвалі неймаверныя вынікі аператыўных распрацовак, пра якія раней можна было толькі марыць.

І, нарэшце, чацвёрты пояс — стварэнне магутнага аператыўнага рэзерву ў асноўным з падраздзяленняў унутраных войск. Гэты напрамак дзейнасці быў задзейнічаны адразу, як толькі Захаранка пачаў выконваць абавязкі міністра. Вайскоўцы выкарыстоўваліся як буфер для ахвочых на злачынства нядобрасумленных грамадзян. Справа ў тым, што ваеннаслужачыя тэрміновай службы не мелі тых паўнамоцтваў, якімі надзяляліся работнікі міліцыі згодна з законам. Таму ў асноўным іх накіроўвалі толькі на масіраваныя адпрацоўкі найбольш крымінагенных рэгіёнаў краіны для ачаплення і патрулявання.

Вось з такім няпоўным багажом спецыяльных "інструментаў" уздзейнічання на злачыннае супольніцтва міліцэйскае ведамства перазімавала і ў першыя вясновыя дні, а менавіта 4 сакавіка, адзначыла сваё першае прафесійнае свята. У залу Тэатра музычнай камедыі, упрыгожаную кветкамі, былі запрошаны дэлегацыі родных ведамстваў памежных краін, ветэраны міліцыі, дзеючыя работнікі і калегі з іншых праваахоўных структур; на сцэне, перад ганаровай вартай, за сталом прэзідыума месціліся прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, прэм'ер-міністр урада Міхаіл Чыгір і старшыня Вярхоўнага Савета Мечыслаў Грыб. Пасля кароткіх уступных слоў кіраўнікоў краіны і ведамства ўрачыстую праграму прадоўжылі артысты, рэпертуар канцэрта якіх у большасці складаўся з выканання беларускіх песень. У паветры тэатральнай залы, як і ў душах прысутных, лунаў дух нацыянальнай годнасці.

Каб не змярцвела памяць…

Я бачыў шчырае імкненне Захаранкі трымацца сваіх каранёў, каб не змярцвела жывая памяць продкаў. Гэта ён падчас выканання міністэрскіх абавязкаў аднавіў былую традыцыю сустрэч і матэрыяльнай дапамогі сем'ям загінуўшых работнікаў міліцыі, па яго ініцыятыве былі ўзноўлены сустрэчы з лепшымі маладымі работнікамі органаў унутраных спраў.

Я быў сведкам нараджэння яго ідэі ўзвядзення помніка супрацоўнікам міліцыі, загінуўшым падчас выканання службовага абавязку. Гарадскія ўлады прапаноўвалі яму некалькі сквераў у горадзе для ўсталёўвання помніка, але Юрый Мікалаевіч не згаджаўся з імі з той прычыны, што яны былі далёкія па адлегласці да асноўнага будынка ведамства. "Помнік павінен быць навідавоку ў работніка міліцыі, — сцвярджаў ён, — толькі тады ён стане тым аб'ядноўваючым месцам, якое пастаянна нагадвала б ім аб шанаванні памяці і гонары за сваіх калег-герояў. У іншым выпадку помнік будуць наведваць толькі дэлегацыі і толькі дзеля выканання пратакола".

У пісьме да прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра ён пісаў: *"Аб героях міліцыі Беларусі — і кіраўніках, і радавых — народ рэспублікі ведае да крыўднага мала. Вобразы тых, хто сваёй несуцішнай энергіяй, усім жыццём, нярэдка ахвяруючы сабой, здзяйсняў гераічныя ўчынкі, абязлічваюцца, іх жывыя рысы раствараюцца. І гэта несправядліва.*

Толькі за апошнія дзесяць гадоў пры выкананні службовых абавязкаў загінула 115 і паранена 294 чалавекі.

Просім падтрымкі і садзейнічання ў выдзяленні зямельнага ўчастка ў цэнтры горада Мінска для ўзвядзення помніка загінуўшым работнікам міліцыі і пляцоўку для правядзення ўрачыстых цырымоній".

Першы намеснік старшыні Мінгарвыканкама Генадзь Сянькевіч не замарудзіў з адказам на запыт міністра ўнутраных спраў і паведаміў, што *"...прапанаваная Вамі пляцоўка каля будынка экспертна-крыміналістычнага цэнтра па вуліцы Валадарскага, 2а можа быць рэканструявана для размяшчэння помніка і добраўпарадкавана для правядзення ўрачыстых мерапрыемстваў".*

Але помнік як сімвал вернасці работнікаў органаў унутраных спраў свайму народу быў узведзены не насупраць міністэрства, а ў аддаленасці ад яго. І адбылося гэта пасля таго, як Захаранка быў адхілены ад выканання абавязкаў.

Зразумела, што Юрый Мікалаевіч яшчэ задоўга да звальнення быў дакладна інфармаваны пра "рулявых", пра тое, што пэўныя сілы пачалі паступовы і мэтанакіраваны "накат" на МУС і яго міністра. Мэта адна — загнаць непакорлівага джына ў бутэльку.

Пісьмо прэзідэнту

Захаранка да апошняга спадзяваўся на прэзідэнта і ўрад. У адзін з асенніх дзён прэм'ер-міністр Міхаіл Чыгір наведаў міністэрства і некаторыя яго падраздзяленні. Юрый Мікалаевіч, як і ўсе астатнія работнікі міліцыі, чакалі ад яго паразумення, аднак Міхаіл Мікалаевіч стойка абараняў ідэю скасавання льгот і перагляду норм, рэгулюючых пенсіённае заканадаўства. Ён абараняў бюджэт і, насуперак здароваму сэнсу, спадзяваўся ў будучым на станоўчы эфект развіцця эканомікі і, як гэта ні дзіўна было чуць, у тым ліку і ў сферы барацьбы са злачыннасцю.

Літаральна праз некаторы час з-пад пяра прэзідэнта Беларусі выходзяць два ўказы — "Аб упарадкаванні некаторых ільгот для асобных катэгорый грамадзян" і "Аб некаторых пытаннях рэгулявання працоўнай дзейнасці і пенсіённага забеспячэння грамадзян". У дзень іх апублікавання больш за паўтысячы міліцыянераў-прафесіяналаў напісалі рапарты аб звальненні са службы. Пагаджацца з дакументамі, якія ішлі ўразрэз з законам "Аб міліцыі", якія падрывалі асабісты аўтарытэт міністра, міліцыі, не захацеў і Захаранка. Юрый Мікалаевіч піша пісьмо прэзідэнту краіны, у якім выказвае сваю прынцыповую нязгоду, прапаноўвае перагледзець дакументы дзеля захавання станоўчай і эфектыўнай службы ў падраздзяленнях міліцыі. Сутнасць пісьма і просьбу да асабовага складу "працягваць выконваць службовы абавязак з гонарам" ён друкуе на старонках ведамаснай газеты, каб спыніць масавае звальненне работнікаў са службы ў міліцыі. Але пераканаць падначаленых у тым, што ўмовы службы ў міліцыі вернуцца на сваё ранейшае месца, Юрыю Мікалаевічу не ўдаецца: кадравыя службы зноў зафіксавалі рэкордную колькасць рапартаў аб спыненні прафесійнай дзейнасці. У гутарках з кадравікамі матыў падачы рапарта кожнага з іх сыходзіў ад непрадуманых і незаслужаных рашэнняў прэзідэнта краіны.

З райаддзелаў і ўпраўленняў унутраных спраў у міністэрства прыходзілі шматлікія лісты, у якіх работнікі прасілі знайсці выйсце і паспрабаваць вырашыць праблему. На здзіўленне многіх, у тым ліку і Захаранкі, яна праз пэўны час вырашылася, хаця і напалову, зноў жа такі ўказам прэзідэнта "Аб прадастаўленні правоў праезду па спецыяльным знаку асобных катэгорый работнікаў праваахоўных органаў і ваеннаслужачых падчас выканання службовых абавязкаў".

Гэта была, хаця і нязначная, але ў поўнай ступені перамога Захаранкі. Шмат хто з яго давераных асоб раіў не пісаць пісьмо прэзідэнту, маўляў, ніхто ў такіх выпадках падобнае не робіць, такі крок можа наклікаць бяду. Але ж тое пісьмо А.Лукашэнку спрацавала.

Рапарт на звальненне

Юрый Мікалаевіч не лез на ражон, але і добра ўсведамляў, што сваю пазіцыю, свой гонар трэба адстойваць усімі сродкамі. "Мне шанцуе ў жыцці, — прызнаўся ён у адным з інтэрв'ю. — Пасля заканчэння акадэміі МУС СССР я атрымаў прызначэнне на пасаду начальніка следчага аддзела УУС Гомельскай вобласці. Заўзята ўзяўшыся за працу, дамогся, каб калектыў стаў лепшым у Савецкім Саюзе. Мы атрымлівалі ўзнагароды, пра нас пісалі ў часопісах і газетах. Але галоўным было не гэта, а прынцыповы падыход да працы. Праўда, ён здаўся настолькі прынцыповым, што ў адзін з дзён мяне выклікалі да кіраўніцтва і сказалі: "Вы малады для гэтай пасады, таму мы вас не можам пераатэставаць". Я тады сабраўся і паехаў да мамы ў вёску. Дай Бог ёй жыць да ста гадоў. Тым часам у сувязі з несправядлівым рашэннем следчы калектыў прыняў рашэнне выказаць недавер кіраўніцтву і парткаму УУС. Яны адбілі тэлеграму ў ЦК КПСС, дзе напісалі, што ў выпадку, калі мяне не адновяць на працы, калектыў пакідае за сабой права прыняць іншыя меры. Такім чынам я застаўся на службе. Як бачыце, усё мінула. Я нават стаў міністрам. Выпадкова".

Не, не выпадкова Ю.Захаранка стаў міністрам. Іншая справа — калі даваў згоду на гэтую пасаду, не ведаў, што А.Лукашэнку патрэбны міністр з іншымі якасцямі. Міністр-выканаўца любой чужой волі, нават калі яна пярэдчыць законам, Канстытуцыі.

Калі супярэчнасці з вышэйшым кіраўніцтвам краіны выйшлі за межы паразумення, калі Захаранка адмовіўся ад прапановы змяніць праваахоўную працу на дыпламатычную, калі заўважыў, што ў некаторых уладных інстанцыях яго пачалі адкрыта ігнараваць, ён не вытрываў, напісаў рапарт на звальненне з пасады міністра ўнутраных спраў. Але накіраваць яго па інстанцыі зноў жа такі не дазволіў калектыў. Спачатку запрацівіліся намеснікі і апарат міністра, а потым і боль-

Народная Воля http://www.nv-online.info 8 МАЯ 2012 г.

шасць упраўленняў з аддзеламі. Юрый Мікалаевіч падпарадкаваўся жаданням большасці і звярнуўся да асабовага складу міліцыі краіны. На старонках газеты "На страже" друкуецца яго заява: "Улічваючы маштабы і працягласць распаўсюджвання чутак пра будучую адстаўку з пасады міністра, афіцыйна заяўляю, што не бачу рэальнай падставы для добраахвотнага сыходу з пасады. Такі крок я расцаніў бы як слабавольнасць і здраду ў адносінах да тысяч маіх калег — работнікаў органаў і падраздзяленняў унутраных спраў. Таму, нягледзячы ні на што, разам з усім асабовым складам маю намер цвёрда працаваць у рамках няўхільнага выканання Канстытуцыі краіны па забеспячэнні парадку, абароне законных правоў і свабод грамадзян Беларусі".

Жонка Вольга Барысаўна з дачкамі і ўнукам.

Прынцыповае разыходжанне

Адпаведных крокаў з боку Адміністрацыі прэзідэнта доўга чакаць не давялося. Літаральна праз дзень у актавай зале міністэрства дзяржсакратар Савета бяспекі Віктар Шэйман абвясціў аб звальненні з міліцыі першага намесніка міністра Валерыя Ізотава і намесніка Сяргея Рухлядзева. Іх абавязкі, па распараджэнні Аляксандра Лукашэнкі, пачалі выконваць адпаведна Валянцін Агалец і Іван Юркін.

Пасля таго як былі зачытаны ўказы па звальненні і прызначэнні, Юрый Мікалаевіч на правах гаспадара міністэрства звярнуўся да прысутных — начальнікаў глаўкаў і асобных падраздзяленняў. Ён выказаў словы падзякі Валерыю Ізотаву і Сяргею Рухлядзеву за тое, што яны падставілі плячо ў самыя цяжкія дні станаўлення новай сістэмы арганізацыйнай работы органаў унутраных спраў, потым звярнуў увагу прызначаных: "Калі я раней за хібы ў службе прымаў крытычныя ўдары на сябе, то цяпер буду жорстка ставіцца да намеснікаў — адказных за той ці іншы ўчастак працы".

Захаранка вельмі хваляваўся, яго рашучасць і напорыстасць у гаворцы гублялася за недакладнасцю слоў, было бачна, што ён разгублены. Усе зразумелі: звальненні і прызначэнні намеснікаў міністра былі зацверджаны без яго ведама, дзеля таго, каб перадаць ведамства пасля звальнення Захаранкі ў "надзейныя" рукі.

Разважанні паміж афіцэрамі цэнтральнага апарата Міністэрства ўнутраных спраў пра імгненную кадравую замену кіраўніцтва міліцэйскага ведамства былі розныя. Некаторыя цікавіліся асобай Юркіна — да прызначэння Іван Захаравіч выконваў абавязкі намесніка старшыні КДБ, іншыя разгадвалі прычыну разрыву сяброўскіх адносін паміж Захаранкам і Агальцом. Абодвух да нядаўняга часу можна было часта бачыць разам у будныя і выхадныя дні. Валянцін Сцяпанавіч, нягледзячы на ваенную выпраўку, быў абыходлівы і ўважлівы да людзей. Здавалася, што чалавек з такім характарам не здольны рабіць нешта благое. Аднак калі на працягу гадзіны-другой дайшлі чуткі пра тое, што "сяброўства" паміж кіраўнікамі міністэрства спынілася на прынцыповым падыходзе да выканання "любога даручэння прэзідэнта", прычына была разгадана: Захаранка разглядаў выкананне даручэнняў у межах Канстытуцыі і заканадаўства, а Агалец — згодна з загадам Галоўнакамандуючага. Гэта было яго перакананне, пра якое ён любіў часта гаварыць. *"Ведаеце, у чым ваша бяда?* — звяртаўся ён да падначаленых. — *Вы не можаце працаваць на начальніка. Я ўсё жыццё працую толькі на яго. Я не задумваюся, што мне начальнік сказаў, я выконваю. Да выдыху служу Яму і Айчыне. І ніякія пытанні не ўзнікаюць. Сярэдні селянін жыў добра таму, што працаваў на пана. Правільна ці не? І ніколі не задумваўся, што ён мудрэй за свайго гаспадара, ён проста рабіў сваю сялянскую справу. А ў нас "до хрена" халопаў, якія ходзяць панамі ў сваіх галовах, а справу, за якую адказваюць, даўно забыліся. Вось такі псіхалагічны дыскамфорт ёсць у нас. Калі мы яго не здымем, нам цяжка будзе дабівацца добрых вынікаў. Таму кожны павінен ведаць сваё месца і справу, працаваць на начальніка" (Філасофія працы пчалінай сям'і. —* **Аўтар** *).*

Сюжэт не пойдзе ў эфір

...Панура-шэры восеньскі панядзелак 16 кастрычніка 1995 года распачаўся здымкамі ведамаснай тэлевізійнай групы ў рабочым кабінеце міністра ўнутраных спраў. Юрый Мікалаевіч Захаранка павітаўся з кожным за руку, дазволіў распакоўвацца і ўсталёўваць на штатывы відэакамеру і падсветку. Стрэлкі вялізнага насценнага гадзінніка з ціхім, адточаным ходам маятніка паказвалі дзесяць гадзін раніцы. У кабінет увайшоў амбасадар Злучаных Штатаў Амерыкі ў Беларусі спадар Кенет Яловіц. Ветлівая ўсмешка, працяжны поціск рук, і абодва спыніліся перад відэакамерай.

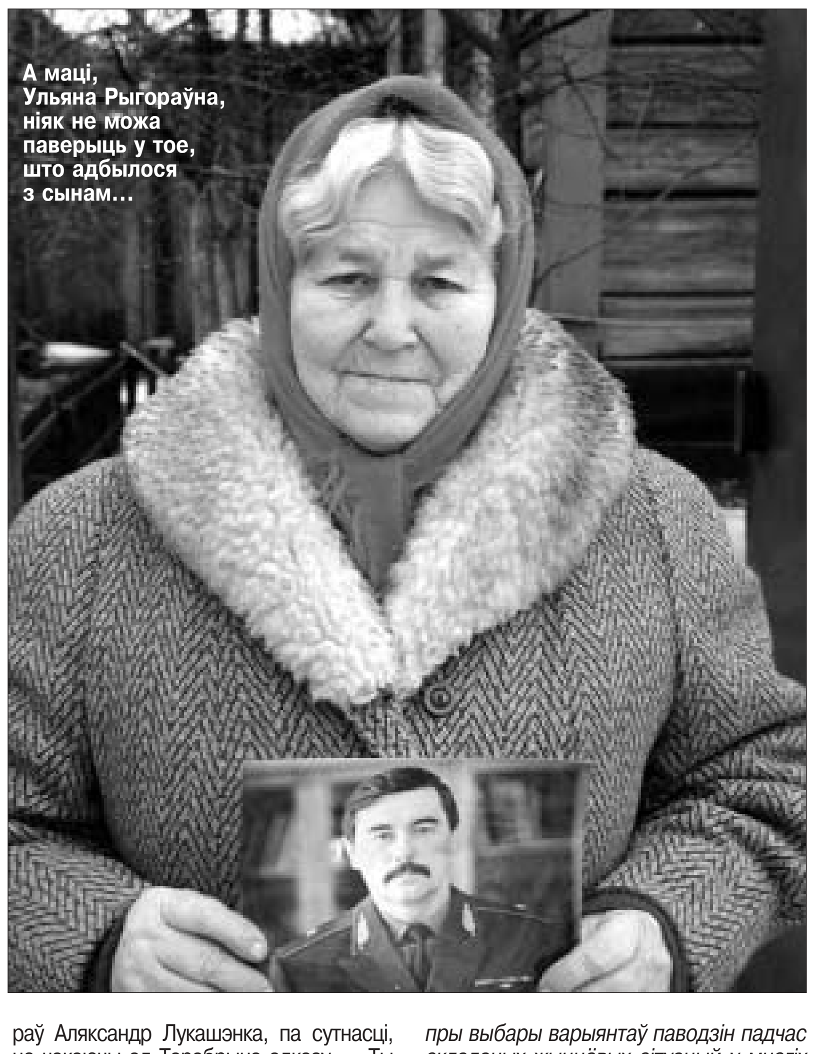
Кенет Яловіц (сінхрон): "Толькі дзякуючы мэтанакіраванай працы ў барацьбе са злачыннасцю Беларусь атрымала магчымасць навучыць кваліфікаваных спецыялістаў найноўшым метадам збору і замацавання рэчавых доказаў. Семінары цэнтра істотна паўплываюць на расследаванне крымінальных спраў у многіх краінах свету. Таму Кангрэс ЗША прыняў пастанову па фінансаванні міжнароднага цэнтра ў Мінску".

Юрый Захаранка (сінхрон): "Дзякуем ЗША, што яны выбралі Беларусь. Краіна стала першай з былых савецкіх рэспублік, дзе адкрыецца цэнтр па падрыхтоўцы спецыялістаў аператыўна-следчых служб. Па гэтай праграме, калі яна будзе цалкам рэалізавана, рэспубліка атрымае дапамогу, эквівалентную некальхім дзясяткам мільёнаў долараў".

Мы хуценька сабралі тэлевізійныя рэквізіты, выйшлі з кабінета міністра. Недзе на працягу двух-трох гадзін зрабілі мантаж відэасюжэта, і я сабраўся везці майстар-касету на тэлебачанне. Здалёк, на лесвіцы, заўважыў Захаранку. Ішоў ён павольна; бачна, быў вельмі заклапочаны. Я прыпыніўся, каб не турбаваць лішні раз міністра, дачакаўся, калі ён пайшоў па калідоры. Не ведаў я, магчыма, не ведаў і ён, што яго рабочы кабінет апячатаны, а ў прыёмнай чакалі работнікі Службы бяспекі прэзідэнта.

Я прыехаў на тэлебачанне, зайшоў да галоўнага рэдактара агенцтва тэлевізійных навін Уладзіміра Мартынава. Рукаемся, працягваю яму Betacam-касету, пачынаю расказваць сутнасць відэасюжэта. Валодзя нейкую хвіліну слухае, потым вяртае мне касету і гаворыць, што сюжэт не можа пайсці ў эфір, так як Захаранка пазбаўлены пасады міністра.

Шматгадовая служба ў міліцыі падказвала мне ўспрымаць і перапраўляць інфармацыю і ніколі не спрачацца з тым, хто яе паведамляе. Тэлефаную падначаленым, распытваю пра сітуацыю ў міністэрстве. "Была трывожная, — адказваюць мне. — Афіцэры стаялі на калідорах, пакуль Захаранка не выйшаў з будынка".

А маці, Ульяна Рыгораўна, ніяк не можа паверыць у тое, што адбылося з сынам...

Страх за асабісты лёс

Раніцай наступнага дня пашыраны склад кіраўніцтва Міністэрства ўнутраных спраў тэрмінова вызвалі ў рэзідэнцыю прэзідэнта. Мы ўвайшлі ў агромністую залу і занялі месцы за круглым сталом. За нашымі спінамі стаялі людзі ў цывільным. Адзін з іх, мажны, шыракаплечы мужчына, загадаў закрыць рабочыя сшыткі, гаворку прэзідэнта не запісваць, і калі ў каго ёсць дыктафон, дык здаць яго ахоўнікам. Некаторыя афіцэры міліцыі пераглянуліся, дазволілі сабе загадкава ўсміхнуцца. Тым не менш патрабаванні незнаёмага выканалі ўсе.

Потым парог залы пераступілі дзяржсакратар Віктар Шэйман і першы намеснік міністра ўнутраных спраў Валянцін Агалец. Апошні расказаў аб тым, якія каманды будзе падаваць ён і што трэба рабіць прысутным, калі ў залу ўвойдзе Аляксандр Лукашэнка. Гэта таксама было новае ў службовых узаемаадносінах вышэйшага афіцэрскага складу, таму ніхто з генералаў, не кажучы пра палкоўнікаў і падпалкоўнікаў, не абмовіўся словам, не задаў ніводнага пытання.

Неўзабаве адчыніся дзверы. Аляксандр Рыгоравіч увайшоў мернай хадой, вялым узмахам рукі паспешна пасадзіў усіх на месцы, чым парушыў сцэнарый Агальца, і адразу абурыўся: "Дык што вы дазваляеце сабе?.. Чаму расце злачыннасць?.. Год таму вы прысягалі мне і абяцалі парадак. Дзе ён? Я пытаюся..."

Гаварыць з прэзідэнтам, згодна з распараджэннем Валянціна Агальца, маглі толькі намеснікі міністра, таму тыя пазіралі на яго, чакалі каманды. Але ён, не міргаючы глядзеў на Аляксандра Лукашэнку і, напэўна, успрымаў яго пытанні па-ваеннаму: маўчаць, пакуль канкрэтна не запытаюць. Маўчала і ўся зала.

Аляксандр Рыгоравіч вытрымаў паўзу, потым скіраваў погляд на папку з паперамі, якія ляжалі перад ім на стале, зачытаў некалькі статыстычных даных па негатыўнай аператыўнай абстаноўцы ў краіне. Калі пачаў чытаць пра нерацыянальнае і неэфектыўнае выкарыстанне фінансавых і матэрыяльна-тэхнічных рэсурсаў міністэрства, ён зноў запытаўся ў прысутных: "Дык хто ж адкажа за гэта?"

Золата-маўчанне панавала ў зале. Здавалася, што афіцэры скамянелі, не жывыя, бо ніхто нічым, нават выпадковым рухам галавы ці павевам вачэй, не хацеў прыцягваць уедлівы погляд прэзідэнта. І толькі калі ён паўтарыў пытанне і глянуў на Валянціна Агальца, той падскочыў, адрапартаваў, што за фінансавы і матэрыяльна-тэхнічны напрамак у міністэрстве адказвае генерал міліцыі Тарабрын.

З-за стала падняўся Юрый Васільевіч. Вельмі паважаны генерал у міліцэйскім асяроддзі. Не будзе перабольшаннем, калі скажу, што яго ведалі як чалавека ад зямлі, які ўмеў годна размаўляць з людзьмі незалежна ад статусу, спачуваць і дапамагаць ім.

Прэзідэнт кінуў на яго разлютаваны позірк, пачаў агучваць "праблему" з нэмэтанакіраваным выкарыстаннем бюджэтных сродкаў канкрэтна. "Хто дазволіў табе распараджацца бюджэтнымі сродкамі па будаўніцтве катэджа для Захаранкі і куплі замежных машын для міліцыі? Хто, пытаюся? — горача паўтараў Аляксандр Лукашэнка, па сутнасці, не чакаючы ад Тарабрына адказу. — Ты ведаеш, у колькі абыдзецца іх рамонт? Ён будзе каштаваць у два, а мабыць, тры ці чатыры разы больш, чым сама машына. Што ты думаў, калі ставіў свой подпіс пад дакументамі? Маўчыш, бо нечага сказаць... І праўда, што ты ім скажаш, — Лукашэнка акінуў усіх жаласна-замілаваным позіркам, — калі ты яшчэ і адабраў у кожнага з іх зарплату... без дазволу... Вось хто забраў ад вашых сем'яў грошы, — ён выкінуў руку наперад і паказаў пальцам на генерала Тарабрына, потым дадаў: — Адхіліць ад пасады намесніка. Звольніць... неадкладна..."

Раззлаваны Лукашэнка шукаў вачыма Агальца.

Высокі, калі не за два метры ростам, Юрый Васільевіч маўчаў, нізка апусціўшы галаву. Яму б сказаць праўду прэзідэнту, можа б, ён больш засумняваўся ў тых, хто рыхтаваў ілжывую інфармацыю пра Захаранку і справы ў міністэрстве, але Тарабрына, як было бачна, ахапіў страх за асабісты лёс.

Высмактаны з пальца крымінал

Што ж тычыцца высмактаных з пальца праблем нямэтанакіраванага выкарыстання бюджэтных сродкаў, дык кожны з нас іх ведаў, як кажуць, да драбніц.

Першая з іх — "будаўніцтва катэджа для Захаранкі". На самай справе гэта быў рамонт ведамаснай двухпавярховай гасцініцы ў Ждановічах. Яна здаўна была на балансе міністэрства, але годных умоў для пражывання ў ёй наведвальнікаў не было. З прыходам у ведамства Захаранкі актывізавалася знешнеправавая дзейнасць ведамства з роднаснымі структурамі іншых краін. Месца для такіх сустрэч, апрача рабочага кабінета міністра, не было. Таму і было вырашана зрабіць рамонт у гасцініцы, які б дазволіў не толькі годна прымаць дэлегацыі, але і размяшчаць іх. Праект быў эканамічна абгрунтаваны, так як рассяленне дэлегацый у іншых гасцініцах каштавала шмат.

Другая праблема — закупка 184 аўтамабіляў "Opel" (нямецкі паліцэйскі варыянт) для аператыўных службаў і дарожнай міліцыі. Кіраўніцтву міністэрства прад'яўляліся прэтэнзіі наконт таго, што лепей было купіць расійскія аўтамабілі "Жигули" — гэтак было б разумней. Аднак служба тылу міліцэйскага ведамства разам са спецыялістамі знешнеэканамічнага ўпраўлення Міністэрства прамысловасці правялі тэндар па закупцы, пралічылі і прыйшлі да высновы, што больш выгадна закупіць аўтамабіль "Opel". Ён каштаваў 9 тысяч марак, значна танней, чым расійскі.

І, нарэшце, трэцяя прэтэнзія: кіраўніцтва ведамства забрала без дазволу зарплату ў работнікаў на "будаўніцтва катэджа" і закупку 184 аўтамабіляў "Opel".

Я прыпамінаю, як, здаецца, з Гомельскага ўпраўлення ўнутраных спраў, там, дзе пачынаў міліцэйскую кар'еру Юрый Захаранка, распаўсюдзілася ініцыятыва — аддаць абавязковы прэміяльны заробак на закупку аўтамабіляў і рамонт гасцініцы. Гэта было якраз у той час, калі рэзка паднялася зарплата, таму ніхто з работнікаў міліцыі, а ў калектывах гэта абмяркоўвалася, не абурыўся. Наадварот, захапляліся гамяльчанамі, землякамі міністра, што яны своечасова ініцыявалі карысную для практычных работнікаў міліцыі кампанію.

Падсумоўваючы вынікі даследавання сапраўдных абставін абвінаваўчай заявы ў адносінах да Юрыя Захаранкі, на падставе якой 16 кастрычніка 1995 года ён быў вызвалены ад пасады міністра ўнутраных спраў, даводзіцца канстатаваць, што доказаў яго вінаватасці ў здзяйсненні неправамерных выдаткаў бюджэтных сродкаў няма. Значыць, ён не вінаваты. Як паказаў час, яго дзеянні і клопат былі накіраваны на інтарэсы службы і грамадства ў цэлым.

Чаму ж так склалася сітуацыя, што замест прызнання і ўзнагарод Захаранку звольнілі са службы? Рашэнне прэзідэнта аб яго звальненні з пасады міністра ўнутраных спраў Юрый Мікалаевіч абгрунтоўваў такім чынам: *"Я б мог застацца дзеючым генералам беларускіх праваахоўных органаў, бо, уласна, ніхто і не перашкаджаў, мог змірыцца з абставінамі, слепа загнаць сваё сумленне пад казырок фуражкі і спачываць. Прынцыповасць абранай пазіцыі пры выбары варыянтаў паводзін падчас складаных жыццёвых сітуацый у многіх часта пераламляецца спачатку праз уласны страўнік, а затым ужо праз закон. Але, каб прыняць такое рашэнне, мне патрэбна было стаць сапраўдным нягоднікам.*

Я не мог прыняць і курс на відавочнае ператварэнне органаў, прызначаных для барацьбы са злачыннасцю, аховы грамадскага парадку, у орган, гатовы па першым указанні расправіцца з непажаданымі палітычнымі апанентамі, Вярхоўным Саветам або Канстытуцыйным судом. Занадта відавочныя для ўсіх разважлівых людзей наступствы гэтага кірунку. Таму ў найбольш крытычны момант я заявіў аб вернасці Канстытуцыі, заява была надрукавана ва ўсіх цэнтральных газетах. Наступствы гэтага былі для мяне відавочныя.

Я не мог прыняць пазіцыю "браняволй" абароны асоб з бліжэйшага атачэння прэзідэнта, у адносінах да якіх пачала паступаць інфармацыя аб злоўжыванні службовым становішчам альбо аб сумнiўных знаёмствах. Яна выклікала падазрэнні, патрабавала дэталёвай праверкі.

Мая пазіцыя простая: я за дыктатуру! Але дыктатуру Канстытуцыі і законаў краіны".

Несумненна, што прынцыповая пазіцыя міністра ўнутраных спраў аб роўнасці ўсіх перад законам не задавальняла многіх дзяржаўных чыноўнікаў. Асабліва хваляваліся тыя, хто быў перакананы *"ў сваім божым прызначэнні стаяць над законамі".* Ім гэткія правілы жыцця былі не патрэбныя. Таму ва ўладных калідорах пачала фарміравацца і распаўсюджвацца думка, што міністр ненадзейны. Яму нельга давяраць. Больш таго, некаторыя прыйшлі да высновы, што гэткі міністр для іх небяспечны.

Захаранка спадзяваўся на падтрымку грамадскай большасці, але яна, як вядома, была неразваротлівай. Людзі пралічвалі меркантыльна-практычныя крокі наперад і згаджаліся з сітуацыяй, няхай сабе незаконнай і несправядлівай, бо лічылі, што лезці на ражон неразумна, лепш прытрымлівацца ўласных правіл, пабудаваных па прынцыпе "мая хата на абочыне, мяне бяда не кране". Аднак у жыцці такое вельмі рэдка бывае. З цягам часу бяда прыходзіць і гучна стукае абцасамі ў дзверы.

Ці разумеў Юрый Мікалаевіч, што яго службовая прынцыповасць да вышэйстаячых чыноўнікаў можа істотна паўплываць на жыццё родных, блізкіх і ўласны лёс? Безумоўна! Чаму тады не спыніўся, не прыстасаваўся да тых умоў, патрабаванняў і жаданняў, якія сыходзілі з вышэйшых уладных інстанцый? Захаранка-юрыст не мог гэта сабе дазволіць, нават калі б ведаў, якая рэальная небяспека пагражае яго жыццю.

Тры святыні

У адным з інтэрв'ю ён прызнаецца: *"Чалавека, у прыватнасці, міністра Захаранку, можна адлучыць ад выканання абавязкаў ці ўвогуле ліквідаваць, але праўдзівая гарантыя бяспекі закладзена не ў асабістай ахове або бронекамізэльцы, а ў нязменнасці і цвёрдасці ўзятага курсу".*

Распавядаючы журналісту пра небяспечнасць знаходжання чалавека паміж двух агнёў (злачыннасцю і асобамі ў вышэйшых уладных структурах, якія імкнуліся дэстабілізаваць сітуацыю ў ведамстве. — **Аўтар**), Юрый Мікалаевіч скіроўвае ўвагу чытача не на ўяўную гарантыю бяспекі чалавечага жыцця (уласная ахова або бронекамізэлька), бо яна ненадзейная, а на сапраўдную — нязменную цвёрдасць курсу ў пабудове і станаўленні прававой краіны. Менавіта такой і бачыў Захаранка ў будучым сваю Айчыну, таму неаднойчы паўтараў: для мяне як грамадзяніна Беларусі ёсць тры святыні —Канстытуцыя, законы краіны, Айчына.

Да апошняй хвіліны разам з Захаранкам-міністрам заставаліся яго сябры, калегі-прыхільнікі прагрэсіўнай ідэі, праўдзівага прынцыпу жыцця. Аднак Юрый Мікалаевіч свядома адмовіўся ад канкрэтнай дапамогі, не захацеў уцягваць нікога ў супрацьстаянне з уладай.

За час знаходжання на пасадзе міністра ў яго не было ніводнага выхаднога дня. З вызначанага ўдалося зрабіць прыкладна дзве трэці. Дзякуючы яго натхнёнаму запалу зрабіць як мага больш за кароткі прамежак часу ўдалося раскруціць рухавік міліцэйскай сістэмы да абаротаў, якіх іншым міністрам не ўдавалася дасягнуць за апошнія семдзясят савецкіх гадоў. Калі б рэфармаванне структуры органаў унутраных спраў яму ўдалося давесці да лагічнага завяршэння, то, безумоўна, вынікі былі б вельмі ўражальнымі. Гэтак жа працавалі яго намеснікі і ўся каманда.

У апошні працоўны дзень яму паведамілі, што нямецкі ўрад выканаў сваё абяцанне і выдзеліў больш за тры мільёны дойчмарак на тэхнічнае абсталяванне падраздзяленняў і органаў унутраных спраў Беларусі. Ведамствы краін збіраліся ствараць адзіную інфармацыйную сістэму, якая б дазволіла ім карыстацца новымі магчымасцямі барацьбы са злачыннасцю. Да прыкладу, на працягу некалькіх секунд перакрываць тэрыторыі краін ў выпадку атрымання паведамлення пра крадзеж транспарту. Як краіны Заходняй Еўропы, так і Беларусь былі ў гэтым зацікаўлены, паколькі аператыўныя звесткі на іх тэрыторыях адразу траплялі б у банкі даных, што спрыяла б хуткаснаму раскрыццю гэтых злачынстваў.

Распачалася таксама рэалізацыя праграмы ААН па барацьбе з наркотыкамі, пад якую атрымалі паўмільёна долараў. Да беларускіх міліцыянераў прыехалі спецыялісты Інтэрпола для ўсталявання тэхнічных сродкаў сумеснага бюро — гэта яшчэ 60 тысяч долараў беларускаму міністэрству. Пачалі наладжвацца кантакты са Скотланд-Ярдам, іншымі аналагічнымі ведамствамі.

Вытокі любога злачынства ў першую чаргу Захаранка разглядаў з пункту гледжання маральна-этычных аспектаў, так як лічыў іх першапрычынай у папярэджанні правапарушэнняў, і толькі пасля гэтага звяртаў увагу на крымінальную статыстыку.

Да злачынстваў ставіўся як да сацыяльнай з'явы, прапанаваў і патрабаваў не "змагацца" з ёй, а супрацьстаяць, прычым не асобнымі пастановамі і рашэннямі, а дзяржаўнымі праграмамі, так як лічыў, што "нельга будаваць будынак на пяску, бо спачатку патрэбна змайстраваць падмурак".

...З будынка Міністэрства ўнутраных спраў упэўнена-рашуча выйшаў высокага росту, шыракаплечы мужчына. З годна паднятай галавой ён шпарка перайшоў па пешаходным пераходзе вуліцу, упэўнена ступіў на выкладзены шэрай пліткай тратуар і смела накіраваўся ўніз да крывавых берагоў Нямігі.

Пра што думаў чалавек, куды ішоў — ніхто не ведаў. Здагадваліся толькі тыя, хто праводзіў яго журботнымі позіркамі з вокнаў службовай будыніны. Хутчэй за ўсё, ён спачатку параіцца з жонкай і дзецьмі пра будучыя жыццёвыя крокі, потым паедзе да маці ў родныя Васілевічы, што на Гомельшчыне. Так рабіў раней, калі млела і шчаміла душа, калі сэрца, у якім жыла любоў і спагада, сціскалася, плакала, разрывалася ў роспачы ад нялюдскай жорсткасці, ад несправядлівасці; калі ад неймавернага болю даводзілася безгалоса крычаць і маліць Бога аб міласэрнасці.

Спагадлівыя матуліны вочы, пяшчотныя рукі, гаючыя словы лячылі, баранілі, натхнялі яго — незаспакоенага, неабыякавага, няўрымслівага на самаадданае служэнне Бацькаўшчыне.

Цягам часу постаць мужчыны паступова пачала зліваццa ў гарадскім разамлелым міражы з іншымі людзьмі, потым зусім *знікла* з поля зроку.

Гэта быў *ЧАЛАВЕК* — са своеасаблівым мысленнем, рызыкоўным характарам, адметным тэмпераментам. Ён быў незаменным у той жыццёвай сітуацыі, калі патрабавалася новая свежая ідэя, натхнёны першасны імпульс, самаадданасць у працы.

...У яго быў выбар.
Служыць Гаспадару ці служыць Беларусі?
Тупа падпарадкоўвацца неабмежаванай волі таго, хто яго прызначыў міністрам, ці дзейнічаць строга ў рамках Канстытуцыі?
Ён застаўся адданым Беларусі і прыхільнікам Канстытуцыі.
Паплаціўшыся за гэта Жыццём.

КИНОПРЕМЬЕРА

Сериал Курейчика все-таки покажут на ТВ

9 Мая по каналу "Россия" (а в Беларуси — по "РТР-Беларусь") состоится премьера многосерийного военного остросюжетного фильма "Военная разведка. Первый удар" по сценарию белорусского драматурга Андрея Курейчика. Военный боевик станет главной кинопремьерой канала в День Победы.

Фильм снимался российскими кинематографистами в Санкт-Петербурге и Москве. Режиссером картины выступил Алексей Праздников.

8-серийный боевик охватывает первые недели Великой Отечественной войны: план захвата СССР "Барбаросса" в действии. Главные роли в фильме сыграли **Павел Трубинер, Филипп Азаров, Степан Бекетов, Сергей Кошонин и Борис Щербаков.**

"Для меня это вторая военная картина. Первую — "Смертельную схватку" — тот же канал показал на День Победы 9 Мая, только два года назад, — рассказал Андрей Курейчик. — *Думаю, для тех людей, которые интересуются Великой Отечественной войной, ветеранов, там будет много интересного".*

Алина ВЕТРОВА.

ПОДЫУМ

«Міс Беларусь» забаронена... выходзіць замуж

Юліі Скалковіч з вёскі Клейнікі Брэсцкай вобласці ўсяго 20 гадоў, але яна дасягнула статусу, аб якім марыць кожная "прынцэса". Да 2014 года Юлія будзе лічыцца самай прыгожай дзяўчынай краіны, бо сёлета атрымала тытул "Міс Беларусь".

Варта заўважыць, што сярод 28 канкурсантак Юлія была самай ціхай. Безумоўна, арэол цнатлівасці і натуральнасці толькі падкрэсліваў прыгажосць студэнткі, будучага архітэктара.

Пасля самага хвалюючага моманту, калі былая "Міс Беларусь" **Людміла Якімовіч** перадала карону новай пераможцы, Юлія прызналася, што не чакала такога шчасця.

"Кожная дзяўчынка марыць стаць каралевай, прынцэсай. Мая мара спраўдзілася ў 20 гадоў", — выдыхнула дзяўчына.

Юлія атрымала не толькі тытул прыгажуні, але і грашовы прыз. Ёй далі 50 мільёнаў рублёў. Адразу ж пасля конкурсу ў сацыяльных сетках было шмат каментарыяў на гэты конт: маўляў, раней за прызавыя грошы можна было набыць калі не кватэру, дык машыну дакладна, а цяпер... Праўда, сама прыгажуня шчыра прызнаецца, што... не ведае, куды патраціць гэтую суму. Магчыма, нечаканыя грошы пойдуць на вяселле? Юлія прызналася, што даўно марыць аб белай сукенцы.

"Вельмі хочацца як мага хутчэй стварыць сям'ю, таму што з маім маладым чалавекам мы ўжо даволі даўно, — не хавала падрабязнасцяў асабістага жыцця Юлія Скалковіч. — *Ён зрабіў мне прапанову рукі і сэрца. Так што ўжо хочацца быць разам".*

Праўда, пабрацца шлюбам Юлія і яе жаніх змогуць толькі праз два гады. Справа ў тым, што, згодна з умовамі кантракта, "Міс Беларусь" не мае права права выходзіць замуж на працягу двух гадоў пасля конкурсу.

ТЫМ ЧАСАМ

Таццяна Давыдзенка зачаравала публіку

Сярод прафесійных мадэляў і людзей, звязаных з подыумам, існуе меркаванне: сапраўдную каралеву прыгажосці называе не журы, а гледачы.

Такі погляд на падзеі любога конкурсу прыгажосці мае пэўную рацыю. Маўляў, простыя гледачы наўрад ці будуць неаб'ектыўнымі.

Тытул "Міс глядацкіх сімпатый" заваявала **Таццяна Давыдзенка** з Мінска. Яна перамагла па выніках смс-галасавання. У зале, дзе праходзіў фінал конкурсу, мінчанку таксама падтрымлівалі вельмі цёпла.

Марыя МАЛЕВІЧ.

КРЫМІНАЛЬНАЯ ХРОНІКА

Хуліган падзякаваў мужчыну, які яго пасадзіў

Прычым удзячнасць, што амаль неверагодна, абсалютна шчырая!

Малады чалавек, які ўжо адбываў пакаранне ў калоніі, шчыра ўдзячны чалавеку, які зноў адправіў яго за краты. Як такое можа быць? Справа ў тым, што злодзея затрымалі, калі ён з малатком у руцэ ламіўся ў дом да пенсіянеркі. Быў п'яны і дрэнна памятае, што да чаго, прызнаецца затрыманы. Але ў адным гора-злодзей упэўнены — калі б не сусед старой, што скруціў юнака з малатком, магла б здарыцца бяда.

З-за кратаў жыхар Ліды напісаў грамадзяніну, які прыбег на дапамогу суседцы, пісьмо з падзякай. Маўляў, лепш адседзець за хуліганства, чым здзейсніць непапраўнае.

Дзяўчына ледзьве не скінулася з даху школы

Дакладна не вядома, чаму 16-гадовая жыхарка Гродна хацела скончыць жыццё самагубствам

Адгаварыць дзяўчыну ад ракавога скачка атрымалася толькі ў псіхолага МНС. Размова праходзіла на даху, адно няправільнае слова — і магла здарыцца трагедыя. Але ў спецыяліста атрымалася суцешыць вучаніцу дзявятага класа і вывесці яе з небяспечнага стану.

Як узгадала класны кіраўнік дзяўчыны, яна размаўляла з падлеткам да прыезду выратавальнікаў. Педагог не можа назваць дакладнай прычыны такіх паводзін вучаніцы — гэта прафесійная таямніца. А вось аднакласнікі і сябры думаюць, што прычына нервовага зрыву — перанос аперацыі.

Год таму школьніцу збіла машына, дзяўчына атрымала цяжкія пашкоджанні. Выпадак выбіў падлетка з каляіны — яна займалася спортам, а з-за траўмы вымушана была кінуць любімы занятак.

Пенсіянерка згарэла на свой дзень народзінаў

Калі ратавальнікі прыбылі да месца пажару ў вёсцы Загор'е, дах і перакрыцці ўжо абваліліся.

Выратаваць тых, хто знаходзіўся ў доме, не было шанцаў. Пад будаўнічымі канструкцыямі на месцы пажару знайшлі два трупы — гаспадыні дома, пенсіянеркі, і яе 74-гадовага сужыцеля.

Суседзі расказалі супрацоўнікам МНС, што напярэдадні жанчына адзначала сваё шасцідзесяцігоддзе. Магчыма, пажар узнік з-за неасцярожнасці падчас палення ў нецвярозым стане. Агонь разгуляўся так моцна, што знішчыў дах, перакрыцці, усю маёмасць і моцна пашкодзіў сцены дома.

Марыя МАЛЕВІЧ.

СЛЫШАЛИ?

Пуаре определился...

Восьмикратный чемпион мира по биатлону Рафаэль Пуаре согласился возглавить мужскую сборную Беларуси.

Наша газета сообщала, что некоторое время назад француз приезжал в Минск, где провел переговоры с руководством Белорусской федерации биатлона. Предварительно стало известно, что в прошлом именитый спортсмен дал согласие возглавить сборную Беларуси, подписание контракта намечено на 14 мая.

— Пуаре не один приезжал, он взял с собой хорошего личного менеджера, — цитирует pressball.by руководителя Белорусской федерации биатлона и председателя КГБ **Вадима ЗАЙЦЕВА**. — И какие у гостей дополнительные интересы — я пока тоже не могу вам сказать. Может, у них свое видение участия в инвестиционном климате Республики Беларусь. Все-таки у Пуаре есть доля в гостиничном бизнесе. И его бизнесом занимается этот менеджер, который, собственно, и ставил нам все условия. Он говорил: "Пуаре — это имя, это бренд". Я в ответ: "Хорошо, у нас тоже КГБ — это бренд..." Вот видите, человек приезжает с профессиональным управленцем.

— Если Зиберт после Сочи уйдет из женской команды, то планируется поставить работать наших тренеров. А что будет после Пуаре? Его напарник просто не успеет к Олимпиаде достичь такого уровня, чтобы мы были более-менее спокойны за мужскую сборную.

— Да, сложно рассчитывать на резкий рост за полтора года... Не могу однозначно говорить, потому что мне непонятны до конца намерения Пуаре. Почему? Контракт только к Олимпиаде.

— Чье это условие?

— Нет-нет, это прозвучало не жестко и не утвердительно, а просто в спокойном тоне, рассудительно он сказал: "Давайте к Олимпиаде поработаем вместе". Конечно, есть рассуждения и информация, что его цель — вернуться в большой европейский биатлон через какие-то значительные результаты на Олимпийских играх. Может быть, это причина. По крайней мере, это перерыв в бизнесе, он хотел бы вернуться назад в биатлон. И, естественно, ему было бы более комфортно тренировать национальную команду во Франции, в Норвегии, чем в Беларуси.

— А инициатива была чья?

— Приглашали мы... Ну, видите, многие заинтересованы сегодня попробовать силы в Беларуси не только в сфере спорта.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Вадзім ДЗЕВЯТОЎСКІ:

«На Алімпіяду мне трэба яшчэ патрапіць»

Сярэбраны прызёр Алімпіяды-2008 па кіданні молата Вадзім ДЗЕВЯТОЎСКІ распавёў Народнай Волі" аб тым, ці вярнулі яму і Івану Ціхану паўмільёна долараў і як допінгавы скандал паўплываў на падрыхтоўку да Гульняў у Лондане, якія пройдуць гэтым летам.

Нагадаем, што ў жніўні 2010 года беларускім кідальнікам молата Вадзіму Дзевятоўскаму і Івану Ціхану ва ўрачыстай абстаноўцы вярнулі алімпійскія медалі Пекіна-2008, з якімі спартсмены былі вымушаны развітацца на час суда з Міжнародным алімпійскім камітэтам, які абвінаваціў атлетаў у прымяненні допінгу.

Дзевятоўскі і Ціхан выйгралі справу, якая цягнулася са жніўня 2008 года, калі спартсменам былі абвешчаны станоўчыя вынікі іх допінг-проб, узятых на Алімпіядзе ў Пекіне. Але атлеты не пагадзіліся з абвінавачваннямі і вырашылі даказаць сваю невінаватасць.

Вердыкт Спартыўнага арбітражнага суда ў Лазане, дзе атлеты аспрэчвалі рашэнне дысцыплінарнай камісіі МАК аб пазбаўленні іх алімпійскіх медалёў, быў на карысць беларусаў. Сярэбраная ўзнагарода Вадзіма Дзевятоўскага і бронза Івана Ціхана ў кіданні молата засталіся за нашымі спартсменамі.

— Вадзім, якімі былі для вас гэтыя чатыры гады — ад Алімпіяды ў Пекіне да Гульняў, якія хутка распачнуцца ў Лондане?

— Вельмі складанымі і, сказаў бы так, рознакаляровымі. Натуральна, што судовыя разбіральніцтвы, якія працягваліся амаль два гады, забіралі шмат сіл, нерваў, грошай. Усё ж гэта не праходзіць проста так. З іншага боку, нас апраўдалі, што ўжо не можа не радаваць. Аднак нават пасля перамогі спатрэбіўся пэўны час, каб ураўнаважыць псіхалагічны стан, увайсці ў рабочы рытм. Усё гэта вельмі няпроста.

— Колькі грошай было патрачана, каб дамагчыся справядлівасці?

— На суды патрачана прыкладна паўмільёна долараў.

— Свае грошы таксама давялося ўкладваць?

— Безумоўна, у той сітуацыі іншага выйсця не было. Як кажуць — пан альбо прапаў. Праўда, пасля падключыўся спонсар, таварыства "Дынама" добра дапамагло, за што ім шчыра ўдзячны.

— А ці ёсць шанц вярнуць усе гэтыя выдаткі?

— Скажам так, пытанне разглядаецца нашымі адвакатамі, каб падаць сустрэчны іск. Але працэдура дастаткова складаная. Напрыклад, у Амерыцы вярнуць гэтыя грошы было б прасцей, а ў Швейцарыі іншае заканадаўства. Акрамя таго, калі яшчэ і напярэдадні Алімпіяды думаць аб такіх рэчах, як вяртанне грошай, то на падрыхтоўку да Гульняў часу зусім не застанецца. Так што гэта, магчыма, пытанне будучыні.

— Ці моцна паўплываў скандал асабіста на вашу падрыхтоўку да Алімпійскіх гульняў?

— Разумееце, калі скажу, што моцна, то нехта можа падначыць: маўляў, Дзевятоўскі сабе саломку зараней падсцілае на выпадак, калі вынікі будуць слабымі. Але і казаць, што скандал ніяк не адбіўся на нашай з Іванам падрыхтоўцы, таксама было б глупствам. Я нікому не пажадаў бы апынуцца ў такой сітуацыі. Магчыма, не так цяжка вярнуць фізічную форму, як стабільны маральны стан...

— Сёння канкурэнцыя ў кіданні молата ў свеце вялікая?

— Я ведаю ўсіх асноўных канкурэнтаў, сачу за іх выступленнямі. Магу зазначыць, што рэальна на алімпійскія медалі сёння прэтэндуюць у кіданні молата 7—8 атлетаў. Вось і мяркуйце самі — вялікая гэта канкурэнцыя ці малая.

— Для сябе нейкія задачы на Гульні вы ўжо вызначылі?

— Па-першае, я яшчэ не патрапіў на Гульні, бо нават у беларускай зборнай дастаткова канкурэнтаздольныя атлеты. А на Алімпіяду паедуць толькі тры спартсмены. Таму напярэдадне старты, буду старацца на іх паказаць вынік. У ліпені ўсё стане вядома.

Алесь СІВЫ.

МАЗАІКА

Гурэнка пайшоў у адстаўку

Футбольны клуб "Тарпеда-БелАЗ" (Жодзіна) скасаваў кантракт з 39-гадовым галоўным трэнерам Сяргеем Гурэнкам "паводле пагаднення бакоў".

Гурэнка, адзін з вядучых у мінулым гракоў нацыянальнай зборнай Беларусі, узначаліў жодзінскую каманду 26 ліпеня 2010 года. У тым сезоне "Тарпеда-БелАЗ" заняло 11-е месца і захавала прапіску ў вышэйшай лізе толькі ў пераходных матчах. У сезоне-2011 клуб быў шостым, а пасля сямі гульняў цяперашняга першынства замыкае турнірную табліцу.

Пакуль абавязкі галоўнага трэнера будзе выконваць Вадзім Бразоўскі, які трэніраваў дубліруючы склад.

Сяміразовыя!

Гандбалісты мінскага СКА ў мінулыя выхадныя заваявалі Кубак Беларусі.

У фінале мінчане перамаглі Брэсцкі гандбольны клуб імя Мяшкова — 31:30.

Мінскі СКА ў сёмы раз выйграў Кубак і абышоў па колькасці кубкавых перамог брэсцкую каманду, у якой шэсць заваяваных трафеяў. Акрамя БГК і СКА ў Кубку перамагалі мінскія "Аркатрон" (тройчы), БДАФК і "Дынама".

БГК імя Мяшкова ў год свайго дзесяцігоддзя наогул застаўся без узнагарод, саступіўшы чэмпіёнства мінскаму "Дынама", а Кубак — СКА.

ПО ПОВОДУ

И жизнь — как вечный бой...

Накануне Дня Победы я долго перебирал в памяти тех спортсменов, кто в годы Великой Отечественной войны вел смертельный бой с фашистами... Многие из них, к сожалению, уже ушли из жизни. Но память о них живет.

Среди таких и воин-спортсмен Владимир Львович Коган, который в годы лихолетья, будучи воздушным стрелком на бомбардировщике, совершил 140 боевых вылетов! Он защищал небо Москвы, а в конце войны участвовал в бомбежке Берлина. Коган награжден многими орденами и медалями.

После окончания войны он вернулся на ринг и провел в нем тоже 140 боев, а в 1949 году стал чемпионом СССР.

Владимир Львович состоялся как тренер. Тренер с большой буквы. На первой Спартакиаде народов СССР возглавлял сборную нашей республики. В состав той сборной входили и многие именитые его ученики. В их числе и Алексей Засухин, который тоже стал чемпионом СССР. За большие спортивные заслуги Владимиру Когану было присвоено звание заслуженного тренера Советского Союза. Да, его жизнь — действительно как вечный бой...

Еще при жизни Владимир Львович в беседе с автором этих строк (мы много лет работали в "Динамо") как-то сказал: "Мне кажется, что в своем служении стране и в армии, и в спорте я, видимо, могу быть примером для молодежи". Беру на себя смелость утверждать, что он — образец для многих поколений.

Владимир Львович, к большому сожалению, ушел из жизни, но его благородные дела продолжают жить. Уверен, что этого настоящего человека, воина и спортсмена всегда будут помнить. А пока помнят — человек живет...

Юрий ЯСИНСКИЙ, ветеран спорта, заслуженный тренер БССР.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Эдуард ЗАНКАВЕЦ:

«Шанцы ў беларускай зборнай застаюцца»

На чэмпіянаце свету па хакеі, які гэтымі днямі праходзіць у Швецыі і Фінляндыі, беларуская каманда першыя дзве гульні прайграла.

Напачатку беларусы саступілі зборнай Фінляндыі з футбольным лікам — 0:1. А ў мінулую нядзелю беларуская каманда прайграла і швейцарцам — 2:3. Варта адзначыць, што з групы, у якой прымаюць удзел восем каманд, працягнуць барацьбу за вышэйшыя месцы толькі чатыры зборныя. Пакуль беларусы на 6-м месцы і напярэдадзе матчы з камандамі Казахстана (8 мая), ЗША (10 мая), Славакіі (12 мая), Францыі (14 мая) і Канады (15 мая).

— Мне здаецца, што зборная Беларусі глядзіцца даволі нядрэнна ў плане выканання гульнявой дысцыпліны, — аптымістычна аналізуе пачатак сусветнага першынства былы галоўны трэнер беларускай каманды **Эдуард ЗАНКАВЕЦ**. — Нягледзячы на тое што два матчы прайгралі, не хацеў бы кідаць камень і ў бок нашага варатара Віталя Коваля. Каб не ён, то ўсё магло закончыцца значна горш. Іншая справа, што нам трэба больш востра ў атацы гуляць, бо, як вядома, калі не забіваеш ты, то заб'юць табе.

— На ваш погляд, ці ёсць шанц у беларускай каманды патрапіць у васьмёрку мацнейшых пасля двух паражэнняў?

— Безумоўна. Давайце пакуль не рабіць негатыўных высноў, бо каманды яшчэ правядуць па пяць гульняў у групе. Ніхто не ведае, які будзе расклад на фінішы. Адзінае, што славакаў трэба абавязкова перамагаць. Да таго ж не трэба раней часу складваць лапкі перад гульнямі з амерыканцамі і канадцамі. Акрамя таго, у зборную могуць прыехаць браты Касціцыны з НХЛ, а гэта будзе вельмі сур'ёзная дапамога.

Алесь СІВЫ.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Кары ХЕЙКІЛЯ, *галоўны трэнер зборнай Беларусі:*

— Пачатак матча са швейцарцамі быў падобны на гульню з камандай Фінляндыі. Гэта відавочны негатыў. Але, як і раней, у другім перыядзе мы пачыналі дзейнічаць куды больш востра. Трэці перыяд наогул аказаўся па статыстыцы лепшым у нашым выкананні. Мы мелі шмат шанцаў вызначыцца, але, на жаль, за нас гэта зрабіў сапернік. І ўсё ж такі мы прагрэсуем.

— У чым прагрэс?

— Зараз мы ўжо дзве шайбы закінулі і прэсінгавалі добра. Хоць заўсёды хочацца большага...

ПРЯМАЯ ЛИНИЯ

Как и где отдохнуть летом?

Специалисты отмечают на рынке туристических услуг заметное оживление. Туроператоры надеются, что в отличие от прошлого года, когда из-за кризиса многим пришлось отказаться от курортов и моря, в этом сезоне белорусы проведут отпуска вне дома.

— Можно ли сегодня найти предложения комфортного и бюджетного отдыха?

— Отдых на море: какие есть предложения?

— Какие направления у туристов пользуются спросом в этом году?

— Где лучше всего отдохнуть с семьей и детьми?

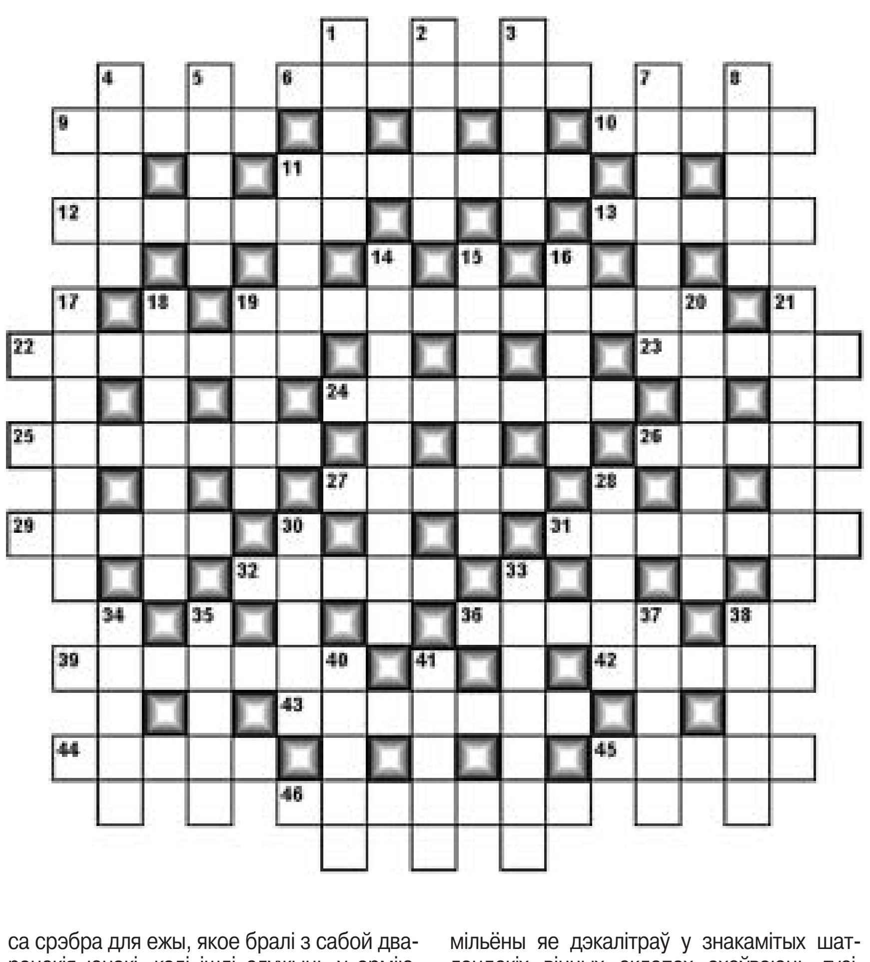
— Какой отдых предлагают в пансионате "ЛОДЭ"?

На вопросы читателей "Народной Воли" ответит **начальник отдела туризма ООО "ЛОДЭ" Наталья МАКЕЙ**.

Звоните **15 мая с 15.00 до 17.00 по телефону: 328-68-41.**

Присылайте свои вопросы заранее по электронной почте nv@promedia.by с пометкой "Прямая линия".

КРЫЖАВАНКА

Па гарызанталі: 6.Спадчынная спецыяльнасць Я.Гавелія, польскага астранома, кіраўніка горада Гданьска. 9.Хто з вялікіх беларусаў адлюстраваў на карціне цырульню ў Лёзне? 10.Што на Магілёўшчыне вызначалася братчынай па паслядоўнасці прымання аднавяскоўцамі "мірской" свечкі? 11.Даўней на Беларусі лепшы гатунак гарэлкі; спачатку ўжываўся як аптэчны сродак. 12.Беларускі праваабаронца, афіцыйна зарэгістраваны кандыдатам на Нобелеўскую прэмію. 13.Балгарскі горад, дзе адбылася вялікая бітва: супраць асмана-турэцкага войска змагалася армія хрысціянскай Еўропы. 19.Залічэнне К.Тураўскага праваслаўнай царквой у святыя. 22.Змяншэнне актыўнасці гродзенскіх мануфактур пасля адхілення ад каралеўскіх пасад старасты гэтага горада А.Тызенгауза. 23.Берасцяны музычны інструмент, адроджаны гуртом "Стары Ольса". 24.Англійскі класік, мог пісаць толькі тады, калі ў ручку было заліта чарніла чорнага колеру. 25.Агародніна, якую першы імператар Кітая Шы Хуанг-Ці вымочваў у віне і карміў ёю рабоў. 26.Дзіцячы часопіс, дзе працаваў Г.Бураўкін. 27.Танец, прызнаны ААН часткай сусветнай культурнай спадчыны. 29.Жывёліна, якую раней трымалі ўсе акцёры і супрацоўнікі тэатра, бо лічылі, што яна прыносіць поспех. 31.Якую неабходную рэч для журналістаў прыдумаў М.Твен? 32.Няволя, у якую трапіў полацкі князь Усяслаў Брачыслававіч пасля бітвы на Нямізе ў 1067 годзе. 36.Белахвостая, вельмі рэдкая, самая буйная драпежная птушка беларускай фаўны. 39.Які царкоўны абрад прайшла Еўфрасіння Полацкая ў юнацтве? 42.Што ў даўнія часы будавалі нашы продкі, каб бараніцца ад ворагаў? 43.Старадаўняя тоўстая кніга вялікага фармату. 44.Легендарны герой Беларусі, што ў небяспечных кропках вывешвае бел-чырвона-белы сцяг. 45.Гаспадарчае начынне са срэбра для ежы, якое бралі з сабой дваранскія юнакі, калі ішлі служыць у армію, каб спасацца ад інфекцыйных хвароб. 46.Міфічны хатні добры або злы дух, яго частуюць кісялём на Уласа.

Па вертыкалі: 1.Моцная гарэлка; мільёны яе дэкалітраў у знакамітых шатландскіх вінных склепах ахоўваюць гусі. 2.Самы карысны для дам усходні ласунак. 3.Слуп, на якім на судне рыбакі прыбіваюць падкову ў мэтах бяспекі. 4.Чыгуначны пуць з дзвюх паралельных рэек. 5.Паэтка з Берасцейшчыны, пра якую Ніл Гілевіч сказаў: "Вы — Ніна Святланосная". 7.Уладар Шклова генерал-лейтэнант С.Зорыч як асоба, якой спрыяла імператрыца Кацярына II. 8.Працаўнік страхавой кампаніі. 11.Металічнае пакрыццё паверхні абразоў. 14.Травяністая расліна з рэзкім пахам; яе скарысталі для атручвання Сакрата. 15.Якая пасудзіна з гарбуза выкарыстоўвалася перуанцамі ў "тэлефоне" каля 1000 гадоў таму? 16.Сакрэт, які ўпарта захоўваўся кітайцамі адносна вырабу гарбаты? 17.Што не раскрые англічанін на парозе свайго дома, каб не наклікаць у хату бяду? 18."Гетман-кларнет" як жартоўнае імя Міхала Казіміра Агінскага, на што ён не крыўдзіўся. 19.Чарцёж будовы зямной кары Еўразіі, распрацаваны беларускім вучоным-геатэктонікам Р.Гарэцкім. 20.Маленькая мяккая круглая шапачка без аколышка. 21. Паўднёвы фрукт, на які падобны плод дрэва гінкга, пасаджанага ў Гомельскім парку князямі Паскевічамі. 28.Камень, што прыносіць шкоду гаспадару, калі думкі яго нячыстыя. 30.Востраў у Міжземным моры, дзе ўпершыню пачалі браць плату за стаянку ў порце. 33.Што, як лічыцца ў свеце, кепска арганізавана ў парыжскім аэрапорце "Шарль дэ Голь"? 34.Насякомае, якое скача, стракоча крыламі, слухае пярэднімі лапкамі. 35.Частка дрэва, па якой грукаюць гаршком з вараным гарохам, каб перадаць пладаноснасць бабовай расліне. 37.Авіяцыйная прылада, створаная эксперыментальнай групай пад кіраўніцтвам нашага земляка С.Косберга. 38.Вялікі камень з надпісам, устаноўлены Міхалам Клеафасам Агінскім свайму гувернёру ў сядзібным парку Залесся. 40.Вядомы беларускі футбаліст і таленавіты трэнер. 41.Дзяржава, у якой у даўнія часы карысталіся манетамі з крышталікаў солі.

Ала АДАМАЙЦІС.

Адказы на крыжаванку:

Па гарызанталі: 6.Півавар. 9.Шагал. 10.Чарга. 11.Аквіта. 12.Бяляцкі. 13.Варна. 19.Кананізацыя. 22.Заняпад. 23.Труба. 24.Кіплінг. 25.Капуста. 26."Вожык". 27.Танга. 29.Кошка. 31.Блакнот. 32.Палон. 36.Арлан. 39.Пострыг. 42.Замак. 43.Фаліянт. 44.Мірон. 45.Посуд. 46.Дамавік.

Па вертыкалі: 1.Віскі. 2.Халва. 3.Мачта. 4.Каляя. 5.Мацыш. 7.Фаварыт. 8.Агент. 11.Аклад. 14.Балігалоў. 15.Біклага. 16.Тайна. 17.Парасон. 18.Мянушка. 19.Карта. 20.Ярмолка. 21.Абрыкос. 28.Алмаз. 30.Тарыф. 33.Транзіт. 34.Конік. 35.Ствол. 37.Насос. 38.Валун. 40.Гарай. 41.Кітай.

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл. (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
nv@promedia.by
http://www.nv-online.info http://twitter.com/narodnaya_volya

ISSN 2071-9647

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 7.05.2012 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 28010 экз. Заказ №1986.